

बंगलाचुली गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

कमिरेचौर, दाङ , लुम्बिनी प्रदेश नेपाल

क्षमता विकास योजना २०७९

तयार पार्ने

शान्ति ईन्जिनियरिङ कन्सल्टेन्सी एण्ड
रिसर्च प्रा.लि. तुलसीपुर ६ दाङ

विषय-सूची

भाग १ : परिचय		१
१.१	पृष्ठभूमि	१
१.२.	क्षमता विकास योजनाको औचित्य	१
१.३.	क्षमता विकास योजनाको उद्देश्य	२
१.४.	क्षमता विकास योजना तर्जुमा विधि	३
१.५	अध्ययनको सीमा	३

भाग २: बंगलाचुली गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण		४
२.१	संक्षिप्त परिचय	४
२.२	राजनैतिक तथा प्रशासनिक विवरण	७
२.५	हावापानी	९
२.६	जनसंख्या विवरण	९
	२.६.१ वडागत जनसंख्या वितरण	९
	२.६.२ उमेर समूह अनुसार जनसंख्या वितरण	११
	२.६.३ जातिगत जनसंख्या वितरण	१२
	२.६.४ धर्म अनुसार जनसंख्या वितरण	१४
	२.६.५ साक्षरता स्थिति	१६
२.७	गाउँपालिकाको-उपयोग भू अवस्था	१९
भाग ३: बंगलाचुली गाउँपालिकाको क्षमताको लेखाजोखा		२०
३.१	गाउँपालिकाको समष्टिगत प्रभावकारिताको लेखाजोखा	२०
३.१.१	प्रभावकारिता लेखाजोखा मापनाका सूचक प्रश्नहरू	२०
३.१.२	क्षमता मापनको राडार चार्ट	२०
३.१.३	उक्त विश्लेषणको आधारमा समष्टिमा क्षमता विकास प्रयोजनार्थ पचानपहि भएका प्राथमिकता अनुसारका क्षेत्रहरू :	२८
३.१.४	गाउँपालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकारको लेखाजोखा	२८
३.१.५	उक्त विश्लेषणको आधारमा सहभागीहरूबाट बंगलाचुली गाउँपालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकार सम्बन्धमा पहिचान भएका आवश्यकताहरू निम्न अनुसार छन्	३१
३.१.६	गाउँपालिकाकोक्षमता विकासको सन्दर्भमायस अन्तर्गतकाशाखागत कार्यहरूका कार्यान्वयनको अवस्था	३२
३.१.७	उपरोक्त तालिकाको आधारमा क्षमता विकास प्रयोजनार्थ पहिचान भएका आवश्यकता तथा सम्बोधन गर्नुपर्ने क्षेत्रहरू	३३
३.१.८	वडा, वडा अध्यक्ष र वडा सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार	८२
३.१.९	समस्या समाधानको लागि सहभागिहरूले पहिचान गरेका मुख्य आवश्यकताहरू	९२

भाग ४: क्षमता विकास योजना		९३
४.१	क्षमता विकास योजनाका आधारहरू	९३
४.२	बंगलाचुली गाउँपालिकाको प्रस्तावित क्षमता विकास योजना	९३

तालिका सूची

तालिका नं. १:गाविस समायोजन	७
तालिका नं. २:बडागत जनसंख्या, क्षेत्रफल, जनघनत्व, घरधुरीको विवरण	९
तालिका नं. ३:उमेरअनुसार जनसंख्याको विवरण	११
तालिका नं. ४:जातजातिअनुसार जनसंख्याको विवरण	१३
तालिका नं. ५:धर्मअनुसार जनसंख्याको विवरण	१४
तालिका नं. ६:बडागत साक्षरता दर	१६
तालिका नं. ७:बंगलाचुली गाउँपालिकाको-उपयोगकोभू उपयोग विवरण(हेक्टर)	१९
तालिका नं. ८:गाउँपालिकाकोकाम, कर्तव्य र अधिकार बारे ज्ञान तथा सीपको लेखाजोखा	२०
तालिका नं. ९:सामान्य प्रशासन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरू	२१
तालिका नं. १०:राजश्व तथा आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरू	२१
तालिका नं. ११:शहरी पूर्वाधार विकास सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरू	२१
तालिका नं. १२:आर्थिक विकास सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरू	२२
तालिका नं. १३:सामाजिक विकास सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरू	२२
तालिका नं. १४:वन, वातावरण, फोहोरमैला तथाव्यवस्थापनविपद सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरू	२३
तालिका नं. १५:भूमि व्यवस्थापन तथा भवन नियमन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरू	२३
तालिका नं. १६:न्याय, कानून तथा मानव अधिकार प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरू	२३
तालिका नं. १७:योजना, अनुगमन तथा तथ्यांक सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरू	२४
तालिका नं. १८:संगठन संरचना	२४
तालिका नं. १९:गाउँपालिकाको समष्टिगत प्रभावकारीता लेखाजोखा मापनको नतिजा	२५
तालिका नं. २०:गाउँपालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकारको लेखाजोखा	२८
तालिका नं. २१:शाखागत कार्यहरूको कार्यान्वयनको अवस्था	३२
तालिका नं. २२:बडाको काम, कर्तव्य र अधिकार :	८२
तालिका नं. २३:बडा अध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार	९०
तालिका नं. २४:बडा सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार	८०
तालिका नं. २५:बंगलाचुली गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजना प्रस्ताव आ.व. २०८०/२०८१	९३
तालिका नं. २६:बंगलाचुली गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजना प्रस्ताव आ.व. २०८१/२०८२	१०३
तालिका नं. २७:बंगलाचुली गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजना प्रस्ताव आ.व. २०८२/२०८३	१०९

भाग १ : परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

गाउँपालिकालाई सेवा प्रदायकको दृष्टिले महत्वपूर्ण स्थानीय तहको रूपमा लिइन्छ र हाल यी तहहरु नेपाल सरकार संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले जारी गरेका स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को आदेश तथा नेपालको संविधान र प्रचलित कानूनद्वारा संचालित छन् । सैद्धान्तिक रूपमा गाउँपालिकाहरुले स्थानीय जनताद्वारा निर्वाचित पदाधिकारीहरुको निर्णय र निर्देशन बमोजिम सेवा प्रवाह र विकासका कार्यहरु सञ्चालन गर्नु पर्दछ, जसबाट स्थानीय जनताको माग र आवश्यकताहरु सम्बोधन हुने गर्दछन् । वास्तवमा गाउँपालिकाहरु स्थानीय तहमा सरकारको उपस्थितिका लागि गठन भएका स्थानीय जनताका प्रतिनिधिमूलक संस्थाहरु हुन् । देश संघियतामा गएपछिको सन्दर्भमा विकास निर्माण र जनताका दैनिक जनजिवनसँग सम्बन्धीत चासोका विषयहरु र समस्याहरु सम्बोधन हुने हिसाबले एउटा उत्साहजनक वातावरण सृजना भएकोछ ।

स्थानीय तह, प्रदेश र संघको निर्वाचित सम्पन्नभई संघिय सँरचना अनुसारको संविधान कार्यान्वयनमा आउनु सुखद कुरा हो । निर्वाचित संस्थाका प्रतिनिधिहरु आ-आफ्नो कार्यक्षेत्रमा उपलब्ध स्रोत र साधनको अधिकतम परिचालन गरी जनताका आवश्यकता तथा चाहनाहरुलाई विभिन्न क्षेत्र, समूह तथा वर्गका नागरिकहरुको सहभागितामा पारदर्शी रूपमा विकास निर्माणका कार्यहरुको संचालन तथा ब्यवस्थापन र आवश्यक सेवाहरु प्रदान गर्न अग्रसर र प्रतिबद्ध छन् । जनताको प्रतिनिधित्व भएको स्थानीयहतहरुले जनतालाई दिने सेवा र विकास कार्यको प्रभावकारितामा अभिवृद्धि गरी सरकारको सुशासनको अभ्यासलाई मूर्तरूप दिन सफल हुन सक्नेछन् भन्ने जनमानसमा आशा र भरोसाजागेको छ । साथै स्थानीय तहमा लोकतान्त्रिक अभ्यास र पद्धतिको संस्थागत विकास गर्दैजाने आधार समेत यसले खडा गरेको छ । फलस्वरु गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवा र विकास ब्यवस्थापनका कार्यहरु पारदर्शी, जवाफदेही, जनमुखी, नितजामुखी र मितब्ययी हुने अपेक्षा र विश्वास गरिएको छ ।

१.२. क्षमता विकास योजनाको औचित्य

बंगलाचुली गाउँपालिकाले गाउँवासीहरूको बढदो जनआकांक्षा परिपूर्तिका लागि स्थानीय स्तरमा उपलब्ध श्रोत र साधनको उच्चतम सदुपयोग र परिचालन गर्न स्थानीय तहमा क्षमता विकास योजनाको आवश्यकता महशुस गरेको हो । यसको लागि जनतासँग नजिक रहेका स्थानीयतहहरू र साफेदारहरूको क्षमता विकासमा लगानी गरी गाउँपालिको क्षमता विकासका कार्यहरूलाई प्रणालीगत र गुणात्मकरूपमा अगाडि बढाउनको लागि क्षमता विकास योजना तर्जुमाको आवश्यकता महशुस गरिएको छ ।

यस सन्दर्भमा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ मा गाउँपालिकालाई निर्दिष्ट गरेका कामकर्तव्य र अधिकारहरूलाई मध्यनजर गर्नु जरूरी छ । उक्त ऐनमा बंगलाचुली गाउँपालिका आफैले सम्पादन गर्नुपर्ने १७ वटा विभिन्न कार्यक्षेत्रहरू तोकिएको छ । साथै नेपालको संविधानले स्थानीय तहको अधिकार सूचीमा २२ वटा कार्य र संघ र प्रदेशसँग मिलेर गर्नुपर्ने १५ वटा कार्यहरू तोकिएको छ । यसका अतिरिक्त गाउँ क्षेत्रमा कार्यरत विभिन्न विषयगत निकायहरूको बीचमा समन्वय र सम्बन्ध स्थापना गरी मार्ग दर्शन र परिचालन गरी सेवालाई प्रभावकारी बनाउने जिम्मेवारी पनि गाउँपालिको काँधमा आएको छ ।

यी कार्यहरूको सम्पादनलाई सहज बनाउन गाउँपालिका (कार्य विभाजन) नियमावली २०७४ ले गाउँपालिकामा रहने ८ वटा शाखाहरूको व्यवस्था गरेकोछ । यसर्थ बंगलाचुली गाउँपालिकाले क्षमता विकास योजना तयार गर्दा यी काम, कर्तव्य र अधिकार एवं शाखा र त्यसमा कार्यरत कर्मचारी, जनप्रतिनिधि, सरोकारवाला संस्थाहरू, उपभोक्ता समितिहरू र अन्य सरोकारवालाहरूको क्षमता विकासको लेखाजोखा गरी उनीहरूको क्षमता विकासको आवश्यकतालाई ध्यान दिनु पर्दछ । साथै क्षमता विकास योजनालेनीति, प्रणाली र कार्यविधि, भौतिक श्रोत साधन र सुविधा, मानवसंसाधन तथा ज्ञान सीप र धारणाहरूलाई समेत क्षमता विकासको साभग मुद्दाहरूमा समेट्नु आवश्यक हुन्छ । अर्थात बंगलाचुली गाउँपालिको क्षमता विकास योजनाले यी सबै पक्षलाई सम्बोधन गर्नु आवश्यक हुन्छ । यी आवश्यकताहरूलाई सम्बोधन गर्न सघाउ पुऱ्याउने उद्देश्यले शान्ति ईन्जिनियरिङ कन्सल्टेन्सी एण्ड रिसर्च प्रालिं. दाढको सहयोगमा बंगलाचुली गाउँपालिको क्षमता विकास योजना तयारपारेको छ ।

१.३. क्षमता विकास योजनाको उद्देश्य

यस क्षमता विकास योजनाको मूलउद्देश्य बंगलाचुली गाउँपालिका र यसका साभेदारहरूको सेवा प्रवाह तथा विकास न्यवस्थापन गर्ने क्षमता अभिवृद्धिगर्नु हो । यस क्षमता विकास योजनाका विशिष्ट उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका छन् ।

- बंगलाचुली गाउँपालिका पदाधिकारी, सदस्य र कर्मचारीको वर्तमान काम, कर्तव्य र अधिकार एवं विषयगत कार्यालयहरूको नयाँ काम, कर्तव्य र जिम्मेवारीको बारेमा लेखाजोखा गर्नु ।
- बंगलाचुली गाउँपालिका जनप्रतिनिधिहरू, कर्मचारी र सरोकारवाला संस्थाका प्रतिनिधिहरूको स्थानिय तहको सेवा प्रवाह सम्बन्धि विषयमा ज्ञान तथा सीप अभिवृद्धि गराई उनीहरूको अवधारणा तथा कार्यसम्पादनमा सुधार गर्नु ।
- स्थानीय सेवा प्रवाह पद्धति सरल, स्पष्ट, सहज र गुणस्तरीय बनाउनु ।
- बंगलाचुली गाउँपालिको क्षमता विकास योजना तयार पार्नु ।

१.४. क्षमता विकास योजना तर्जुमा विधि

यस अध्ययनको दुई प्रमुखहरू विधिहुनेछन् ।

१. स्थलगत अध्ययन (Primary Field Study)

- स्थलगत अध्ययन अन्तर्गतक्षमता विकास योजना निर्माण तथा अध्ययन टोलीले सम्बन्धित विषयहरूमा स्थलगत अध्ययन अवलोकन गर्नुका साथै गाउँपालिका सम्पूर्ण सम्बन्धित सरोकारवालाहरूसँग संवाद, अन्तरक्रिया तथा प्रस्तुतिहरू गर्ने छ ।
- सरोकारवाला विषयगत कार्यालयहरूमा पुगी सूचना संकलन गर्ने छ ।
- गाउँकार्यपालिकाको कार्यालयमा रहि आवश्यक सम्पूर्ण सूचना तथा तथ्याङ्कहरूको संकलन गर्ने तथा सम्बन्धित कर्मचारीहरू, विकासमा संलग्न साभेदारहरू, जनप्रतिनिधिहरू र सरोकारवालाहरूसँग संवाद र अन्तरक्रिया गर्ने साथै विद्यमान अवस्थाको लेखाजोखा गर्ने छ ।

२. द्वितीय श्रोतहरूको अध्ययन (Secondary Sources)

- नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४, गाउँपालिको कार्य विभाजन नियमावली २०७४, बंगलाचुली गाउँपालिको आर्थिक ऐन २०७८ अन्य र सम्बन्धित सामग्रीहरूको समीक्षा,
- जानकारी संकलनको लागि चेक लिष्ट तयारी
- बंगलाचुली गाउँपालिको क्षमता विकासको विद्यमान स्थितिको लेखाजोखा,
- क्षमता विकासको लक्ष्य, उद्देश्य प्रतिफल र तर्जुमा,
- क्षमता विकास क्रियाकलापहरूको पहिचान तथा प्राथमिकीकरण,
- क्षमता विकास योजनाको लागि श्रोत साधनको अनुमान र विनियोजन,
- गाउँपालिको क्षमता विकास योजना दस्तावेजतयारी,

१.५ अध्ययनको सीमा

कुनैपनि अध्ययन आफैमा पूर्ण हुन सक्दैन तसर्थ यस अध्ययनका समेतहरु केहिरहेका सीमा छन्:

- समयको अभावले गर्दा व्यापक मात्रामा सरोकारवालाहरु सँग छलफल गर्ननसकिएको,
- केही सरोकारवालाहरु छलफलमा अनुपस्थित रहेकोले आवश्यक जानकारी लिन नसकिएको,
- बंगलाचुली गाउँपालिको समग्र जानकारीहरुको अभिलेख पर्याप्त मात्रामा नहुनु ।

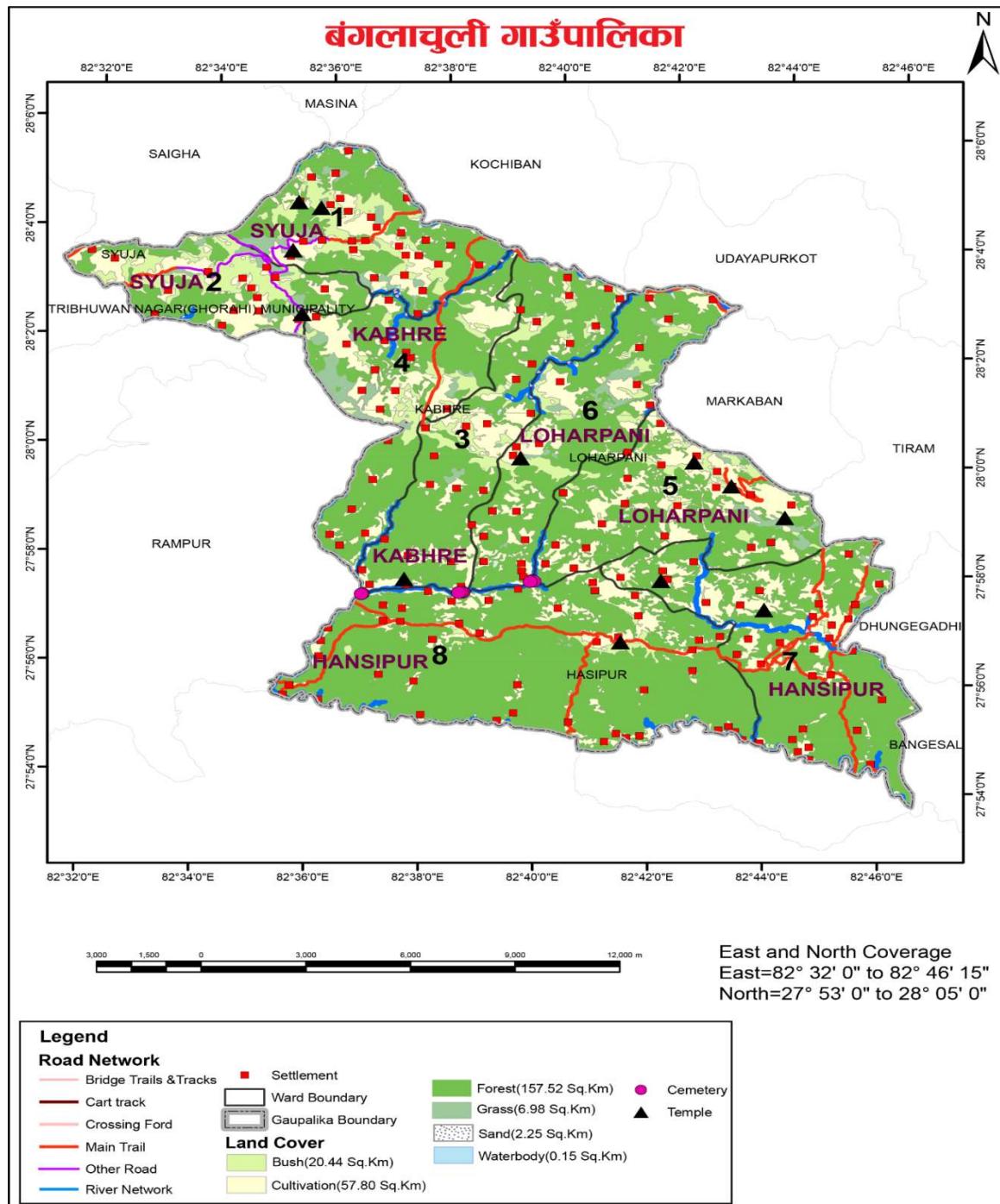
भाग २: बंगलाचुली गाउँपालिको वस्तुगत विवरण

२.१ गाउँपालिको संक्षिप्त परिचय

बंगलाचुलीगाउँपालिका नेपालको लुम्बिनी प्रदेश अन्तर्गत दाङजिल्लामा रहेको छ । बंगलाचुली गाउँपालिकाको स्थापना साविकका स्यूजा (१-ट), काभ्रे(१-ट), लोहारपानी (१-ट) र हाँसिपुर (३-ट) ४ वटा साविकका गा.वि.स समावेश गरि गाउँपालिका स्थापनाभएको हो । गाउँपालिकामा हाल ८ वटा वडाहरू कायम गरिएको छ । बंगलाचुली गाउँपालिका भौगोलिक हिसाबले $20^{\circ}32'$ देखि $20^{\circ}46'$ पूर्वी देशान्तर सम्म र $27^{\circ}02'$ देखि $27^{\circ}07'$ उत्तरी अक्षांश सम्ममा फैलिएको छ । २४५.१४वर्ग.कि.मी. क्षेत्रफल रहेको यस गाउँपालिको पूर्व र उत्तरमा प्यूठान जिल्ला पर्दछ, पश्चिममा घोराही उ.म.न.पा. भने दक्षिणमा राप्ती गाउँपालिका र लम्ही नगरपालिका पर्दछन् । बंगलाचुली गाउँपालिकालाई २०७३ फाल्गुन २२ गते गाउँपालिका घोषणा गरीएको थियो । बंगलाचुलीको औषत अधिकतम तापक्रम 34.7 डिग्री सेल्सियस पुग्छ भने हिउँदमा औषत न्यूनतम 8.7 डिग्री सेल्सियस सम्म रहन्छ । गाउँपालिकामा प्रा.विको संख्या ३५, नि.मा.विको संख्या ५ र मा.विको संख्या ५ गरी जम्मा ४५ वटा समामुदायिक विद्यालयहरू रहेका छन् (शिक्षा ऐनको पछिल्लो संशोधन अनुसार १-ट सम्म आधारभूत शिक्षा र ८-१२ सम्म माध्यमिक शिक्षा भनी परिभाषित गरिएको छ ।

यस गाउँपालिका राजनैतिक दल र उत्प्रेरीत गाउँपालिकावासी समेत गाउँपालिको दरिलो अनि दीगो विकासको श्रोतका रूपमा रहेका छन् । यस गाउँपालिकामा विभिन्न जातजाति तथा धर्म मान्ने व्यक्तिहरूको बसोबास रहेको छ । राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को तथ्याङ्क अनुसार सबैभन्दा बढी मगर जाति १०.३८० जना (42.75%), दोस्रोमा क्षेत्री ७.१०६ (27.31%) र तेस्रोमा कामी २.५७१ (10.60%) हरूको बसोबास रहेको छ । यस गाउँपालिको औषत पारिवारिक आम्दानीमा कृषिब्यवसायको सबैभन्दा ठूलो हिस्सा रहेको छ भने स्थानीय बासिन्दाको अरू आम्दानीको श्रोतको रूपमा साना उद्योग, ब्यापार, सेवामुलक व्यवसाय, नोकरीको साथै वैदेशिक रोजगारी पनि हो । परम्परागत प्रणालीको कृषि व्यवसायको विकल्प खोजिरहेका यहाँका बासिन्दा आधुनिक जीवनशैलीमा रमाउन थालेका छन् । स्थानीय जनशक्ति मजदुरी तथा अध्ययनका लागि विदेशिने ऋम अत्यधिक बढिरहेको छ । यस गाउँपालिकामा आधारभूत देखि उच्चशिक्षा सम्म प्रदान गर्ने शैक्षिक संस्था पर्याप्त मात्रामा रहेका छैनन् । प्राविधिक तथा थप गुणस्तरीय शिक्षाको लागि गाउँपालिकाबाट अध्ययनका लागि स्थानीय विद्यार्थी अन्यक्षेत्र जाने गरेका छन् । अधिकांश घरमा विद्युती करणभएको भएतापनि केहीसि मान्तकृत वर्गमा रहेका नागरिक भने विद्युतीय उपभोगको पहुँचमा पुग्न सकिरहेका छैनन् । योजना बद्धविकास कार्यक्रम कार्यान्वयनमा कठिनाई तथा आवश्यक आर्थिक व्यवस्थापनमा कठिनाई हुनुले यस गाउँपालिका क्षेत्रको अपेक्षित विकास हुन सकिरहेको देखिँदैन । विभिन्न

समुदाय, जातजातिका मानिसको बसोबास रहेको यस क्षेत्रमा विभिन्न चाडपर्व मनाउने गरिन्छ । दशैं, तिहार, माघी, होली, महाशिवरात्री, रामनवमी, कृष्णजन्माष्टमी, बकरइद, आईतबारी, बुद्धजयन्ती, क्रिष्णस आदि यहाँका प्रमुख चाडपर्वको रूपमा रहेको पाईन्छ ।

२.२ राजनैतिक तथा प्रशासनिक केन्द्र

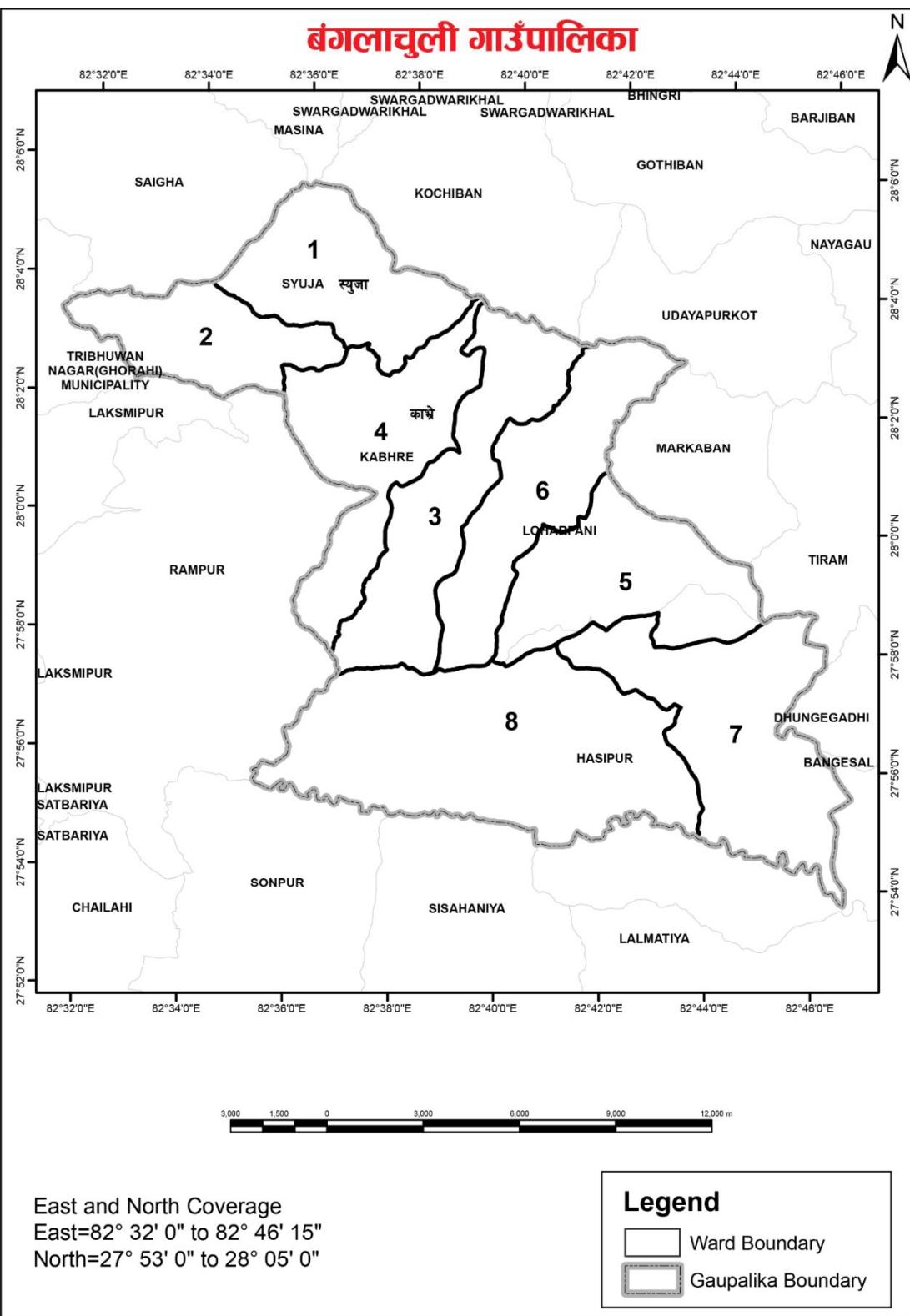
बंगलाचुली गाउँपालिकालाई २०७३ फागुन २२ गते गाउँपालिका घोषणा गरिएको हो । साविकका स्यूजा, काख्रे, लोहारपानी र हाँसिपुर गा.वि.ससमावेश गरि यस गाउँपालिको स्थापना भएको हो । यस गाउँपालिकामा ८ वडा कायम गरिएको छ भने साविकको काख्रे गा.वि.स.कार्यालय हाल यस गाउँपालिको केन्द्रको रूपमा रहेको छ ।

गाउँपालिको वडाविभाजन

वडा नं	समावेश भएका साविकका गा.वि.स.	साविक का वडाहरु
१	स्यूजा	४-८
२	स्यूजा	१-३, ९
३	काख्रे	६-९
४	काख्रे	१-५
५	लोहारपानी	३-७
६	लोहारपानी	१, २, ८ र ९
७	हाँसिपूर	३-६
८	हाँसिपूर	७-९

प्रोत : संघिय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय

बंगलाचुली गाउँपालिका

स्रोत : संघिय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय

२.३ हावापानी

जलवायुको हिसाबले बंगलाचुली गाउँपालिका उष्ण तथा समशितोष्ण प्रकारको हावापानी रहेको छ । प्रदेशीय हावापानी पाइएता पनि बाह्रै महिना एकैनासको हावापानी छैन । चैत्र महिना देखि आश्विनको सुरुसम्म गर्मी हुन्छ । आश्विन, कार्तिक र फागुनमा यहाँको हावापानी समशितोष्ण हुन्छ भने मंसिर, पौष र माघमा निकै जाडो हुन्छ । जेष्ठको अन्त्य देखि आश्विनको सुरुसम्म मनसुनी वायुका कारण प्रशस्त वर्षा हुने गर्छ । गर्मियामा यहाँको ताफक्रम अधिकतम ३४.८ डिग्री सेल्सियससम्म पुग्छभने हिउँदमा न्यूनतम ४.८ डिग्री सेल्सियससम्म पुग्न जान्छ ।

२.४ जनसंख्या विवरण

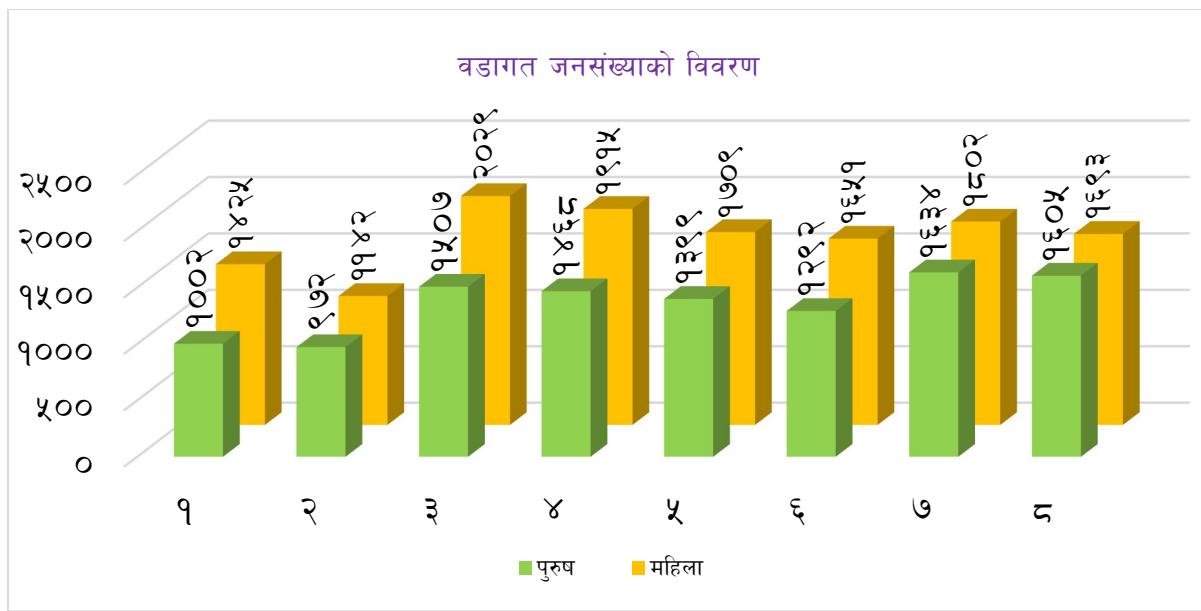
कुनैपनि स्थानको जनसंख्या विकासको साधन र साध्य दुवैको रूपमा रहेको। विकासकोहुन्छ लागि आवश्यक आर्थिक र भौतिक साधनहरूको परिचालन मानव श्रोतबाट नै हुने भएकाले विकास योजना तर्जुमा गदा यसको बनावटको विविध पक्षहरूको अध्ययन र विश्लेषण आवश्यक । हुन्छ नेपालमा जनसंख्याको विविध पक्षको तथ्याङ्क प्रत्येक १० वर्षमा हुने राष्ट्रिय जनगणनाको गाउँस्तरमा साथै घरधुरी सर्वेक्षण मार्फत समेत प्राप्त हुने गरेको छ । यहाँ राष्ट्रिय जनगणनाबाट प्राप्त नितिजाको आधारमा जनसंख्याका विविध पक्षहरूको विश्लेषण गरिएको छ ।

२.४.१ वडाअनुसार क्षेत्रफल, जनसंख्या तथा घरधुरी विवरण

तालिका नं. २ वडाअनुसार क्षेत्रफल, जनसंख्यातथा घरधुरी विवरण

वडा नं.	जम्माक्षेत्रफल	औषत आकार	घरधुरी	जम्मा संख्या	इरधुरी	जम्माजनसंख्या	पूरुष	महिला	जनसङ्ख्या
१	२३.४९	४.४९	५४०	२,४२७	१००२	१४२५	१०३.३२		
२	१८.०७	४.८६	४३५	२,११४	९७२	११४२	११६.९९		
३	२८.७३	४.६०	७६९	३,५३६	१५०७	२०२९	१२३.०८		
४	२८.४२	४.८१	७०४	३,३८३	१४६८	१९१५	११९.०४		
५	२७	५.७३	५४२	३,१०८	१३९९	१७०९	११५.११		
६	२६.९३	५.१३	५७४	२,९४३	१२९२	१६५१	१०९.२८		
७	३६.३९	५.६३	६१०	३,४३६	१६३४	१८०२	१४.४२		
८	५८.११	५.९३	५५६	३,२९८	१६०५	१६९३	५६.७५		
जम्मा	२४७.१४	५.९३	४,७३०	२४,२४५	१०,८७९	१३,३६६	९८.९०		

स्रोत:राष्ट्रियजनगणना २०८८

बंगलाचुली गाउँपालिका मिति २०७३ फागुन २७ गते बाट स्थापना भएको हो । यस गाउँपालिकामा साविक का स्यूजा, काख्रे, लोहारपानी र हाँसिपुर गा.वि.स गरि ४ वटा गा.वि.स समावेश भएकाछन् । यस गाउँपालिकामा हाल ८ वटा वडाहरू कायम गरिएको छ । यी वडाहरूमा तुलनात्मक अध्ययन गर्दा सबैभन्दा धेरै जनसंख्या भएको वडामा वडा नं ३ रहेको छ जसमा जम्मा जनसंख्या ३,५३६ (पुरुषको १,५०७ जना र महिलाको २,०२९ जना) रहेको छ । यस वडाको औषत परिवार आकार ४.६० र घरधुरी संख्या ७६८ रहेको छ । त्यस्तै सबैभन्दा थोरै जनसंख्या भएको वडामा वडा नं. २ रहेको छ जसको जनसंख्या २,११४ (पुरुषको १०२ जना र महिलाको १,१४२ जना) रहेको छ भने घरधुरी संख्या ४३५ र औषत परिवार संख्या ४.८६ रहेको छ ।

२.४.२ उमेर समूहअनुसार जनसंख्याको विवरण

तालिका नं. ३ उमेर समूहअनुसार जनसंख्याको विवरण

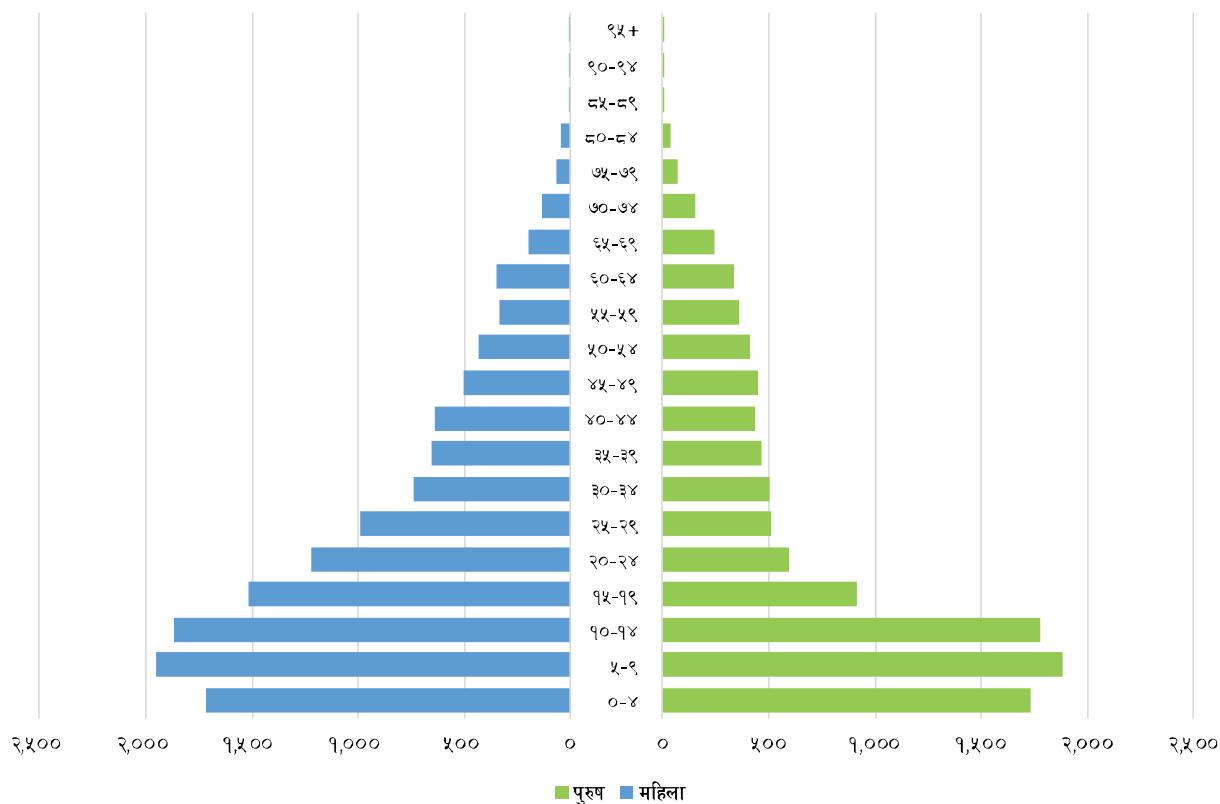
उमेर समूह	पुरुष	महिला	जम्मा	प्रतिशत	लक्षित अनुपात
०-४	१,७२७	१,७८८	३,४४५	१४१२१	१.०१
५-९	१,८८२	१,९५४	३,८३६	१५१८२	०.९६
१०-१४	१,७७७	१,८६४	३,६४१	१५१०२	०.९५
१५-१९	१,१६	१,५१५	२,८३१	१०१०३	०.६०
२०-२४	५९४	१,२२१	१,८१५	७४९	०.४९
२५-२९	५१५	९९१	१,५०६	६२१	०.५२
३०-३४	५०२	७४०	१,२४२	५१२	०.६८
३५-३९	४६३	६५३	१,११६	४.६०	०.७१
४०-४४	४३५	६४३	१,०७८	४.४५	०.६८

४५-४९	४४९	४९९	९४८	३.९१	०.९०
५०-५४	४१५	४३१	८४६	३.४९	०.९६
५५-५९	३५५	३३५	६९०	२.८५	१.०६
६०-६४	३३३	३४७	६८०	२.८०	०.९६
६५-६९	२४४	१९४	४३८	१.८१	१.२६
७०-७४	१५३	१३७	२९०	१.२०	१.१२
७५-७९	६७	६५	१३२	०.५४	१.०३
८०-८४	३६	४३	७९	०.३३	०.८४
८५-८९	१०	१०	२०	०.०८	१.००
९०-९४	३	२	५	०.०२	१.५०
९५+	३	४	७	०.०३	०.७५
जम्मा	१०,८७९	१३,३६६	२४,२४५	१००.००	०.८१

स्रोत : केन्द्रीयतथ्याङ्क विभाग, वि.सं. २०६८

माथिको तालिका अनुसार वि.सं. २०६८ सम्ममा बंगलाचुली गाउँपालिको ०-१४ वर्ष उमेर समूहको संख्या १०,८२२ (४५.०५ प्रतिशत) रहेको छ, १५-४५ वर्ष उमेर समूहको जनसंख्या ८,१८८ (३७.८० प्रतिशत) छ, काम गर्ने उमेर समूह १५ देखि ५८ वर्षसम्मको जनसंख्या ११,६७२ (४८.१४ प्रतिशत) रहेको छ। लिङ्गको आधारमा हेर्दा महिलाको जनसंख्या १३,३६६ (५५.१३ प्रतिशत) र पुरुषको जनसंख्या १०,८७८ (४४.८७ प्रतिशत) रहेको र यसप्रकार महिला र पुरुषको जनसंख्याको अन्तर १०.२६ प्रतिशत देखिन्छ। ६० वर्ष भन्दामाथि उमेर समूहको संख्या १,६५१ (६.८१ प्रतिशत) रहेको छ। तथ्याङ्कले गाउँपालिकामा मानव स्रोतको प्रशस्त मात्रामा सम्भावना रहेको तथ्यलाई देखाउँछ। साथै बालबालिकाको संख्या पनि उच्चहुनुले आउँदा दिनहरूमा पनि यस गाउँपालिकामा मानव स्रोतको कमी नहुने देखाउँछ।

उमेर समूह अनुसार जनसंख्याको विवरण

२.४.३ जातजाति समूह अनुसार जनसंख्याको विवरण

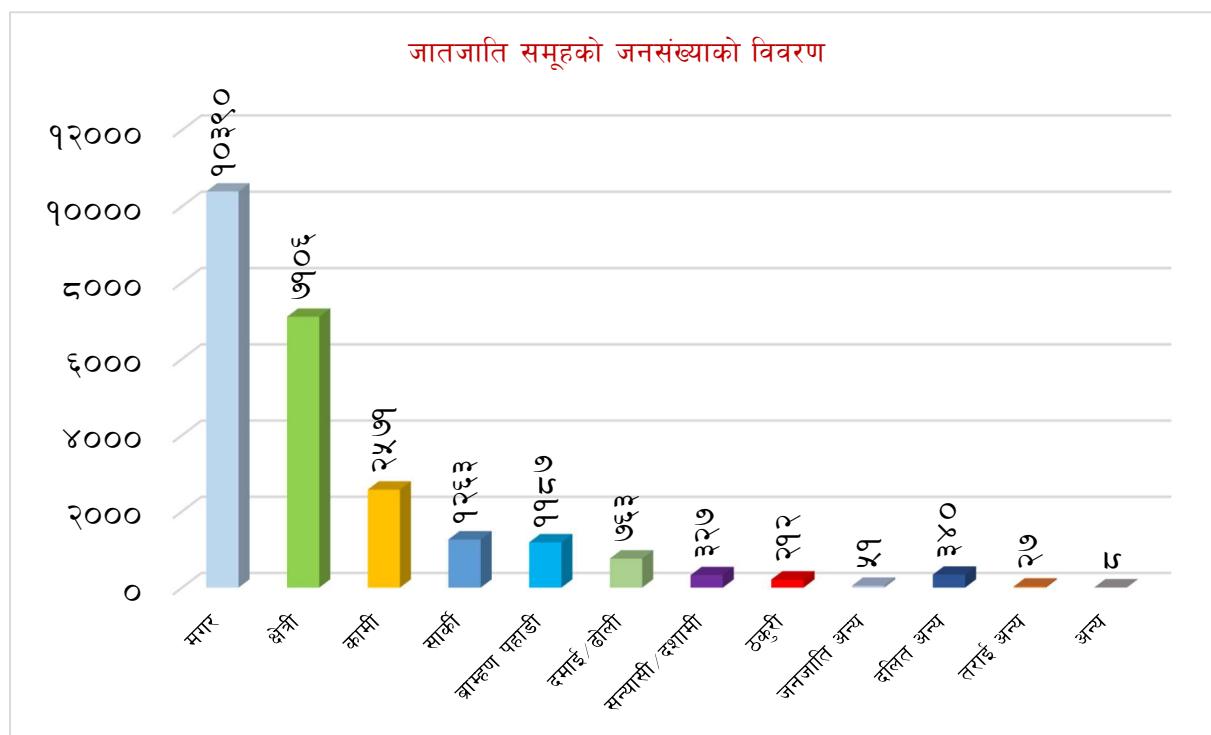
यस गाउँपालिका मासामाजिक संरचनाको दृष्टिकोणबाट विविधतायुक्त रहेको पाईन्छ । राष्ट्रियजनगणना २०८८ अनुसार बंगलाचुली गाउँपालिकामा विभिन्न जातजाति, समूह अनुसार जनसंख्याको अवस्थालाई हेर्दा सबैमन्दा बढी मगर जाति १०,३८० जना (४२.८५ प्रतिशत), दोस्रोमा क्षेत्री ७,१०६ (२८.३१ प्रतिशत) र तेस्रोमा कामी २,५७१ (१०.६० प्रतिशत) रहेका छन् । जसको विस्तृत विवरण तलको तालिका र चित्रमा उल्लेख गरिएको छ

तालिका न.. ४ बंगलाचुली गाउँपालिकाको जातजाति समूह अनुसार जनसंख्याको विवरण

क्र.सं.	जातजाति	जनसंख्या	प्रतिशत
१	मगर	१०,३९०	४२८५
२	क्षेत्री	७,१०६	२९.३१
३	कामी	२,५७१	१०.६०
४	सार्की	१,२६३	५.२१
५	ब्राह्मणपहाडी	१,१८७	४.९०

६	दमाई/ढोली	७६३	३१५
७	सन्यासी/दशनामी	३२७	१३५
८	ठकुरी	२१२	०८७
९	जनजातिअन्य	५१	०२१
१०	दलितअन्य	३४०	१४०
११	तराई अन्य	२७	०११
१२	अन्य	८	०१०३
	जम्मा	२४,२४५	१००१००

स्रोत : केन्द्रीयतथा ज़िविभाग, वि.सं. २०६८

२.४.४ धर्मअनुसार जनसंख्याको विवरण

नेपालमा धार्मिक स्वतन्त्रता र विविधता रहेको छ अझै विविधत रूपमा नेपालको अन्तरिम संविधान २०६३, ले मिति २०६३ जेठ ४ पुर्नस्थापित संसदको ऐतिहासिक घोषणाले नेपाललाई एक धर्म निरपेक्ष राष्ट्रको रूपमा घोषणा गरेको छ । त्यस्तै नेपालको संविधान २०७४ को प्रस्तावनामा नेपाललाई एक बहुजातीय, बहुभाषिक, बहुधार्मिक, बहुसांस्कृतिक तथा भौगोलिक विविधतायुक्त विशेषतालाई आत्मसात् गरी विविधताबीचको एकता, सामाजिक सांस्कृतिक ऐक्यबद्धता, सहिष्णुता र सद्भावलाई संरक्षणएवं प्रवर्द्धन गर्दै ह वर्गीय, जातीय, क्षेत्रीय, भाषिक, धार्मिक, लैगिकविभेद र सबै प्रकारका जातीय छुवाछूतको अन्त्य गरी आर्थिक समानता, समृद्धि र सामाजिकन्याय सुनिश्चित गर्न समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक

सिद्धान्तका आधारमा समता मूलक समाजको निर्माण गर्ने संकल्प गर्ने उल्लेख गरिएको छ । फलस्वरूप नेपाल माधार्मिक स्वतन्त्रता र सौहार्दता रहेको पाईन्छ ।

यस बंगलाचुलीगाउँपालिका अधिकांश मानिसहरूले धर्मको रूपमा सनातन हिन्दु धर्मलाई अपनाएको देखिन्छ भने गाउँपालिकामा बौद्ध, क्रिश्चयन, ईस्लाम, प्रकृति, अपनाई धार्मिक सहिष्णुता साथआ-आफ्नो धर्म अनुसार रिती संस्कृति अंगालेको पाईन्छ । गाउँपालिकामा अवलम्बन गरेको धर्मको विस्तृत विवरणलाई तालिकामा उल्लेख गरिएको छ । बंगलाचुली गाउँपालिकामा धर्म अनुसार जनसंख्याको वितरण निम्नअनुसार रहेको छ ।

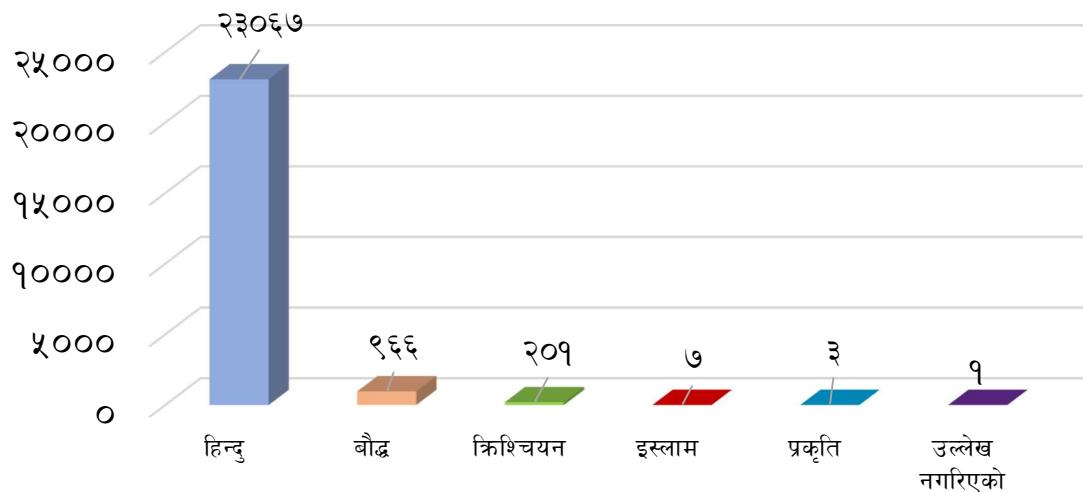
तालिका नं. ५ धर्मअनुसार जनसंख्याको विवरण

धर्म	हिन्दु	बौद्ध	क्रिश्चयन	ईस्लाम	प्रकृति	उल्लेख नगरिएको	जम्मा
जनसंख्या	२३,०६७	९६६	२०१	७	३	१	२४,२४५
प्रतिशत	९५.१४	३.९८	०.८३	०.०३	०.०१	०.००	१००.००

स्रोत : केन्द्रीयतथ्याङ्कितमा, २०८८

माथिको तालिकाअनुसार धार्मिक दृष्टिकोणले हेर्दा यस गाउँपालिकामा अधिकांश हिन्दु धर्मावलम्बीहरू रहेका छन् । पछिल्लो जनगणनाअनुसार यहाँको कुल जनसंख्याको ₹५.१४ प्रतिशत (२३,०६७जना) हिन्दु, ३.८८ प्रतिशत (९६६ जना) बौद्ध धर्मावलम्बीहरू, ०.८३ प्रतिशत (२०१ जना) क्रिश्चयन, ०.०३ प्रतिशत (७जना) ईस्लाम, ०.०१ प्रतिशत (३ जना) प्रकृति र १ जनाउल्लेख नगरिएको देखिन्छ । माथिको विवरणलाई तल स्तम्भचित्रमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

धर्मअनुसार जनसंख्याको विवरण

यहाँका आदिवासी/जनजाति मगर समुदायका मानिसहरूको बाहुल्यता रहेको देखिन्छ । यस गाउँपालिका प्रायजसो समुदायका अधिकांश मानिसहरूले धर्मको रूपमा सनातन हिन्दु धर्मलाई अपनाएको देखिन्छ । यद्यपि मगर समुदायको भने आफ्नै भाषा, रहनसहन, भेषभुषाएवं परम्परा र संस्कार रहेको पाईन्छ । वेदमूलक आर्य-संस्कृतिका विधि-विधान र धर्म शास्त्र आदिलाई रामायण, महाभारत, पूराण आदिग्रन्थहरूको आधार मानी ति विषयवस्तुहरूलाई लोकभाषा, लोकलय, लोकधुन, र लोकशैलीमा ढालेर लोकजीवनको सेरोफेरोसित तादातम्यमिलाई आफ्नोपन भल्काउने गरी दोहोरी, लोकगीत आदिको रूपमा विभिन्न विशिष्ट अवसरहरूमा प्रस्तुत गरिन्छ । यो समुदायको विशेष पहिचान नै आफ्नो विशिष्ट भाषिक र सांस्कृतिक मौलिकपना नै हो । गाउँपालिकामा विभिन्न समुदायका मानिसहरूको बसोबास रहेका हुनाले उनीहरूका आआफ्नै चाडपर्वहरू छन् । जस्तै, हिन्दू धर्मावलम्बीहरूले बडादै, तिहार, रामनवमी, महाशिवरात्री, हरितालिका, श्रीपञ्चमी, श्रीकृष्ण जन्माष्टमी, विवाह पञ्चमी, होली, चैते दशै, साउने-माघे संक्रान्ति, माघी, मातातीर्थ औंसी, अक्षय तृतीया, हरिशयनी-हरिबोधनीएकादशी, नागपञ्चमी, रक्षाबन्धन (जनैपूर्णिमा), कुशे औंसी, बालाचतुर्दशी, कोजाग्रतपूर्णिमा, श्री स्वस्थानीपूर्णिमा, नयाँवर्ष, सोहश्राद्ध, बोल बम आदिचाडपर्वहरू मानउँने गर्दछन् । बौद्ध धर्मावलम्बीहरूले बुद्धजयन्ती, विभिन्नलहोसार पर्वहरू, तिहार आदिमनाउने गरेको पाइएको छ । यसैगरी इस्लामहरूले ईद, वकरईद, इदुलफितर आदि र क्रिश्चियनहरूले क्रिशमस डे, अंग्रेजीनयाँवर्ष, भ्यालेनटाइन्स डे आदिमनाउने गर्दछन् ।

नेपाली संस्कृति जनसंख्या विवरण २०११					
बडा नं.	हिन्दु	बौद्ध	किंश्चयन	उल्लेख	जम्मा
	२३०६७	९६६	२०९	७	

	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	
१	६६८	७२२	१०	७	१२३	४८६	०	१	८०९	१,२१६	२,०१७
२	६५९	६३७	३	७	१४०	३६३	०	०	८०२	१,००७	१,८०९
३	८५०	८६६	२८	३७	२९८	८०९	०	०	१,१७६	१,७१२	२,८८८
४	९४०	८७०	२०	२९	२२५	७०५	२	२	१,१८७	१,६०६	२,७९३
५	८४२	७२५	५९	६३	११४	८२७	१	१	१,०९६	१,४९६	२,५१२
६	६७३	६५६	६२	४८	२८५	७११	०	०	१,०२०	१,४९५	२,४३५
७	७३३	६०९	३४	२६	५७१	८४१	१	४	१,३३९	१,४८०	२,८१९
८	९३९	६७५	२२	१५	३७९	७२२	०	०	१,३४०	१,४९२	२,७५२
जम्मा	६,३०४	५,७६०	२३८	२३२	२,२१५	५,२६४	४	८	८,७६१	११,२६४	२०,०२५
प्रतिशत	७१.९६	५१.१४	२.७२	२.०६	२५.२८	४६.७३	०.०५	०.०७	१००.००	१००.००	

२.५ साक्षरता स्थिति

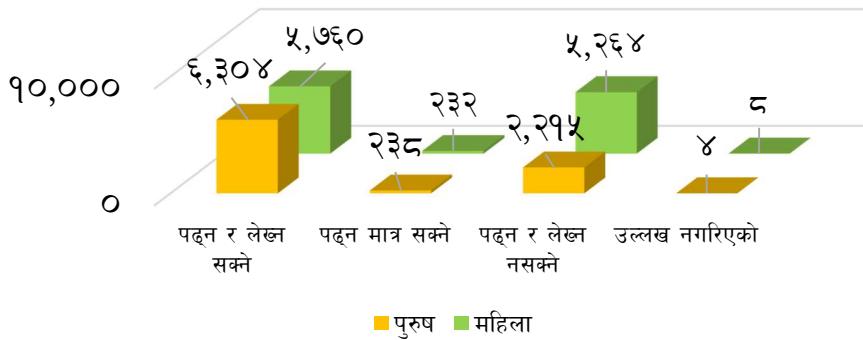
सामाजिक एवं मानवविकासको एक महत्वपूर्ण आयमको रूपमा रहेको शिक्षा क्षेत्रमा बंगलाचुली गाउँपालिका यस जिल्लाका अन्य स्थानको तुलनामा केही पछाडि रहेको देखिन्छ । पछिल्लो राष्ट्रियजनगणना, २०८८ अनुसार यस गाउँपालिको साक्षरता दर ६०.२४ प्रतिशत (नेपालको ६५.८४ प्रतिशत) रहेको छ । लैंगिक हिसाबले यो गाउँपालिकामा पनि अन्यत्र जस्तै धेरै विभेद रहेको पाईन्छ । जस्तै: यस गाउँपालिको पुरुषको साक्षरता दर ७१.८६ प्रतिशतको तुलनामा महिलाको साक्षरता दर ५१.१४ प्रतिशतमात्र रहेको छ । पुरुष र महिलाको साक्षरता दरमा लगभग २०.८२ प्रतिशतको फरक देखिन्छ । सबैभन्दा अग्रस्थानमा रहेको काठमाण्डौ जिल्लाको साक्षरता दर ८६.२५ प्रतिशत रहेको छ भने पुच्छारमा रहेको रौतहट जिल्लाको साक्षरता दर ४१.६८ प्रतिशत रहेको छ । यस क्षेत्रमा शिक्षाको पहुँचको कमी रहेका छ । यस गाउँपालिकामा साक्षरता दर मा वृद्धि गर्नु पर्ने देखिन्छ । यस गाउँपालिको साक्षरताको विस्तृत विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ

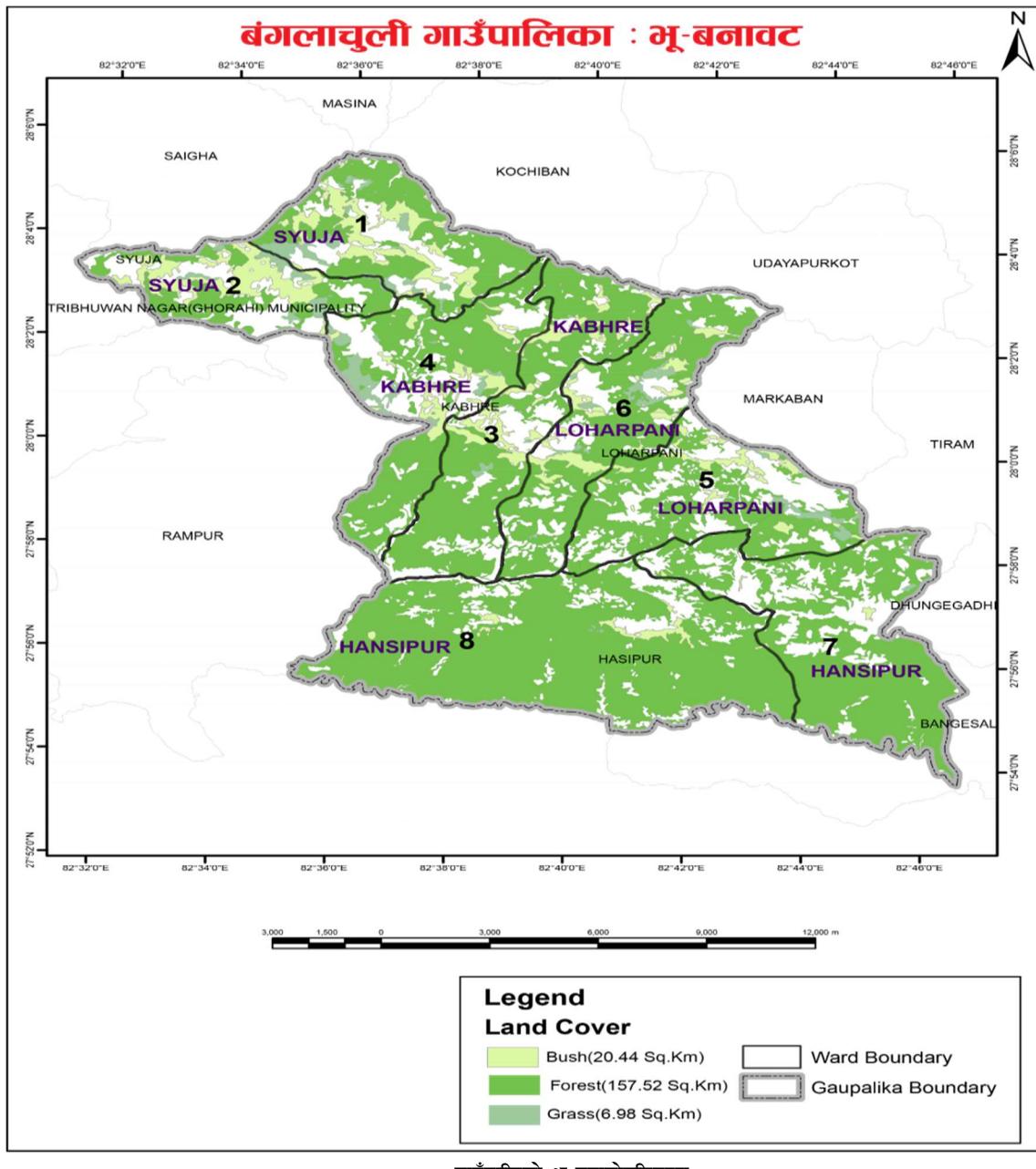
तालिका नं. ६ साक्षरता दर

स्रोत : जिल्लाशिक्षाकर्यालय, दाढ

बंगलाचुली गाउँपालिको साक्षरताको स्थिति वर्णन गर्नुपर्दा सबै भन्दाबढि साक्षरता दर बढा नं. २ मा ७१.६४ प्रतिशत रहेको छ जसमध्ये पुरुष साक्षरता दर ८२.१७ प्रतिशत र महिला साक्षरता दर ६३.२६ प्रतिशत रहेको छ । त्यस्तै गरि सबै भन्दाकम साक्षरता दर वार्ड नं. ७ मा रहको छ । जसमा कुल साक्षरता दर ४७.६१ प्रतिशत रहेको छ । जसमध्ये पुरुष साक्षरता दर ५४.७४ प्रतिशत र महिला साक्षरता दर ४१.१५ प्रतिशत रहेको छ । माथिको तथ्यांकलाई हेर्दा यस बंगलाचुली गाउँपालिका शैक्षिक हिसाबमा निकै नै पछाडि रहेको देखिन्छ । यस दरलाई बढाउनु आवश्यक रहेको छ । यस गाउँपालिको साक्षरता दरलाई तलको चित्रबाटपनि देखाउन सकिन्छ ।

साक्षरताको विवरण

गाउँपालिको भू-उपयोगविवरण

२.६ गाउँपालिको भू-उपयोगको विवरण

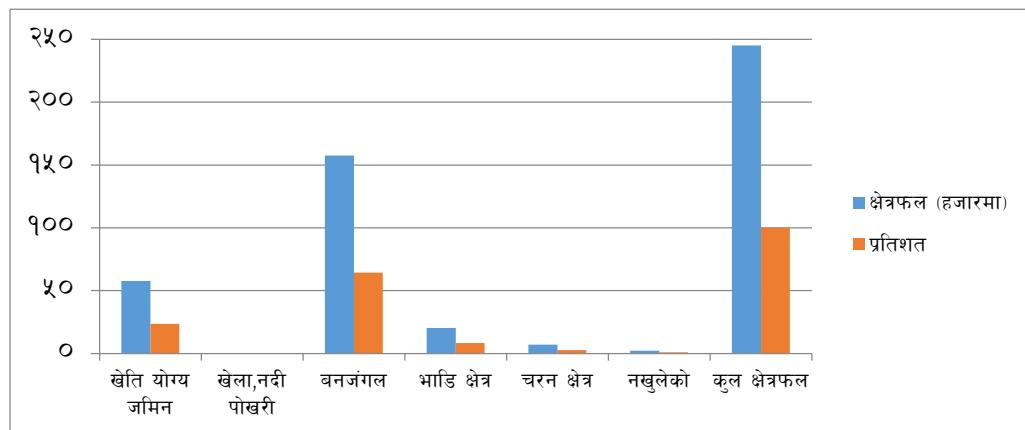
तालिका नं. १० गाउँपालिको भूउपयोग विवरण

विवरण	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	प्रतिशत
खेतीयोग्यजमिन	५७.८०	२३.५५
अन्य (खोला, नदी, पोखरी, पहाडआदि)	०.१५	०.०६
वनजंगल	१५७.५२	६४.२५

क्षारी	२०.४४	८.३३
चरन	६.९८	२.८४
अन्य	२.२५	०.९१
कुल क्षेत्रफल	२४५.१४	१००

प्रोत : नापीविभाग, २०७४

बंगलाचुली गाउँपालिको विधमान भू-उपयोग हेर्दा गाउँपालिको ६४.२८ प्रतिशत वनले ओगटेको छ भने २३.५५ प्रतिशत जग्गाहाल खन-जोत हुने उपयुक्त जमिनको रूपमा रहेको छ । खेतीयोग्य जमिनमध्ये अधिकांश जमिन मौसमी वर्षामा निर्भर रहेको छ । गाउँपालिकामा वगिरहेका विभिन्न खोलानालाको किनारमा अवस्थित यस गाउँपालिको खेतीयोग्य जमिनको उर्वराशक्ति उच्च रहेको छ । त्यस्तै चरन क्षेत्रले २.२८ प्रतिशत जग्गा ओगटेको पाइन्छ । बंगलाचुली गाउँपालिकामा जलक्षेत्रले ०.०६ प्रतिशत जमिन ओगटेको छ । गाउँपालिकामा माटोको बनावट, खेतीयोग्य जमिन, संरक्षित क्षेत्र, बस्तीयोग्य क्षेत्र आदिको विस्तृत अध्ययनको आधारमा गाउँपालिका वासीहरूको आर्थिक हैसीयत वृद्धि गर्न र वातावरणमा प्रतिकुल असर पर्न नदिन के-कस्ता उत्पादन प्रणाली तथा नीतिहरू अवलम्बन गर्न सकिन्छ । यस विषयमा विस्तृत अध्ययन गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने देखिन्छ । भू-उपयोगको विस्तृत विवरणमाथिको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

भाग ३: बंगलाचुली गाउँपालिको क्षमताको लेखा जोखा

३.१ गाउँपालिको समष्टिगत प्रभावकारिताको लेखाजोखा

यस खण्ड अन्तर्गत गाउँपालिका पदाधिकारी र कर्मचारीको काम, कर्तव्य र अधिकार गाउँपालिको एवं कार्यविभाजन सम्बन्धी ११ वटा प्रश्नहरू सोधिएको थियो । सहभागीलाई प्रत्येक प्रश्नको ० देखि तह ३ सम्मको कुनै एउटामा रेजा चिन्ह लगाउनु भनी आग्रह गरिएको थियो । सोधिएका प्रश्नहरू निम्न प्रकार थिए र तीनको जवाफ समष्टिगत रूपमा माकुरी जालोमा देखाइएको छ ।

३.१.१ प्रभावकारिता लेखाजोखा सूचक मापनका प्रश्नहरू

प्रभावकारिता लेखाजोखा मापनको लागि सहभागिहरूलाई आफुलाई लागेको प्रत्येक कथनको कुनै एउटा तहमा रेजा (✓) चिन्ह लगाउन भनिएको थियो । उक्त तहहरूको वर्गीकरण तह ,० = केही थाह छैन, तह १= सुनेको मात्र, तह २ = थाहा भएको तर प्रयोगमा ल्याउन दोधार र तह ३ = प्रयोगमा ल्याउन सक्ने पूर्ण विश्वास भएको गरी ४ तहमा गरिएको थियो ।

तालिका नं. ८: गाउँपालिको काम, कर्तव्य र अधिकारारेब ज्ञान तथा सीपको लेखाजोखा

क्र.सं.	विषयवस्तु	०	१	२	३
१.	गाउँपालिको काम, कर्तव्य र अधिकार				
२.	गाउँपालिका वडा कार्यालयको काम, कर्तव्य र अधिकार				
३.	गाउँपालिका अध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार				
४.	गाउँपालिका उपाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार				
५.	गाउँपालिका सदस्यको काम, कर्तव्य र अधिकार				
६.	गाउँपालिका वडा अध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार				
७.	गाउँपालिका वडा सदस्यहरूको काम, कर्तव्य र अधिकार				
८.	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको काम, कर्तव्य र अधिकार				
९.	वडा सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार				

तालिका नं. ९ : सामान्य प्रशासन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरू

क्र.सं.	विषयवस्तु	०	१	२	३
---------	-----------	---	---	---	---

१.	स्थानीय सेवा तथा जनशक्ति विकास सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीबारे			
२.	सार्वजनिक खरीद तथा सम्पत्ति व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारी बारे			
३.	स्थानीय तह, प्रदेश र संघसँगको सम्बन्ध र समन्वय वडासँगको समन्वय सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीबारे			
४.	बैठक व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीबारे			
५.	बजार अनुगमन, गुणस्तर, नापतौल, खाद्य सुरक्षा र उपभोक्ता हित संरक्षण सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीबारे			
६.	आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीबारे			
७.	विदा, उत्सव, उर्द्दि, जात्रा, पर्व, उपाधि तथा विभूषण सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारी बारे			

तालिका नं. १०: राजश्व तथा आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरु

क्र.सं.	विषयवस्तु	०	१	२	३
१.	राजश्व नीति तथा प्रशासन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारी बारे				
२	आन्तरिक राजश्वका स्रोतहरु बारे जानकारी				
३	आर्थिक प्रशासनसम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीबारे				

तालिका नं. ११: शहरी पूर्वाधार विकास सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरु

क्र.सं.	विषयवस्तु	०	१	२	३
१.	सडक तथा यातायात व्यवस्था सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारी बारे				
२.	जलविद्युत, उर्जा, सडकवत्ति व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारी बारे				
३.	सिंचाई तथा जलउत्पन्न प्रक्रोप नियन्त्रण सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीबारे				
४.	सूचना तथा सञ्चार प्रविधि विकास तथा विस्तार र एफ.एम. सञ्चालन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीबारे				
५.	खानेपानी व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीबारे				
६.	सार्वजनिक निजी साम्रेदारी सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारी बारे				

तालिका नं. १२ : आर्थिक विकास सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरु

क्र.सं.	विषयवस्तु	०	१	२	३
१.	कृषि,पशुपंक्षी तथा सहकारी सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीबारे				

२.	उद्योग तथा उद्यमशिलता विकास सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीबारे			
३.	रोजगार प्रवर्द्धन तथा गरिबी न्यूनीकरण सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीबारे			

तालिका नं. १३ : सामाजिक विकास सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरु

क्र.सं.	विषयवस्तु	०	१	२	३
१.	आधारभूत तथा माध्यमिकशक्षार्ट सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारि बारे				
२.	खेलकुद तथा अतिरिक्त त्रियाकलाप बन्धीसम कार्य तथा जिम्मेवारीबारे				
३.	आधारभूत स्वास्थ्य तथा सरसफाई सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीबारे				
४.	लैंगिक समानता तथा सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीबारे				
५.	संस्कृति, सम्पदा, ललितकला तथा पर्यटन प्रवर्द्धन स कार्य तथा जिम्मेवारीबारे				
६.	गैरसरकारी संस्था परिचालन, समन्वय तथा नियमन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीबारे				
७.	सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीबारे				

तालिका नं. १४:वन, वातावरण, फोहोरमैला तथा विपद्ब्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरु

क्र.सं.	विषयवस्तु	०	१	२	३
१.	वन, वन्यजन्तु तथा भू-संरक्षण सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीबारे				
२.	वातावरण, पर्यावरण एवं जलाधारक्षेत्र संरक्षण सम्बन्ध कार्य तथा जिम्मेवारीबारे				
३.	फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीबारे				
४.	विपद्ब्यवस्थापन (वारूणयन्त्र, एम्बुलेन्स तथा यन्त्र				
५.	उपकरण परिचालन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीबारे				

तालिका नं. १५:भूमि व्यवस्थापन तथा भवन नियमन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरु

क्र.सं.	विषयवस्तु	०	१	२	३
१.	भू-उपयोग तथा वस्ती विकास सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीबारे				
२.	जग्गा नापी तथा नक्सा, घरजग्गा धनी पुर्जा सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीबारे				

३.	भवन तथा भवन संहिता एवं निर्माण इजाजत(डिजाइनसमेत) कार्य तथा जिम्मेवारी सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीबारे				
----	---	--	--	--	--

तालिका नं. १६:न्याय, कानून तथा मानव अधिकार प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरु

क्र.सं.	विषयवस्तु	०	१	२	३
१.	गाउँप्रहरी व्यवस्थापन कार्य तथा जिम्मेवारी सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीबारे				
२.	न्याय, कानून तथा मानव अधिकार प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीबारे				
३.	विद्यान सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीबारे				

तालिका नं. १७:योजना, अनुगमन तथा तथ्यांक सम्बन्धी कार्यतथा जिम्मेवारीहरु

क्र.सं.	विषयवस्तु	०	१	२	३
१.	योजना तर्जुमा तथा उपभोक्ता समिति परिचालन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीबारे				
२	अनुगमन तथा मूल्यांकन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारी बारे				
३.	तथ्यांक व्यवस्थापन कार्य तथा जिम्मेवारी बारे				

तालिका नं. १८:संगठन संरचना

क्र.सं.	विषयवस्तु	०	१	२	३
१.	संगठन चार्ट	नभएको	भएको तर सुधार नगरिएको	अद्यावधिक भएको तर मेल नखाएको	सही र मेल खाएको
२.	जनशक्तिको संरच्याको अवस्था	कर्मचारी अधिक	कर्मचारी निकै थोरै	कर्मचारीको संरच्या केही कम	चाहिँदो कर्मचारीको संरच्या
३.	जनशक्तिको योग्यताको अवस्था	सामान्य रूपमा योग्यता नपुगेका	केही चाहिँदा योग्यता नभएका	न्यायसंगत योग्यता भएका	चाहिँदो योग्यता भएका
४.	कर्मचारीको कार्य विवरण	नभएको	भएको तर पुरानो	भएको तर कार्यान्वयनमा नआएको	सही किसिमले कार्यान्वयनमा आएको
५	जनशक्ति विकास योजना	नभएको	अनियमित	नियमित	अति राम्रो
६.	संस्थाको विभिन्न नीति तथा योजना	नभएको	पुरानो	अद्यावधिक गरिएको तर कार्यान्वयनमा	पर्याप्त तर लागू भएको

				नआएको	
७.	संस्था प्रतिकोबाहिरका मानिसहरुको सोचाई	खराव	ठिकै	राम्रो	उत्तम

३.१.२ क्षमता मापनको राडार

क्षमता मापनको यस अध्ययनको ऋममा माथि उल्लेखित क्षमता विकासका क्षेत्रहरुसँग सम्बन्धित फाराममा प्रतिक्रिया जनाउन छलफलमा उपस्थित जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरुलाई ६ समूहमा विभाजन गरी सूचना सङ्कलन गरिएको थियो । यो औजार अनुसार १ क्षेत्रले अपेक्षित ३ अंकमा ३ अंक नै प्राप्त गरेको छ भने ६ वटा कार्य क्षेत्रले अपेक्षित अंकमा ३ २ अंकप्राप्त गरेको छ साथै बाँकी कार्य ४ क्षेत्रले १ अंकप्राप्तमा गरेको छ १ । अंक प्राप्त गर्ने पाँच ओटा कार्य क्षेत्रमा यस गाउँपालिकाले आफ्नो जिम्मेवारीलाई प्रभावकारी बनाउन उच्चतम प्रयास गर्नुपर्द छ र २ अंक प्राप्त गर्ने ६ ओटा क्षेत्रहरुको बारेमा जानकारी भए पनि कार्यान्वयनमा ल्याउन दोधार भएकोले यी क्षेत्रका बारेमा व्यापक अभिमुखीकरण, तालिम कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्नु पर्ने तथा विभिन्न नीति, कानून, मापदण्ड कार्यान्वयन र नियमन दस्तावेजहरु निर्माण गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

❖ १ अंकप्राप्त गर्ने कार्य क्षेत्रहरु

- राजश्व तथा आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरु
- शहरी पूर्वाधार विकास सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरु
- भूमि व्यवस्थापन तथा भवन नियमन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरु
- संगठन संरचना

❖ २ अंक प्राप्त गर्ने कार्य क्षेत्रहरु

- गाउँपालिको काम, कर्तव्य र अधिकार बारे ज्ञान तथा सीपको लेखाजोखा
- सामान्य प्रशासन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरु
- वन, वातावरण, फोहोरमैला तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरु
- न्याय, कानून तथा मानव अधिकार प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरु
- आर्थिक विकास सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरु
- सामाजिक विकास सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरु

❖ ३ अंक प्राप्त गर्ने कार्य क्षेत्र

- योजना, अनुगमनतथा तथ्यांक सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरु

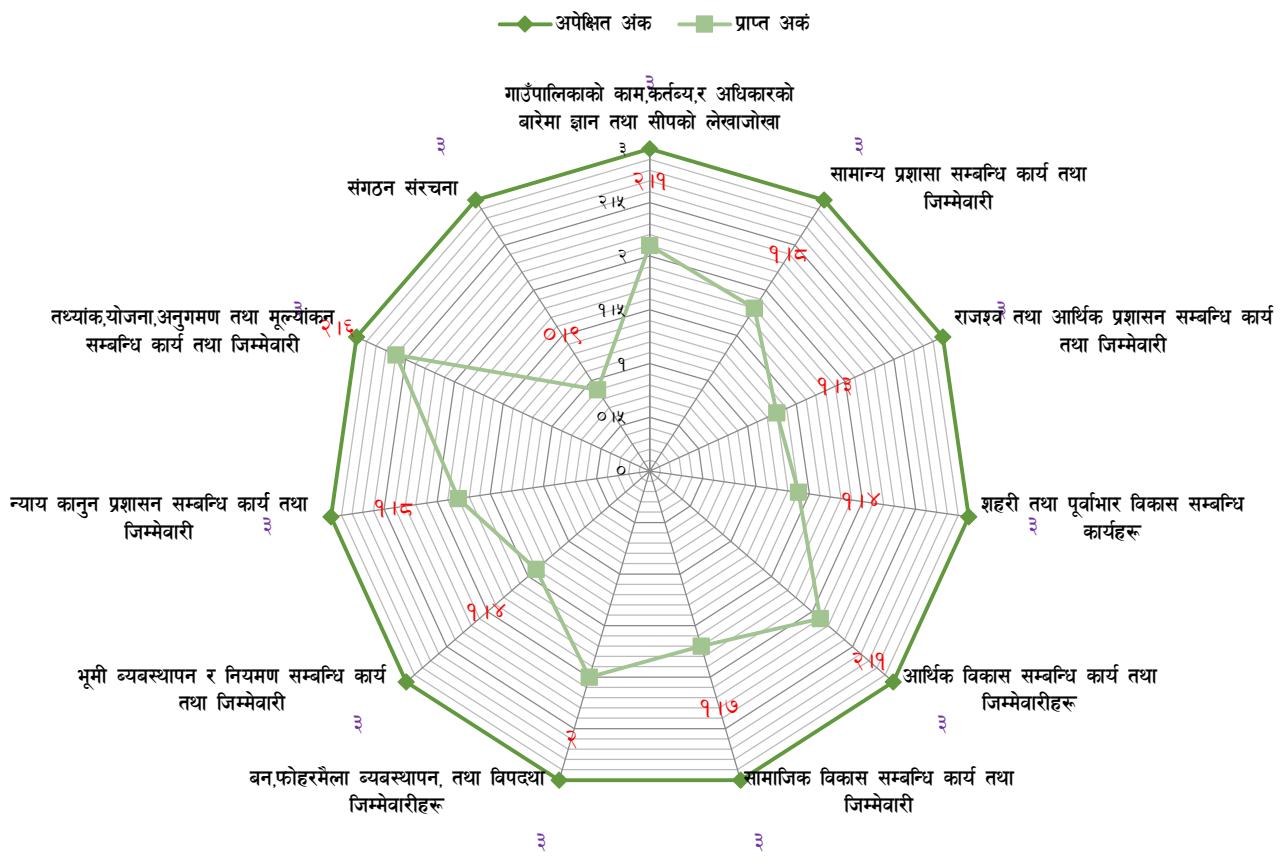
माथि उल्लेखित सूचना अनुसारको नतिजा तालिका नं. १२ चित्र र नं. १ मा दिएको राडार चार्ट (Radar Chart) मा प्रस्तुत छ ।

तालिका नं. १९: गाउँपालिको समष्टिगत प्रभावकारीता लेखाजोखा मापनको नतिजा

गाउँपालिको समष्टिगत प्रभावकारीता लेखाजोखा मापनका सुचक क्षेत्र	प्राप्त अङ्क	अपेक्षित अङ्क
गाउँपालिको काम, कर्तव्य र अधिकार बारे ज्ञान तथा सीपको लेखाजोखा	2.1	3
सामान्य प्रशासन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरु	1.8	3
राजशब्द तथा आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरु	1.3	3
शहरी पूर्वाधार विकास सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरु	1.4	3
आर्थिक विकास सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरु	2.1	3
सामाजिक विकास सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरु	1.7	3
वन, वातावरण, फोहोरमैला तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरु	2	3
भूमि व्यवस्थापन तथा भवन नियमन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरु	1.4	3
न्याय, कानून तथा मानव अधिकार प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरु	1.8	3
योजना, अनुगमन तथा तथ्यांक सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरु	2.6	3
संगठन संरचना	0.9	3

गाउँपालिको समष्टिगत प्रभावकारीता लेखाजोखा

Chart Title

३.१.३ उत्तर विश्लेषणको आधारमा समष्टिमा क्षमता विकास प्रयोजनार्थ पहिचान भएका प्राथमिकता अनुसारका क्षेत्रहरू:

पहिलो प्राथमिकतामा परेका कार्यक्षेत्रहरू

- गाउँपालिका पदाधिकारी र सदस्यहरू एवं कर्मचारीहरूलाई राजश्व तथा आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारीहरूबारे अभिमुखीकरण गर्ने ।
- गाउँपालिका पदाधिकारी र सदस्यहरू एवं कर्मचारीहरूलाई शहरी पूर्वाधार विकास सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारी बारे अभिमुखीकरण गर्ने ।
- गाउँपालिका पदाधिकारी र सदस्यहरू एवं कर्मचारीहरूलाई भूमि व्यवस्था तथा भवन नियमन सम्बन्धी कार्य तथाजिम्मेवारी बारे अभिमुखीकरण गर्ने ।
- गाउँपालिका पदाधिकारी र सदस्यहरू एवं कर्मचारीहरूलाई संगठन संरचना सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारी बारे अभिमुखीकरण गर्ने ।

दोस्रो प्राथमिकतामा परेका कार्यक्षेत्रहरू

- गाउँपालिका पदाधिकारी र सदस्यहरू एवं कर्मचारीहरूलाई गाउँपालिको काम, कर्तव्य र अधिकार बारे अभिमुखीकरण गर्ने ।
- गाउँपालिका पदाधिकारी र सदस्यहरू एवं कर्मचारीहरूलाई सामान्य प्रशासन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारी बारे अभिमुखीकरण गर्ने ।
- गाउँपालिका पदाधिकारी र सदस्यहरू एवं कर्मचारीहरूलाई वन, वातावरण, फोहोरमैला तथा विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारी बारे अभिमुखीकरण गर्ने ।
- गाउँपालिका पदाधिकारी र सदस्यहरू एवं कर्मचारीहरूलाई न्याय, कानून तथा अधिकार प्रबद्धन सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारी बारे अभिमुखीकरण गर्ने ।
- गाउँपालिका पदाधिकारी र सदस्यहरू एवं कर्मचारीहरूलाई आर्थिक विकास सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारी बारे अभिमुखीकरण गर्ने ।
- गाउँपालिका पदाधिकारी र सदस्यहरू एवं कर्मचारीहरूलाई सामाजिक विकास सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारी बारे अभिमुखीकरण गर्ने

तेस्रो प्राथमिकतामा परेका कार्यक्षेत्रहरू

- गाउँपालिका पदाधिकारी र सदस्यहरू एवं कर्मचारीहरूलाई योजना, अनुगमन तथा तथ्याङ्क सम्बन्धी कार्य तथा जिम्मेवारी बारे अभिमुखीकरण गर्ने ।

३.१.४ गाउँपालिको काम, कर्तव्य र अधिकारको लेखाजोखा

गाउँपालिको काम, कर्तव्य र अधिकारको लेखाजोखा मूल्याङ्कनको लागि सहभागीहरूलाई दिएको तालिकामा समस्या नभएको, केही समस्या भएको र धेरै हरूसमस्या भएको मध्ये कुनै एउटा कोठामा रेजाच (✓) चिन्ह लगाउन भनिएको थियो र अन्य दुई कोठामा समस्या छ/छन् भने समस्याका कारणहरू र समाधानका उपायहरू समेत उल्लेख गर्न लगाईएको थियो ।

छलफलमा उपस्थित सहभागीहरूको बीचमा प्रश्न बारे तथा प्रश्नको उत्तर कसरी भन्ने विषयमा जानकारी दिएपछि उहाँहरूलाई वडाको काम, कर्तव्य र अधिकार सम्बन्धी फाराम भर्न आग्रह गरिएको थियो । सहभागीहरूले दिएका जवाफहरू तल उल्लेखित फाराममा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. २० : गाउँपालिको काम, कर्तव्य र अधिकारको जोखालेखा

क्र.सं	विषय	समस्या नभएको	केही समस्या भएको	धेरै समस्याहरू भएको	समस्याका कारणहरू	समाधानका उपायहरू तालिम/अन्य)
१.	नगरप्रहरी सम्बन्धी कार्यबारे		✓		<ul style="list-style-type: none"> नगर प्रहरी भर्ना भै सकेको नगर प्रहरीहरूलाई थप तालिम तथा व्यवस्थित बनाउन नसकेको 	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ला प्रशासन कार्यालय र जिल्ला प्रहरी कार्यालय संग समन्वय गरी व्यवस्थित गर्न सकिने
२.	सहकारी तथा संस्थाको कार्य बारे		✓		<ul style="list-style-type: none"> संघ संस्था तथा सहकारी संस्था दर्ता गठन गर्दा प्राविधिक समस्या आउने गरेको सो सम्बन्ध अनुभवि कर्मचारी नभएको 	<ul style="list-style-type: none"> संघसंस्था र सहकारीको दर्ता तथा नियमन गर्नु कर्मचारीलाई विषयगत तालिम दिनुपर्ने
३	एफ.एम. सञ्चालन बारे	✓			<ul style="list-style-type: none"> आर्थिक स्रोत जनशक्तिको अभाव भएको 	<ul style="list-style-type: none"> आर्थिक स्रोत जनशक्तिको व्यवस्था गर्नुपर्ने
४.	स्थानीय कर सेवा शुल्क तथा दस्तुरबारे		✓		<ul style="list-style-type: none"> कर सेवा शुल्क तथा दस्तुरको बारे ज्ञानको अभाव रहेको सेवाग्राहीहरूले समयमै कर तिर्ने नगरेको 	<ul style="list-style-type: none"> कर सेवा शुल्क तथा दस्तुरको बारेमा जनचेतना मुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने
५.	स्थानीय सेवाको व्यवस्थापन बारे		✓		<ul style="list-style-type: none"> दक्ष जनशक्तिको अभाव रहेको सेवा प्रवाहको पर्याप्त कर्मचारीहरू नभएको 	<ul style="list-style-type: none"> पद अनुसारको जनशक्तिको उचित व्यवस्थापन गर्नु पर्ने

६.	स्थानीय तथ्यांक र अभिलेख संकलनबारे		✓		<ul style="list-style-type: none"> गाउँपालिको प्रोफाईल तयार भए पनि नयाँ जनगनना अनुरूप तथ्यांक अध्यावधिक नभएको 	<ul style="list-style-type: none"> जनशक्तिको उचित व्यवस्थापन गरि अध्यावधिक गर्ने
७.	स्थानीय स्तरका विकास आयोजना तथा परियोजना बारे		✓		<ul style="list-style-type: none"> जनचेतनाको अभावमा कार्य समयमा सम्पन्न नहुने गुणस्तरमा समस्या हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> जनप्रतिनिधि र कर्मचारी तथा सरोकारवला निकायहरूलाई आवश्य अभिमुखिकरण गर्ने
८.	आधारभूत र माध्यामिक शिक्षा कार्यक्रम बारे		✓		<ul style="list-style-type: none"> पर्याप्त शिक्षकहरूको अभावका न्यून भौतिक पूर्वाधारहरू 	<ul style="list-style-type: none"> दरबन्दी अनुसारको शिक्षको भर्ना तथा व्यवस्थापनमा जोड दिने भौतिक पूर्वाधार निर्माणमा समेत ध्यान दिने ।
९.	आधारभूत स्वास्थ्य र सरसफाई कार्यक्रम बारे			✓	<ul style="list-style-type: none"> पारिवारिक तथा सामुदायीक सरसफाईको अवस्था नाजुक रहेको उपकरण, औषधि, दक्ष स्वास्थ्यकर्मीहरूको कमी भएको 	<ul style="list-style-type: none"> पूर्ण सरसफाई कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउनु पर्ने उपकरण औषधिहरू उपलब्ध गराउनु पर्ने।
१०.	स्थानीय बजार व्यवस्थापन , वातावरण र जैविक विविधता कार्यक्रम बारे		✓		<ul style="list-style-type: none"> नियमित अनुगमन तथा बजार व्यवस्थापन नहुनु फोहोरको उचित व्यवस्थापनको नहुन वातावरण संरक्षण तथा जैविक विविधता बारे चेतनाको कमी हुनु 	<ul style="list-style-type: none"> नियमित बजार अनुगमन गर्नुपर्ने वातावरणमैत्री योजनाको निर्माण गर्नुपर्ने फोहोरमैलाको उचित व्यवस्थापन गर्नुपर्ने
११.	स्थानीय सडक, ग्रामीण सडक, कृषि सडक र सिँचाई कार्यक्रम बारे		✓		<ul style="list-style-type: none"> कच्ची सडक र ग्रामेल सडकमात्र भएको पानीको निकास र कल्भट नभएको 	<ul style="list-style-type: none"> नियमित रूपमा मर्मत संभार गर्नुपर्ने । आवश्यकता अनुसार पानी निकास र कल्भट निर्माण गर्नुपर्ने
१२.	कृषि, पशुपक्षी खाद्य, पेय विषयक		✓		<ul style="list-style-type: none"> कृषि उद्यम तथा पशुपक्षी पालनमा समस्या रहेको कृषिमा आधुनिक प्रविधिको 	<ul style="list-style-type: none"> कृषिकहरूलाई प्रभावकारी तालिमको व्यवस्था हुनु पर्ने ।

	कार्यक्रम बारे				<ul style="list-style-type: none"> प्रयोग गर्न नसकेको वैज्ञानिक कृषि योजनाको अभाव रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> नयाँ प्राविधिहरू उपलब्ध गराउनु पर्ने, वैज्ञानिक कृषि योजना अनुरूप कृषिलाई उच्च प्रतिफलमुख्यी बनाउनु पर्ने
१३.	बेरोजगारको तथ्यांक संकलन बारे			✓	<ul style="list-style-type: none"> बेरोजगार तथ्यांक संकलन भए पनि समयानुकूल अद्यावधिक हुन नसकेको 	<ul style="list-style-type: none"> तथ्याङ्क संकलन तथा अद्यावधिक गरी रोजगारको व्यवस्था गर्नु पर्ने।
१४.	कृषि प्रसारको व्यवस्थापन, संचालन र नियन्त्रण बारे			✓	<ul style="list-style-type: none"> सिंचाईविजुली, कृषि प्राविधिकहरूको उचित व्यवस्था नभएको 	<ul style="list-style-type: none"> प्राविधिकहरूको व्यवस्था कृषि प्रसार संयन्त्रको व्यवस्था गर्नुपर्ने
१५.	खानेपानी, साना जलविद्युत आयोजना वैकल्पिक उर्जा कार्यक्रमबारे			✓	<ul style="list-style-type: none"> खानेपानी तथा ढल निकासको समस्या छ। पाइपलाइन व्यवस्थित र सुरक्षित नभएको वैकल्पिक उर्जा जस्तै सोलार, गोबर ग्यांस आदिको आवश्यकता अनुसार प्रयोग गर्न नसकेको। 	<ul style="list-style-type: none"> ढल निकास तथा खानेपानीको उचित व्यवस्थापन गर्नुपर्ने गाउँमा खानेपानी र ट्याङ्को व्यवस्था गर्नुपर्ने वैकल्पिक उर्जा जस्तै सोलार, गोबर ग्यांस आदिको उपयोगलाई प्रोत्साहन गर्ने कार्यक्रमहरू ल्याउनुपर्ने
१६	विवाद व्यवस्थापन बारे			✓	<ul style="list-style-type: none"> मेलमिलाप केन्द्र कृयाशिल नभएको 	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय स्तरमा मेलमिलाप केन्द्र कृयाशिल भएर काम गर्नुपर्ने
१७	जलाधार, वन्यजन्तु, खानी पदार्थको संरक्षण बारे			✓	<ul style="list-style-type: none"> जल, वन्यजन्तु खानीको उत्त्वनन् तथा परिचालन नभएको 	<ul style="list-style-type: none"> खानीको अन्वेषण, अनुसन्धान र वन्यजन्तुको संरक्षण गर्नुपर्ने
१८.	भाषा, संस्कृति र ललित कलाको			✓	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय कला र संस्कृतिको संरक्षण प्रचार प्रसार 	<ul style="list-style-type: none"> कला र संस्कृति संरक्षणको लागि

संरक्षणवारे				सम्बन्धी ठोस कार्यक्रम नभएको	प्रभावकारी कार्यक्रम गर्नुपर्ने	नीनि तथा संचालन
-------------	--	--	--	---------------------------------	---------------------------------	-----------------

३.१.५ उक्त विश्लेषणको आधारमा सहभागीहरूबाट बंगलाचुली गाउँपालिको काम, कर्तव्य र अधिकार सम्बन्धमा पहिचान भएका आवश्यकताहरू निम्न अनुसार छन्:

- गाउँपालिकाले नगर प्रहरीलाई क्षमता विकासको तालिम तथा कार्यक्रमहरू संचालन तथा व्यवस्थापन गर्नु पर्ने संघसंस्था र सहकारीको दर्ता तथा नियमन गाउँपालिकाले गर्नु पर्ने आर्थिक स्रोत तथा जनशक्तिको व्यवस्था गर्नुपर्ने
- निर्धारित समयमा नै कार्यसम्पन्न गर्ने तथा गुणस्तर मापनको प्रभावकारी संयन्त्र निर्माण गर्नुपर्ने
- आधारभूत स्वास्थ्य र सरसफाई कार्यक्रम प्रभावकारी बनाउन आवश्यक कार्यक्रमहरू संचालन गर्नु पर्ने
- नियमित बजार अनुगमन तथा निरिक्षण गर्नु पर्ने बजार तथा वस्ती नियमित सरसफाई गर्नुपर्ने दिगो र वातावरणमैत्री योजनाको निर्माण गर्नुपर्ने भू-उपयोग नीतिको निर्माण गर्नुपर्ने
- स्थानीय सडक, ग्रामीण सडक र सिंचाई सम्बन्धी परियोजनाहरूको निर्माण सम्पन्न गरिनुपर्ने वैज्ञानिक कृषि योजना अनुरूप कृषिलाई उच्च प्रतिफल मुख्य बनाउनुपर्ने कृषि प्रविधि प्रचार प्रसारको प्रभावकारी संयन्त्र निर्माण गर्नुपर्ने
- घरधुरी सर्वेक्षण गरी बेरोजगारहरूको यथार्थ तथ्यांक तयार पार्नु पर्ने
- ढल निकास तथा खानेपानीको उचित व्यवस्थाका लागि नाला, डिप बोरिङ, ओभर हेडट्याङ्क र पाइपलाइन निर्माण गर्नुपर्ने
- स्थानीय स्तरमा मेलमिलाप केन्द्रहरूलाई क्रियाशिल बनाईनुपर्ने
- वैकल्पिक उर्जा जस्तै सोलार, गोबर ग्याँस आदिको उपयोग लाई प्रोत्साहन तथा अनुदान दिन कार्यक्रमहरू संचालनमा ल्याउनुपर्ने
- खानीको अन्वेषण, अनुसन्धान र वन्यजन्तुको संरक्षण गर्नुपर्ने
- कला संरक्षणका लागि प्रभावकारी नीति तथा कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्ने

३.१.६ गाउँपालिको क्षमता विकासको सन्दर्भमा यस अन्तर्गतका क्षेत्रगत कार्यहरूको कार्यान्वयनको अवस्था

गाउँपालिकको काम, कर्तव्य र अधिकारको लेखाजोखा मूल्याङ्कनको लागि सहभागीहरूलाई दिएको तालिकामा समस्या नभएको, केही समस्या भएको र धेरै समस्याहरू मध्ये कुनै एउटा रेजा कोठामा(✓) चिन्ह लगाउन भनिइको थियो र अन्य दुई कोठामा समस्या छ/छन् भने समस्याका कारणहरू र समाधानका उपायहरू समेत उल्लेख गर्न लगाईएको थियो ।

यस खण्डको जवाफको लागि छलफलमा उपस्थित विषयगत कार्यालयका प्रमुख तथा अन्य कर्मचारीहरू बंगलाचुली गाउँपालिका कर्मचारीहरू बीच यो फाराममा समावेश प्रश्नहरूको जवाफ कसरी दिने भनी विज्ञाले जानकारी दिनुभएको थियो । त्यस पश्चात सहभागीहरूले शाखागत/कार्यालयगत रूपमा फाराम भरी बुझाउनु भएको थियो । सहभागीको जवाफ तल दिइएको फाराममा उल्लेख गरिएका छन् ।

तालिका नं. २१: क्षेत्रगत कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनको अवस्था

क्र.सं	विषय	समस्या नभएको	केही समस्या भएको	धेरै समस्याहरू भएको	समस्याका कारणहरू	समाधानका उपायहरू
१. सामान्य प्रशासन सम्बन्ध						
(क) स्थानिय सेवा तथा जनशक्ति विकास सम्बन्ध						
	स्थानीय सेवाको व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, मापदण्ड, सेवा शर्त, योजना, कार्यान्वयन र नियमन		✓		जनप्रतिनिधिहरूलाई कार्य तथा जिम्मेवारीको सम्पूर्ण जानकारी नभएको पर्याप्त कर्मचारी र दक्ष जनशक्तिको अभाव रहेको	जनप्रतिनिधिहरूलाई कार्य तथा जिम्मेवारी बारेमा तालिम दिनु पर्ने, संगठनात्मक व्यवस्थापन गरी रीति दरबन्दी पदपूर्ति गर्नुपर्ने
	संविधानको धारा ३०२ बमोजिम समायोजन भई आउनेकर्मचारीको व्यवस्थापन	✓				कर्मचारीलाई उच्च मनोवल र उत्प्रेरित गराई खटाउनुपर्ने वृत्ति विकासको पर्याप्त अवसर हुनु
	स्थानीय सेवाको व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य कार्य				स्थानीय सेवा व्यवस्थापन सम्बन्धी कानूनहरू निर्माण हुन ढिला भएको	स्थानीय सेवा व्यवस्थापन सम्बन्धी कानूनहरू तत्काल बनाउनु पर्ने
	गाउँपालिको संगठन विकास, संगठन, संरचना तथा दरबन्दी, निर्धारण, जनशक्ति व्यवस्थापन र वृत्ति विकास		✓		संगठन व्यवस्थापन सर्वे गरे पनि पूर्ण रूपमा कार्यान्वयनमा नआएको ।	संगठन व्यवस्थापन सर्वे प्रतिवेदन कार्यान्वयनमा ल्याउने
	स्थानीय सेवाको व्यवस्थापनमा सूचना		✓		सबै वडा कार्यालयहरू व्यवस्थित भई नसकेको	सबै वडाहरूमा तत्काल विद्युत र इन्टरनेटको पहुँच

	तथा सञ्चार प्रविधिको उपयोग, प्रवर्द्धन तथा क्षमता विकास				सबै ठाउँमा विजुली र इन्टरनेट को सेवा नपुगेको	पुऱ्याङ्ग ब्यवस्थित गर्नु पर्ने
	मानव संसाधन विकासका लागि अल्पकालिन तथा दीर्घकालिन योजना तर्जुमा तथा विकास			✓	संगठन संरचना र दरवन्दी ब्यवस्थित हुन नसकेको	संगठनात्मक ब्यवस्थापन अद्यावधिक गरी, कानून बनाएर ब्यवस्थित गर्न सकिने
	गाउँपालिकामा सार्वजनिक विदा, उत्सव, जात्रा, उर्द्ध आदिको ब्यवस्थापन	✓				
	स्थानीय शान्ति समिति सम्बन्धी कार्यहरु		✓		न्यायिक समितिको कार्य सम्पादनमा ढिलो हुने गरेको	न्यायिक समितिको कार्य सम्पादनमा छिटो हुनु पर्ने

(ख) सार्वजनिक खरिद तथा सम्पत्ति ब्यवस्थापन सम्बन्धमा

	गाउँपालिको लागि सार्वजनिक खरीद तथा अन्य बन्देवस्तीको सामान सम्बन्धी विषय		✓		खरिद तथा बन्देवस्तीका सामान ब्यवस्थित रूपमा प्रयोग नभएको कर्मचारी अभाव कानूनी भन्फट	जिन्सी सम्बन्धी सफ्टवेयर राखी निरक्षण हुनु पर्ने । खरिद कार्यमा कानून सहज हुनुपर्ने
	गाउँपालिका भित्रको सार्वजनिक तथा सरकारी सम्पत्ति, सामुदायिक सम्पत्ति, तथा आफ्नो स्वामित्वमा रहेको भवन, सडक, पसल, ब्यवसाय, पूर्वाधार, उद्योग, खानी तथा खनिज वनजस्ता प्राकृतिक स्रोतको एकीकृत विवरण सहितको अद्यावधिक			✓	सम्पत्तिको अभिलेख चुस्त दुरुस्त नभएक सार्वजानिक सम्पत्तिको अधिग्रहण उद्योग ब्यवसाय दर्ता र नविकरण नगर्ने प्रवृत्ति रहेको	स्थानीय तहमा कानून बनाई ब्यवस्थित गर्नुपर्ने सार्वजनिक सम्पत्तीको विवरण संकलन र अभिलेखिकरण गर्नुपर्ने उद्योग ब्यापार ब्यावसायको दर्ता र नविकरण गराउनु पर्ने

	अभिलेख				
	सेवा तथा निर्माण व्यवसायको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन	✓		सेवा तथा निर्माण व्यवसायको नियमन हुन नसकेको	सेवा तथा निर्माण व्यवसाय दर्ता, नविकरण, अनुगमन र नियमन गर्नुपर्ने

(ग) स्थानीय तह, प्रदेश, र संघसंगको सम्बन्ध र समन्वय सम्बन्धमा

	वडा तहसंगको सम्पर्क र समन्वय		✓	ऐन, कानून निर्देशिकाको पूर्ण कार्यान्वयनको अभावमा कार्य सम्पादनमा अन्यौल कायम रहेको	तत्काल ऐन, कानूनको पूर्ण कार्यान्वयन गरी समन्वयको वातावरण बनाउनुपर्ने
	पत्राचार, सभा, समारोह, शिष्टाचार	✓			

(घ) बैठक व्यवस्थापन सम्बन्धमा

	कार्यपालिका तथा सभाको बैठक व्यवस्थापन गर्न	✓			
	कार्यपालिकाको निर्णयहरूको विद्युतीकरणको माध्यमबाट अभिलेखिकरण तथा प्रकाशन	✓			
	कार्यपालिकाका विभिन्न समिति, उपसमिति कार्यदलको बैठक व्यवस्थापन गर्न		✓	तोकिएको मितिमा हुने नगरेको	कार्यदलहरूको बैठक तोकिएको मितिमा हुनु पर्ने।

(ङ) बजार अनुगमन-गुणस्तर, नापतौल, खाद्य सुरक्षा र उपभोक्ता हित संरक्षण गर्न

	स्थानीय व्यापार, वाणिज्य, वस्तुको माग आपुर्ति व्यवस्थापन तथा अनुगमन			✓	वस्तुको माग आपुर्तिको सही व्यवस्थापन तथा अनुगमन हुन नसकेको	वस्तुको माग आपुर्तिको सही व्यवस्थापन तथासमय-समयमा अनुगमन हुनु पर्ने
	बजार तथा हाट बजार व्यवस्थापन			✓	हाट बजारको लागि ठाउँको अभाव रहेको हाटको लागि टहरा नभएको	उपयुक्त ठाउँ तोकनुपर्ने वा व्यवस्था गर्नुपर्ने बजार व्यवस्थापन हुनु पर्ने, हाटको लागि टहराको

					ब्यवस्थापन हुन नसकेको	ब्यवस्था हुनु पर्ने
	उपभोक्ता अधिकार, तथा हित सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड कार्यान्वयन र नियमन			✓	उपभोक्ता अधिकार सम्बन्धी कानून कार्यान्वयन नभएको	उपभोक्ता अधिकार तथा हित सम्बन्धी नीति, कानून प्रयोग ल्याउनु पर्ने ।
	स्थानीय वस्तुको, उत्पा दन, आपूर्ति तथा निकासी प्रक्षेपण मूल्य निर्धारण र अनुगमन			✓	हालसम्म केही काम नभएको	पर्याप्त मात्रामा छलफल गरी कानुन, प्रविधि र जनशक्ति हुनुपर्ने
	स्थानीय व्यापार र बाणिज्य सम्बन्धी पूर्वाधार निर्माण		✓		जनशक्ति, प्रविधि अभाव रहेको	कानून, नीति, योजना, कार्यक्रम, जनशक्ति, प्रविधि आदि सबै आवश्यक हुने
	व्यापारको मूल्य तथा गुणस्तरको अनुगमन नियमन			✓	हालसम्म केही काम नभएको	कानून, नीति, योजना, कार्यक्रम, जनशक्ति, प्रविधि आदि सबै आवश्यक हुने
	उपभोक्ता सचेतना, लक्षित उपभोक्ताको लगत ब्यवस्थापन र स्थानीय वस्तु तथा सेवाको गुण स्तर परीक्षण			✓	हालसम्म केही काम नभएको	कानून, नीति, योजना, कार्यक्रम, जनशक्ति, प्रविधि आदि सबै आवश्यक हुने
	खाद्य पदार्थको गुणस्तर नियन्त्रण			✓	अखाद्य तथा मिती नाघेका वस्तुहरूको विगविगी रहेको	जनशक्ति र कानून, कार्यविधिको अभाव
	खानेपानीको गुणस्तर नियन्त्रण				खानेपानीको नियमित रूपमा गुणस्तर मापन नभएको	खानेपानीको नियमित रूपमा गुणस्तर मापन गर्नु पर्ने ।
	स्थानीय व्यापार प्रवर्द्धन सहजीकरण र नियमन			✓	ऐन, कानून, नीति, निर्देशिका र जनशक्तिको कमी	ऐन, कानून, नीति, निर्देशिका र जनशक्तिको ब्यवस्थापन हुनु पर्ने ।
	स्थानीय बौद्धिक सम्पत्तिको संरक्षण, प्रवर्द्धन र अभिलेखाङ्क			✓	बौद्धिक सम्पत्तिको संरक्षण र अभिलेखाङ्क हुन नसकेको ।	पर्याप्त जनशक्ति, साधन स्रोत र आवश्यक कानून निर्माण हुनु पर्ने

(च)आन्तरिक लेखापरीक्षण

	आन्तरिक तथा पूर्व		✓	आ.ले.प.	शाखा	आ.ले.प. शाखामा कर्मचारी
--	-------------------	--	---	---------	------	-------------------------

	लेखापरीक्षण				ब्यवस्थित नभएको पूर्व लेखापरीक्षणक ब्यवस्था नभएको	ब्यवस्था हुनु पर्ने पूर्व लेखापरीक्षणको ब्यवस्था गर्नु पर्ने ।
■	लेखापरीक्षण विवरण(बेरुजूको) लगत समेतको अभिलेख ब्यवस्थापन	✓			बेरुजू फछ्यौटमा प्रगति हुन नसकेको ।	बेरुजू फच्छौट र संपरिक्षणमा जोड दिने ।
■	अन्तिम लेखापरीक्षण कार्यमा सहयोग, समन्वय र सहजीकरण	✓				
■	लेखापालन सम्बन्धी क्षमता विकास कार्य	✓				

छ) विदा, उत्सव, उर्द्दी, जात्रा, उपाधी, विभुषण सम्बन्धी कार्य

■	स्थानीय चाडपर्व, सार्वजनिक विदा, उत्सव, जात्रा, उर्द्दी, आदिको ब्यवस्थापन र उपाधी तथा विभुषण सम्बन्धी सिफारिश अभिलेख	✓		कार्यविधि नभएको	निर्माण	कार्यविधि गर्नुपर्ने ।	निर्माण
---	--	---	--	-----------------	---------	------------------------	---------

२. राजशव तथा आर्थिक प्रशासन सम्बन्ध

(क) राजशव नीति तथा प्रशासन सम्बन्धमा

■	सम्पत्ति कर, घरबहाल कर, घरजग्गा रजिस्ट्रेशन शुल्क, सवारी साधन कर, सेवा शुल्क दस्तुर, पर्यटन शुल्क, विज्ञापन कर, ब्यवसाय कर, भूमि कर,(मालपोत) , दण्ड जरिवाना, मनोरञ्जन कर, बहालविटौरी कर, घरजग्गा कर, मृत वा मारिएको जीवजन्तुका हाड, सिंग, प्वाँख,छालामा कर, प्राकृतिक स्रोताधन,स ब्यवसायिक कर, सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, कार्यान्वयन, बाडफाँड, संकलन, नियमन र अन्य आयब्यवस्थापन	✓		ऐन नियम, कानूनक अभाव, प्राविधिक समस्या, जनशक्ति अभाव, अनुगमन तथा निरिक्षणको कमी		ऐन नियम, कानून निर्माण गर्नु पर्ने प्राविधिक समस्या समाधान गर्नु पर्ने पर्याप्त जनशक्ति आपूर्ति गर्नु पर्ने नियमित अनुगमन हुनु पर्ने ।
■	सार्वजनिक खर्च तथा प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त हुने रोयल्टी सम्बन्धी नीति , कानून मापदण्ड तथा नियमन र सो को संकलन तथा बाँडफाँड		✓	सो स्थानिय कानून नभएको	सम्बन्धी तहको निर्माण	सो स्थानिय कानून निर्माण हुनुपर्ने

	स्थानीय पूर्वाधार सेवा र उपयोगमा सेवा शुल्क तथा दस्तुर नीति, कानून, मापदण्ड, नियमन, शुल्कनिर्धारण, संकलन तथा व्यवस्थापन		✓		सो स्थानीय कानून नभएको	सम्बन्धी तहको निर्माण	सो स्थानीय कानून निर्माण हुनुपर्ने
	मालपोत संकलन	✓					
	कानून बमोजिम दुङ्डगा गिटटी, बालुवा, माटो, नून स्लेट, फायरक्ले जस्ता खानी खनीज पदार्थको सर्वेक्षण, अन्वेषण, उत्खनन र सो सम्बन्धी रोयल्टी संकलन		✓	खनिज पदार्थको सर्वेक्षण अन्वेषणक अभावका साथै प्राविधिक अभाव	खनिज पदार्थको सर्वेक्षण अन्वेषण हुनुपर्ने		
	ट्रेकिङ, कायाकिङ, बज्जी जम्पिङ, जिपफ्लायर, न्यापटिङ्गशुल्क		✓	सम्भाव्यता न्यून रहेको			
	सामुदायिक वनको संचालन, र व्यवस्थापन बाट प्राप्त रोयल्टी शुल्क	✓					
	पानीघट्ट, कूलाबाट प्राप्त रोयल्टी संकलन	✓					
	प्राकृतिक स्रोतको उपयोग सम्बन्धी नीति निर्धारण, र कार्यान्वय		✓	प्राकृतिक स्रोतका उपयोग सम्बन्धी नीति तयार नभएको	प्राकृतिक स्रोतका उपयोग सम्बन्धी नीति निर्माण गर्नुपर्ने		
	प्रचलित कानून बमोजिम दण्ड जरिवाना	✓					
	बाँकी वक्यौता रकमक लागत र जरिवाना	✓					
	करदाता शिक्षा तथा करदाता विवरण अद्यावधिक		✓	करदाता शिक्षाको अभाव	करदाता शिक्षा चेतना अभियान संचालन		
	वित्तीय स्रोत साधनक समतामूलक बाँडफाँड		✓	स्रोत साधन बाँडफाँड समता मूलक नरहेको	स्रोत साधन बाँडफाट समता मूलक हुनुपर्ने		
	आर्थिक साधनको महत्तम उपयोग तथा परिचालन	✓					
	राजश्व परामर्श सम्बन्धी विषय	✓					
	स्थानीय राजश्व प्रबर्द्धनका लागि प्रोत्साहन	✓					
	राजश्वको संभाव्यता अध्ययन		✓	राजश्व सम्भाव्यताको	राजश्व सम्भाव्यताको		

					क्षेत्र पहिचान हुन नसक्नु	क्षेत्र पहिचानको प्रक्रियमा रहेको
	राजश्व सूचना तथा तथ्यांकको आदान प्रदान	✓				
(ख) आर्थिक प्रशासन						
	आर्थिक(कार्यविधि) नीति, कानून, मापदण्ड, कार्यान्वयन र नियमन		✓		सम्बन्धित नीति, कानून, मापदण्ड कार्यान्वयन हुन नसकेको	सम्बन्धित नीति, कानून मापदण्ड कार्यान्वयन हुन पर्ने ।
	सञ्चित कोष तथा आकस्मिक कोषको व्यवस्था	✓				
	बजेट सीमा निर्धारण, बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन		✓		सम्बन्धित नीति, कानून मापदण्ड कार्यान्वयन हुन नसकेको	सम्बन्धित नीति, कानून मापदण्ड कार्यान्वयन हुन पर्ने
	लेखा व्यवस्थापन, खर्च, राजश्व, धरौटी, कार्यसंचालन कोष तथा अन्य सरकारी कोष तथा सम्पत्तिको एकीकृत विवरण	✓				
	समष्टिगत आर्थिक अवस्थाको विश्लेषण			✓	सम्बन्धित नीति, कानून मापदण्ड कार्यान्वयन हुन नसकेको	सम्बन्धित नीति, कानून मापदण्ड कार्यान्वयन हुन पर्ने ।
	ऋण तथा अनुदानको व्यवस्थापन र नियमन			✓	सम्बन्धित नीति, कानून मापदण्ड कार्यान्वयन हुन नसकेको	सम्बन्धित नीति, कानून मापदण्ड कार्यान्वयन हुन पर्ने ।
	लगानी प्रक्षेपण(सरकारी, सहकारी तथा निजी) र वित्तीय व्यवस्थापन			✓	सम्बन्धित नीति, कानून मापदण्ड कार्यान्वयन हुन नसकेको	सम्बन्धित नीति, कानून मापदण्ड कार्यान्वयन हुन पर्ने ।
	कारोबारको लेखां नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन			✓	सम्बन्धित नीति, कानून मापदण्ड कार्यान्वयन हुन नसकेको	सम्बन्धित नीति, कानून मापदण्ड कार्यान्वयन हुन पर्ने ।
	राजश्व तथा व्ययको अनुमान			✓	सम्बन्धित नीति, कानून मापदण्ड	सम्बन्धित नीति, कानून मापदण्ड कार्यान्वयन

					कार्यान्वयन हुन नसकेको	हुन पर्ने ।
	बेर्जू फष्टर्योट			✓	सम्बन्धित नीति, कानून मापदण्ड कार्यान्वयन हुन नसकेको	सम्बन्धित नीति, कानून मापदण्ड कार्यान्वयन हुन पर्ने ।

३. शहरी पूर्वाधार विकास तर्फ

(क) सडक तथा यातायात व्यवस्था

	स्थानीय सडक, ग्रामीण सडक, कृषि सडक तथा यातायात सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तथा नियमन		✓		गाउँसडक गुरुयोजना अनुसार सडक सञ्जाल निर्माण नभएको	गाउँसडक गुरुयोजनालाई प्रवाभकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनु पर्ने
	स्थानीय सडक, ग्रामीण सडक, कृषि सडक, भोलुङ्गे पुल पुलेसा सम्बन्धी गुरुयोजनाको तर्जुमा कार्यान्वयन र स्तरोन्तरीको लागि आयोजनाका पहिचान, अध्ययन, कार्यान्वयन, मर्मत संभार संभार			✓	आवश्यक गुरुयोजनाको तर्जुमा कार्यान्वयन र स्तर उन्नतिको लागि आयोजनाको पहिचान, अध्ययन, कार्यान्वयन, मर्मत संभार हुन नसकेको	आवश्यक गुरुयोजनाको तर्जुमा कार्यान्वयन र स्तर उन्नतिको लागि आयोजनाको पहिचान, अध्ययन, कार्यान्वयन, मर्मत संभार गर्नु पर्ने
	यातायात सुरक्षा व्यवस्थापन र नियमन		✓		प्रभावकारी नियमन हुन नसकेको	नियमित अनुगमन हुनु पर्ने
	स्थानीय सार्वजनिक यातायातको रूट निर्धारण, अनुमति, नवीकरण, खारेजी, सेवाको गुणस्तर, भाडा, दर निर्धारण नियमन		✓		रूट पहिचान हुन नसकेको तथा प्रभावकारी नियमन हुन नसकेको	रूट पहिचान हुन पर्ने नियमित अनुगमन हुनु पर्ने
	ट्याक्सी सेवा अनुमति व्यवस्थापन र नियमन		✓		आवश्यक कानूनको अभाव	कानून निर्माण गनु पर्ने
	ट्रली बस, ट्राम जस्ता मध्यम क्षमताका मास ट्रान्जिट प्रणालीको नीति,			✓	आवश्यक कानूनको अभाव	कानून निर्माण गनु पर्ने

	योजना मापदण्ड, कार्यान्वयन, नियमन					
	बातावरण मैत्री, जलवायु परिवर्तन अनुकूल, अपाङ्गता र लैङ्गिकमैत्री यातायात प्रणालीको प्रवर्द्धन			✓	आवश्यक कानूनको अभाव	कानून निर्माण गनु पर्ने
	यातायात क्षेत्रमा लगानी अभिवृद्धि	✓				
	यातायात सुविधामा नागरिकको सरल, सहज र समान पहुँच		✓		सडकको अवस्था कमजोर साथै गाउँ सम्म गाडिको पहुँच नभएको	सडकमा समयमा गाडी चल्नुपर्ने, गाउँ सम्म गाडिको पहुँच हुनुपर्ने सडकको सुधार गरिनुपर्ने
	यातायात क्षेत्रमा वातावरण मैत्री प्रविधिलाई प्रोत्साहन			✓	वातावरण मैत्री प्रविधिको व्यवस्था नभएको	सोको व्यवस्था गरिनुपर्ने
	निजी यातायात नियमन व्यवस्थापन			✓	आवश्यक कानूनको अभाव	आवश्यक कानूनको तर्जुमा गर्ने

(ख) जलविद्युत, उर्जा, सडक, वर्ती

	साना जलविद्युत आयोजना, नवीकरणीय उर्जा तथा वैकल्पिक उर्जा सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन, नियमन			✓	न्यून सम्भावना रहेको	
	वैकल्पिक उर्जा सम्बन्धी प्रविधि, विकास र हस्तान्तरण, क्षमता, अभिवृद्धि / प्रवर्द्धन			✓	आवश्यक बजेट तथा कार्ययोजना नभएको	आवश्यक बजेट तथा कार्ययोजना बनाउनुपर्ने
	विद्युत वितरण प्रणाली र सेवाको व्यवस्थापन सञ्चालन र नियमन			✓	स्थानीय तहमा विद्युत कार्यालयको व्यवस्था नभएको	विद्युत सेवालाई प्रभावकारी बनाउनुपर्ने
	जनसहभागितामा आधारित स्वदेशी लगानीलाई प्राथमिकता दिई जलस्रोतको बहुउपयोगी विकास			✓	न्यून सम्भावना	
	सडक वर्तीको व्यवस्था			✓	पर्याप्त बजेट नभएको ।	बजेटको व्यवस्था गर्ने

(ग) सिंचाइ तथा जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण

	सिंचाइ सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड निर्धारण र नियम		✓		आवश्यक नीति, कानून र मापदण्डको उचित व्यवस्था नभएको	कानून र मापदण्डको व्यवस्था गरि जनशक्ति र प्रविधि उपलब्ध गराउनुपर्ने
	सिंचाइ सम्बन्धी गूर्स्योजनाको तर्जुमा कार्यान्वयन, र स्तर उन्नतिको आयोजनाको पहिचान, अध्ययन, कार्यान्वयन, मर्मत, संभार र नियमन			✓	आवश्यक नीति, कानून र मापदण्डका उचित व्यवस्था नभएको	कानून र मापदण्डको व्यवस्था गरि जनशक्ति र प्रविधि उपलब्ध गराउनुपर्ने
	स्थानीय साना, सतह, तथा भूमिगत सिंचाइ प्रणालीको सञ्चालन, निर्माण, सुधार, मर्मत संभार तथा सेवा शुल्कको निर्धारण र संकलन व्यवस्थापन			✓	आवश्यक नीति, कानून र मापदण्डका उचित व्यवस्था नभएको	कानून र मापदण्डको व्यवस्था गरि जनशक्ति र प्रविधि उपलब्ध गराउनुपर्ने
	जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण			✓	आवश्यक नीति, कानून र मापदण्डका उचित व्यवस्था नभएको	कानून र मापदण्डको व्यवस्था गरि जनशक्ति र प्रविधि उपलब्ध गराउनुपर्ने
	तटबन्ध, नदी नियन्त्रण तथा नदी व्यवस्थापन			✓	आवश्यक नीति, कानून र मापदण्डका उचित व्यवस्था नभएको	कानून र मापदण्डको व्यवस्था गरि जनशक्ति र प्रविधि उपलब्ध गराउनुपर्ने
	साना जल उपयोग सम्बन्धी आयोजना तर्जुमा, कार्यान्वयन अनुगमन			✓	आवश्यक नीति, कानून र मापदण्डको उचित व्यवस्था नभएको	कानून र मापदण्डको व्यवस्था गरि जनशक्ति र प्रविधि उपलब्ध गराउनुपर्ने
(घ) सूचना तथा सञ्चार प्रविधि विकास तथा विस्तार र एफ.एम. सञ्चालन						
	आफ्नो क्षेत्रभित्र इन्टरनेट सेवा, टेलि सेन्टर, केबुल तथा तारविहीन टेलिमिजन प्रसारणको अनुमति, नविकरण र नियन्त्रण		✓		सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	एफ.एम. रेडियो सञ्चालन, अनुमति, नवीकरण र	✓				

	नियमन					
	आफ्नो क्षेत्रभित्र पत्रपत्रिकाको प्रकाशन अनुमति, अभिलेख तथा नियमन	✓				
	अभिलेख व्यवस्थापनमा नवीनतम सूचना प्रविधिको प्रयोग	✓				
	सूचना तथा सञ्चार प्रविधिमा सर्वसाधारण जनताको सहज र सरल पहुँच तथा सूचना प्रविधिको विकास र विस्तार सम्बन्धी कार्यक्रम तर्जुमा र कार्यान्वयन		✓		सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	वैज्ञानिक अध्ययन, अनुसन्धान र प्रविधि विकासमा लगानी			✓	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	सूचना तथा प्रविधिमा आधारित तथ्यांक व्यवस्थापन		✓		सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने

(ड) खानेपानी व्यवस्थापन

	स्थानीय खानेपानी सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन			✓	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	खानेपानी सेवा महश निर्धारण र खानेपानी सेवा व्यवस्थापन		✓		सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	सार्वजनिक स्थलमा पिउने पानी व्यवस्थापन		✓		सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी

					प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	पानी मूहानको संरक्षण	✓				

(च) सार्वजनिक निजी साभेदारी

	स्थानीय सार्वजनिक- निजी साभेदारी सम्बन्धी स्थानीय नीति, योजना, निर्माण			✓	कानून मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	र सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	स्थानीय सार्वजनिक- निजी साभेदारीका आयोजना छनौट तथा कार्यान्वयन			✓	कानून मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	र सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	सार्वजनिक सामुदायिक साभेदारी		✓		कानून मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	र सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	स्थानीय विकासमा निजी क्षेत्रको प्रबद्धन		✓		कानून मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	र सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने

४.आर्थिक विकास

(क) कृषि, पशुपाली तथा सहकारी

कृषि

	कृषि, कृषि प्रसार उत्पादन व्यवस्थापन सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड योजना, कार्यान्वयन नियमन			✓	सम्बन्धित नीति, कानून मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	कृषि बजार सूचना, कृषि बजार तथा हाटबजारको पूर्वाधार निर्माण, साना सिंचाइ निर्माण, तालिम प्रविधि प्रसार, प्राविधिक			✓	सम्बन्धित नीति, कानून मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने

	सेवा कृषि सामग्री आपूर्ति कृषक क्षमता विकास कार्यक्रमको सञ्चालन				नभएको	
	कृषिजन्य प्राकृतिक प्रकोप तथा महामारी रोगको नियन्त्रण		✓		सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	कृषि वातावरण संरक्षण तथा जैविक विविधताको संरक्षण र प्रवर्द्धन		✓		सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	कृषि प्रसार तथा जनशक्तिको प्रक्षेपण व्यवस्थापन र परिचालन			✓	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	उच्च मूल्ययुक्त कृषिजन्य वस्तुको प्रबर्द्धन, विकास तथा बजारीकरण			✓	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	कृषि सम्बन्धी विमा र सहजीकरण			✓	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	शीत भण्डारको व्यवस्थापन			✓	शीत भण्डारण नरहेको	शीत भण्डारणको व्यवस्था हुनु पर्ने
	कृषकहरूको क्षमता अभिवृद्धि, प्राविधिक सेवा, टेवा, सीप विकास र		✓		कृषकहरूलाई पर्याप्त तालिमको व्यवस्था नहुनु	कृषकहरूलाई पर्याप्त तालिमको व्यवस्था हुनु पर्ने

	सशक्तिकरण					
	कृषि बीउविजन, नश्ल, मलखाद, र रसायन तथा औषधीहरूको आपूर्ति, उपयोग र नियमन		✓		सो सम्बन्धी संस्थागत सयन्त्र नरहेको	सो सम्बन्धी संस्थागत सयन्त्र हुनु पर्ने ।
	कृषक समूह, कृषि सहकारी र कृषि सम्बन्धी स्थानीय संघ संस्थाहरूको समन्वय, व्यवस्थापन र नियमन		✓		सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	कृषि सम्बन्धी प्रविधिको संरक्षण र हस्तान्तरण			✓	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	कृषि स्रोत केन्द्रको स्थापना र व्यवस्थापन			✓	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने

पशुपक्षी

	पशुपालन र पशु स्वास्थ्य सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना कार्यान्वयन र नियमन		✓		सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	पशुपक्षी जन्य प्राकृतिक प्रकोप तथा महामारी रोगको नियन्त्रण			✓	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	पशुपक्षी चिकित्सासेवाको व्यवस्थापन		✓		सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने

					कार्यान्वयन नभएको	
	पशुनश्ल सुधार पद्धति विकास र व्यवस्थापन		✓		सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	पशुपंक्षी सम्बन्धी बीमा र कर्जा सहजीकरण			✓	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	स्थानीय चरन तथा खर्च विकास र व्यवस्थापन	✓				
	पशु आहारको गुणस्तर नियमन		✓		सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	स्थानीय स्तरमा पशुपंक्षी सम्बन्धी तथ्याकको व्यवस्थापन र सूचना प्रणाली		✓		सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	पशु बधशाला र शीत भण्डारणको व्यवस्थापन र नियमन			✓	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने

सहकारी

	सहकारी संस्था सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना कार्यान्वयन, र नियमन		✓		सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	स्थानीय सहकारी संस्थाको दर्ता, अनुमति, खारेजी र विघटन		✓		सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	सहकारी बचत तथा		✓		गाउँपालिका स्तरमा	आवश्यक मापदण्ड तथा

	ऋण परिचालन सम्बन्धी स्थानीय मापदण्ड निर्धारण र नियमन			आवश्यक मापदण्ड तथा नियमनकारी व्यवस्था नभएको	नियमनकारी व्यवस्था गरिनुपर्ने
	सहकारी सम्बन्धी स्थानीय तथ्याङ्क व्यवस्थापन र अध्ययन अनुसन्धान		✓	गाउँपालिकास्तरमा आवश्यक मापदण्ड तथा नियमनकारी व्यवस्था नभएको	आवश्यक मापदण्ड तथा नियमनकारी व्यवस्था गरिनुपर्ने
	स्थानीय सहकारीको क्षमता अभिवृद्धि		✓	गाउँपालिकास्तरमा आवश्यक मापदण्ड तथा नियमनकारी व्यवस्था नभएको	आवश्यक मापदण्ड तथा नियमनकारी व्यवस्था गरिनुपर्ने
	स्थानीय सहकारी क्षेत्रको प्रबढ्दन, र परिचालन		✓	गाउँपालिकास्तरमा आवश्यक मापदण्ड तथा नियमनकारी व्यवस्था नभएको	आवश्यक मापदण्ड तथा नियमनकारी व्यवस्था गरिनुपर्ने

(ख)उद्योग तथा उद्यमशिलता विकास र खानी तथा खनिज पदार्थ संरक्षण

उद्योग

	लघु घरेलु तथा साना उद्योगको दर्ता, नवीकरण, खारेजी र नियमन		✓	गाउँपालिकास्तरमा आवश्यक मापदण्ड तथा नियमनकारी व्यवस्था नभएको	आवश्यक मापदण्ड तथा नियमनकारी व्यवस्था गरिनुपर्ने
	लघु घरेलु तथा साना उद्योगको विकास र प्रबढ्दन		✓	गाउँपालिकास्तरमा आवश्यक मापदण्ड तथा नियमनकारी व्यवस्था नभएको	आवश्यक मापदण्ड तथा नियमनकारी व्यवस्था गरिनुपर्ने
	उद्यमशिलता प्रबढ्दन		✓	गाउँपालिकास्तरमा आवश्यक मापदण्ड तथा नियमनकारी व्यवस्था नभएको	आवश्यक मापदण्ड तथा नियमनकारी व्यवस्था गरिनुपर्ने
	व्यापारिक फर्म, पसलको दर्ता, अनुमति, नवीकरण, खारेजी र नियमन		✓	गाउँपालिकास्तरमा आवश्यक मापदण्ड तथा नियमनकारी व्यवस्था नभएको	आवश्यक मापदण्ड तथा नियमनकारी व्यवस्था गरिनुपर्ने
	सीप विकास सम्बन्धी कार्यको प्रबढ्दन		✓	गाउँपालिकास्तरमा आवश्यक मापदण्ड तथा नियमनकारी व्यवस्था नभएको	आवश्यक मापदण्ड तथा नियमनकारी व्यवस्था गरिनुपर्ने

खानी तथा खनिज

	खानी तथा खनिज पदार्थको संरक्षण सम्बन्धी नीति, कानून मापदण्ड तथा योजनाको कार्यान्वयन र नियमन			✓	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	दुङ्गा, गिद्दी, बालुवा, माटो, खरीदुङ्गा, फायर क्ले, स्लेट, जस्ता खनिज वस्तु, सर्वेक्षण अन्वेषण, उत्खनन			✓	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	क्ले, स्लेट तथा नुन आदि खनिजजन्य वस्तुको संरक्षण, विकास, उत्खनन, र उपयोग सम्बन्धी दर्ता अनुमति, नविकरण, खारेजी र व्यवस्थापन		✓		सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	खानी तथा खनिज पदार्थ सम्बन्धी सूचना तथा तथ्यांक संकलन अभिलेखन व्यवस्थापन			✓	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	भौगोलिक नक्सा प्रकाशन		✓		प्राविधिक ज्ञानको कमी	दक्ष जनशक्ति आपूर्ति गर्नु पर्ने

(g) रोजगार प्रवर्द्धन तथा गरिवी न्यूनीकरण

	गरिवी निवारण सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून मापदण्ड, नियमन र अध्ययन अनुसंधान			✓	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	गरिवी निवारणको स्थानीय रणनीति तर्जुमा			✓	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	गरीब घरपरिवार पहिचान सम्बन्धी स्थानीय सर्वेक्षण, सूचना, व्यवस्थापन र नियमन		✓		सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	गरिवी निवारण सम्बन्धी राष्ट्रिय र स्थानीय संस्थासँग सम्पर्क, समन्वय		✓		सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने

	र सहकार्य				कार्यान्वयन नभएको	
	रोजगार तथा बेरोजगारको तथ्यांक संकलन, प्रशोधन सूचना प्रणालीको स्थापना			✓	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	स्थानीय स्तरमा रहेका विदेशी श्रमिकको लगत संकलन, तथा सूचना व्यवस्थापन		✓		सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	पहिचान भएका घरपरिवार एवं लक्षित समूह सम्बन्धी स्थानीय योजना, कार्यक्रम, स्रोत, परिचालन र व्यवस्थापन			✓	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	संघीय कानून बमोजिम स्थानीय तहमा सुकुम्बासीको पहिचान र अभिलेख व्यवस्थापन			✓	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने

५. सामाजिक विकास

(क) आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षा कार्यालय

	प्रारम्भिक बाल शिक्षा तथा विद्यालय शिक्षा, अनौपचारिक शिक्षा, खुला तथा वैकल्पिक शिक्षा, (गुरुकुल, मदरसा, गुम्बा आदि) निरन्तर सिकाई, तथा शिक्षा सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, आयोजनाको निर्माण कार्यान्वयन र नियमन		✓		शिक्षाको समग्र विकासका लागि आवश्यक कार्ययोजना तथा त्यसको प्रभावकारी कार्यान्वयन र नियमनको व्यवस्था हुनुपर्ने	आवश्यक कार्ययोजन निर्माण तथा त्यसको प्रभावकारी कार्यान्वयन र नियमनको व्यवस्था हुनुपर्ने
	प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिमको योजना तर्जुमा, संचालन, अनुमति र नियमन		✓		शिक्षाको समग्र विकासका लागि आवश्यक कार्ययोजना तथा त्यसको प्रभावकारी कार्यान्वयनको अभाव	आवश्यक कार्ययोजन निर्माण तथा त्यसको प्रभावकारी कार्यान्वयन र नियमनको व्यवस्था हुनुपर्ने
	पाठ्यक्रम र पाठ्य सामग्रीको वितरण तथा			✓	शिक्षाको समग्र विकासका लागि आवश्यक कार्ययोजन निर्माण तथा त्यसको	

	कार्यान्वयन				आवश्यक कार्ययोजना तथा त्यसको प्रभावकारी कार्यान्वयनको अभाव	प्रभावकारी कार्यान्वयन र नियमनको व्यवस्था हुनुपर्ने
	विद्यालय शिक्षा तथा कर्मचारी व्यवस्थापन		✓		शिक्षाको समग्र विकासका लागि आवश्यक कार्ययोजना तथा त्यसको प्रभावकारी कार्यान्वयनको अभाव	आवश्यक कार्ययोजन निर्माण तथा त्यसको प्रभावकारी कार्यान्वयन र नियमनको व्यवस्था हुनुपर्ने
	विद्यालयको नक्सांकन अनुमति, स्वीकृति, समायोजन तथा नियमन		✓		विद्यालयको नक्सांकन, अनुमति, स्वीकृति, समायोजन तथा नियमनको प्रभावकारी संयन्त्रको अभाव	आवश्यक संयन्त्र निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनुपर्ने
	शैक्षिक पूर्वाधार निर्माण र मर्मत संम्भार		✓		शिक्षाको समग्र विकासका लागि आवश्यक कार्ययोजना तथा त्यसको प्रभावकारी कार्यान्वयनको अभाव	आवश्यक कार्ययोजन निर्माण तथा त्यसको प्रभावकारी कार्यान्वयन र नियमनको व्यवस्था हुनुपर्ने
	आधारभूत तह-कक्षा ट को परीक्षा व्यवस्थापन	✓				
	विद्यार्थी सिकाई उपलब्धीको परीक्षण र व्यवस्थापन			✓	शैक्षिक गुणस्तर परिक्षण नभएको ।	शैक्षिक गुणस्तर परिक्षण हुनु पर्ने ।
	विद्यार्थी प्रोत्साहन छात्रबृत्तिको व्यवस्थापन			✓	शैक्षिक गुणस्तर परिक्षण नभएको ।	शैक्षिक गुणस्तर परिक्षण हुनु पर्ने ।
	शैक्षिक परामर्शसेवाको अनुमति तथा नियमन			✓	शैक्षिक गुणस्तर परिक्षण नभएको ।	शैक्षिक गुणस्तर परिक्षण हुनु पर्ने ।
	स्थानीय स्तरको शैक्षिक ज्ञान, सीप र प्रविधिको संरक्षण, प्रबर्द्धन र स्तरीकरण		✓		शैक्षिक गुणस्तर परिक्षण नभएको ।	शैक्षिक गुणस्तर परिक्षण हुनु पर्ने ।
	माध्यामिक तहसम्मको शैक्षिक कार्यक्रमको समन्वय र नियमन			✓	आवश्यक संयन्त्रको अभाव	संयन्त्र निर्माण गरिनुपर्ने

	पुस्तकालय एवं पत्रपत्रिका	✓				
	स्थानीय पुस्तकालय, वाचनालय तथा सामुदायिक अध्ययन केन्द्र संचालन तथा ब्यवस्थापन			✓	स्थानीय पुस्तकालय, वाचनालय तथा सामुदायिक अध्ययन केन्द्रको ब्यवस्था हुन नसकेको	आवश्यक गरिनुपर्ने ब्यवस्था
(ख) खेलकुद तथा अतिरिक्त क्रियाकलाप						
	स्थानीय स्तरमा खेलकुद प्रशासन तथा संघसंस्थाको नियमन समन्वय		✓		सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	खेलकुदको संरचना पूर्वाधार निर्माण, संचालन तथा विकास		✓		सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	खेलकुदको विकास र प्रवर्द्धन		✓		सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	खेलकुद प्रतियोगिता आयोजना र सहभागिता	✓				
	अतिरिक्त क्रियाकलाप सम्बन्धी विषय	✓				
(ग) आधारभूत स्वास्थ्य तथा सरसफाई						
	आधारभूत स्वास्थ्य र सरसफाई सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, आयोजनाको निर्माण, कार्यान्वयन नियमन		✓		सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	राष्ट्रिय लक्ष्य र मापदण्ड बमोजिम स्थानीय स्तरको स्वास्थ्य सम्बन्धी लक्ष्य र गुणस्तर निर्धारण		✓		राष्ट्रिय लक्ष्य तथा कार्यक्रमहरू रहेको कार्यक्रमहरू संचालनमा रहेको तर गुणस्तरमा ध्यान नपुगेको	राष्ट्रिय लक्ष्य तथा कार्यक्रमहरू रहेको कार्यक्रमहरू संचालनमा रहेको तर गुणस्तरमा ध्यान दिनुपर्ने ।
	राष्ट्रिय मापदण्ड अनुरूप जनरल अस्पताल, नर्सिङ्ग होम, निदान केन्द्र तथा		✓		सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने

	अन्य स्वास्थ्य संस्थाहरुको किलिनिक दर्ता, सञ्चालन अनुमति र नियमन				कार्यान्वयन नभएको	
	आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको सञ्चालन र प्रबद्धन	✓				
	अस्पताल र अन्य स्वास्थ्य संस्थाको स्थापना तथा सञ्चालन		✓		मापदण्ड विपरित अस्पतालहरु संचालनमा रहेका	मापदण्डलाई कडाईका साथ लागू गर्नुपर्ने
	स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी भौतिक पूर्वाधार विकास तथा व्यवस्थापन		✓		पर्याप्त भौतिक पूर्वाधारको अभाव	भौतिक पूर्वाधारका व्यवस्था हुनु पर्ने ।
	सरसफाई सचेतनाका अभिवृद्धि			✓	जनचेतनाको कमी	जनचेतना अभिवृद्धि गर्नु पर्ने ।
	रक्त संचारसेवा तथा स्थानीय र शहरी स्वास्थ्य सेवा			✓	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डका प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको	सम्बन्धित नीति, कानून र मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्ने
	औषधी पसल सञ्चालन र नियमन	✓				
	औषधीजन्य वनस्पति, जडीबुटी र अन्य औषधीजन्य वस्तुको उत्पादन, प्रशोधन र वितरण		✓		सो सम्बन्धी जानकारी नभएका	जानकारी तथा प्रचार प्रसार गर्नु पर्ने
	स्वास्थ्य बीमा लगायतका सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमको व्यवस्थापन			✓	स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रम प्रभावकारी हुन नसकेको	स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रम प्रभावकारी हुनु पर्ने।
	औषधी तथा अन्य मेडिकल उत्पादनहरुको न्यूनतम मूल्य निर्धारण र नियमन	✓				
	औषधीको उचित प्रयोग र सूक्ष्मजीव निरोधक, न्यूनिकरण		✓		जनचेतनाको कमी	जनचेतना अभिवृद्धि गर्नुपर्ने
	औषधी र स्वास्थ्य उपकरणको खरीद भण्डारण र वितरण			✓	पर्याप्त औषधी खरिदको लागि बजेट उपलब्ध नहुने	पर्याप्त बजेटको व्यवस्था गरी समयमै औषधी खरीद गर्नुपर्ने
	स्वास्थ्य सूचना प्रणालीको		✓		पर्याप्त कानून तथा	कानून निर्माण गरी

	ब्यवस्थापन				कार्य अभाव	विवरणको	कार्यान्वयनमा ल्याउने
	जनस्वास्थ्य निगरानी (पब्लिक हेल्थ सर्भिलेन्स)	✓					
	प्रवर्द्धनात्मक, प्रतिकारात्मक, उपचारात्मक, पुनर्स्थापनात्मक प्यालिएटिम स्वास्थ्य सेवाको संचालन	✓					
	स्वास्थ्य जीवनशैली , पोषण, शारीरिक व्यायाम, योग अभ्यास, स्वास्थ्य बृतको पालना, पचकर्म लगायतका जनस्वास्थ्य सेवाको प्रवर्द्धन		✓		स्वास्थ्य प्रबर्धनात्मक कार्यक्रमहरू कम रहेको		पर्याप्त बजेटको ब्यवस्था गरी कार्यक्रमहरू संचाल गर्नुपर्ने
	सुर्ति, मदिरा र लागू पदार्थजन्य वस्तुको प्रयोग नियन्त्रण तथा सचेतना अभिवृद्धि		✓		प्रभावकारी संयन्त्र नभएको		प्रभावकारी संयन्त्र हुनु पर्ने
	आयुर्वेदिक, युनानी आम्बी, होमियोप्याथि, प्राकृतिक चिकित्सा लगायत परम्परागत स्वास्थ्य उपचार सेवाको ब्यवस्थापन			✓	परम्परागत व्यास्था पद्धतिको उपयोग कम		परम्परागत स्वास्थ्य पद्धतिको प्रवर्द्धन गर्ने ।
	जनस्वास्थ्य, आपतकालिन स्वास्थ्य तथा माहामारीको नियन्त्रण योजना र कार्यान्वयन		✓		प्रभावकारी संयन्त्र नभएको		प्रभावकारी संयन्त्र हुनु पर्ने
	सरुवा तथा नसर्ने रोगको नियन्त्रण तथा रोकथाम				बजेट तथा कार्यक्रमको पर्याप्त ब्यवस्था नभएको		बजेट तथा कार्यक्रमको पर्याप्त ब्यवस्था हुनुपर्ने
	आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा प्रवाह		✓		प्रभावकारी संयन्त्र नभएको		प्रभावकारी संयन्त्र हुनु पर्ने
(घ) लैंगिक समानता तथा सामाजिक सुरक्षा उपशाखा							
	महिलाको हक सम्बन्धी नीति, योजना		✓		निर्णय तहका महिलाको सार्थक सहभागिता कम		निर्णय तहका महिलाको सार्थक सहभागिता

	कार्यान्वयन, समन्वय र नियमन			हुनु	गराउनु पर्ने
	महिलाको आर्थिक, सामाजिक, राजनीतिक सशक्तिकरण, क्षमताको विकास		✓	निर्णय तहका महिलाको सार्थक सहभागिता कम हुनु	निर्णय तहका महिलाको सार्थक सहभागिता गराउनु पर्ने
	लैंगिक हिंसा निवारणका लागि निरोधात्मक, प्रबद्धनात्मक, संरक्षणात्मक उपाय र पुनःस्थापना		✓	निर्णय तहका महिलाको सार्थक सहभागिता कम हुनु	हिंसा पीडित महिलालाई कानूनमा पहुंच पुऱ्याउनका लागि बजेटको व्यवस्था, कानून सम्बन्धी तालिम, पीडित पक्षलाई कानूनी उपचार गर्नुपर्ने
	बालबालिकाको हकहित संरक्षण सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन		✓	स्थानिय स्तरमा जनचेतनाको कमी	जन चेतनाका कार्यक्रमहरू लाई व्यापक रूपमा सञ्चालन गरिनुपर्ने
	बालबालिकाको हकहित संरक्षण		✓	स्थानिय स्तरमा जनचेतनाको कमी	जनचेतनाका कार्यक्रमहरूलाई व्यापक रूपमा सञ्चालन गरिनुपर्ने
	बालमैत्री शासकीय प्रवन्ध, बाल कलब, बाल संरक्षण समिति तथा सञ्जाल		✓	प्रभावकारी हुन नसकेको	प्रभावकारी बनाईनुपर्ने
	बालबालिकाको हित संरक्षण सम्बन्धमा संघ, तथा अन्य निकायसंग सम्पर्क, समन्वय तथा सहकार्य		✓	प्रभावकारी हुन नसकेको	प्रभावकारी बनाईनुपर्ने
	बालबालिका परिवार सहयोग		✓	प्रभावकारी हुन नसकेको	प्रभावकारी बनाईनुपर्ने
	वैकल्पिक स्याहार पद्धतिको कार्यान्वयन		✓	आवश्यक व्यवस्था नभएको	आवश्यक व्यवस्था गरिनुपर्ने
	बाल न्याय		✓	असहाय बाल बालिका लाई जन्म दर्ता तथा नागरिकता प्रदान गर्न	असहाय बालबालिका लाई जन्म दर्ता तथा नागरिकता प्रदान गर्न

				समस्या रहेको	सहजता हुनु पर्ने
	बाल गृह, , पुनः स्थापना केन्द्र शिशु स्याहार केन्द्र बाल विकास केन्द्र व्यवस्थापन स्थापना, संचालन अनुमति र नियमन		✓	प्रभावकारी हुन नसकेको	प्रभावकारी बनाईनुपर्ने
	असहाय बालबालिका, सडक बालबालिका व्यवस्थापन		✓	प्रभावकारी हुन नसकेको	प्रभावकारी बनाईनुपर्ने
	बाल हिंसा नियन्त्रण		✓	प्रभावकारी हुन नसकेको	प्रभावकारी बनाईनुपर्ने
	आपतकालीन बाल उद्धार कोष स्थापना र व्यवस्थापन		✓	प्रभावकारी हुन नसकेको	प्रभावकारी बनाईनुपर्ने
	युवा जागरण, सशक्तिकरण र परिचालन		✓	प्रभावकारी हुन नसकेको	तालिम तथा युवा स्व-रोजकारका कार्यक्रम हरू सञ्चालन गरिनु पर्ने
	युवा सीप, उद्यमशिलता तथा नेतृत्व विकास			प्रभावकारी हुन नसकेको	तालिम तथा युवा स्वरोजकारका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनु पर्ने
	जेष्ठ नागरिकको लगत, परिचयपत्र, सम्मान, स्वास्थ्य सुविधा, सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी कार्य		✓	प्रभावकारी हुन नसकेको	जेष्ठ नागरिक कलब, दिवा सेवा केन्द्र, भेटघाट, स्थल, आश्रय केन्द्रको संचालन
	संघको समन्वयमा अपाङ्गता पुनःस्थापना केन्द्र तथा अशक्त केन्द्रको संचालन व्यवस्थापन		✓	आवश्यक व्यवस्था हुन नसकेको	आवश्यक व्यवस्था गरिनुपर्ने
	अपांगता भएका व्यक्ति र असक्तहरूको व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य कार्य		✓	आवश्यक व्यवस्था हुन नसकेको	आवश्यक व्यवस्था गरिनुपर्ने

एकल महिला सम्बन्धी कार्य		✓		आवश्यक व्यवस्था हुन नसकेको	आवश्यक व्यवस्था गरिनुपर्ने
स्थानीय स्तरमा समाज कल्याण सम्बन्धी संघसंस्था- गैरसरकारी, सामाजिक तथा सामुदायिक संघसंस्था) को दर्ता नवीकरण, परिचालन तथा नियमन		✓		प्रभावकारी व्यवस्थापन हुन नसकेको	प्रभावकारी व्यवस्थापनको प्रबन्ध गरिनुपर्ने
गुठी, कोष तथा अन्य द्रष्टहरूको व्यवस्थापन		✓		प्रभावकारी व्यवस्थापन हुन नसकेको	प्रभावकारी व्यवस्थापनको प्रबन्ध गरिनुपर्ने
निजी तथा गैरसरकारी क्षेत्रसंग सम्बन्ध र सहकार्य		✓		प्रभावकारी व्यवस्थापन हुन नसकेको	प्रभावकारी व्यवस्थापनको प्रबन्ध गरिनुपर्ने
सामाजिक संघसंस्था सम्बन्धी अन्य विषय		✓		प्रभावकारी व्यवस्थापन हुन नसकेको	प्रभावकारी व्यवस्थापनको प्रबन्ध गरिनुपर्ने
सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, नियमन र अध्ययन अनुसन्धान		✓			
संघिय सरकारबाट निर्धारित मापदण्ड, बमोजिम सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यक्रम कार्यान्वयन		✓			
सामाजिक सुरक्षाको कार्यान्वयनको लागि संघ र स्थानीय संघसंस्थाहरू संग सम्पर्क एवं व्यवस्थापन		✓			
स्थानीय सामाजिक सुरक्षा योजना र व्यवस्थापन तथा आवश्यक तथ्यांक		✓			

	संकलन एवं व्यवस्थापन				
	आधुनिक प्रविधिमार्फ व्यक्तिगत घटना दर्ता (जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइसराई, सम्बन्ध विच्छेद र धर्मपुत्र धर्मपुत्री) अभिलेख व्यवस्थापन तथा प्रतिवेदन	✓			
	भाषा, संस्कृति र ललितकलाको संरक्षण र विकास, सम्बन्धी स्थानीय तहको नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन		✓	ठोस योजना नभएको	आवश्यक योजना निर्माण गरि अगाडी बढ्नु पर्ने
	पुरातत्व, प्राचीन, स्मारक तथा संग्रहालयको संरक्षण सम्भार, प्रवर्द्धन र विकास		✓	ठोस योजना नभएको	आवश्यक योजना निर्माण गरि अगाडी बढ्नु पर्ने
	परम्परागत रूपमा चलिआएका जात्रा तथा पर्वको संचालन र व्यवस्थापन		✓	स्थानीय जात्रा तथा पर्वको उचित व्यवस्थापन हुन नसकेको	आवश्यक संयन्त्र निर्माण गरि व्यवस्थापन गरिनुपर्ने
	स्थानीय महत्वका धार्मिक तथा सांस्कृतिक सम्पदाको व्यवस्थापन		✓	ठोस कार्यक्रमको अभाव	आवश्यक कार्यक्रम निर्माण गरि सम्पदा संरक्षण गरिनुपर्ने
	पर्यटकीय महत्वका स्थल तथा सम्पदाको पहिचान, संरक्षण र प्रवर्द्धन		✓	ठोस कार्यक्रमको अभाव	आवश्यक कार्यक्रम निर्माण गरि सम्पदा संरक्षण गरिनुपर्ने
	पर्यटन पूर्वाधार विकास तथा प्रोत्साहन		✓	विशेष योजना नभएको	पर्यटकीय क्षेत्रको पहिचान गरि पूर्वाधार विकासमा जोड दिनुपर्ने
	पुरातात्त्विक, धार्मिक		✓	ठोस कार्यक्रमको अभाव	आवश्यक कार्यक्रम

	महत्वका सम्पदाहरूको संरक्षण तथा सम्बर्द्धन					निर्माण गरि सम्पदा संरक्षण गरिनुपर्ने
	भाषा, संस्कृति, जात्रा, पर्व र ललितकलाको संरक्षण, प्रबर्द्धन र विकास		✓		ठोस कार्यक्रमको अभाव	आवश्यक कार्यक्रम निर्माण गरि सम्पदा संरक्षण गरिनुपर्ने
	वन, h̄en, वन्यजन्तु, चराचुरु, जलउपयोग वातावरण, पर्यावरण तथा जैविक विविधता सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन		✓		स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यक्रमको अभाव	नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यक्रमहरू निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिनुपर्ने
	सामुदायिक, ग्रामीण तथा शहरी, धार्मिक, कबुलियती वनको संरक्षण, सम्बर्द्धन, उपयोग र नियमन		✓		स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यक्रमको अभाव	नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यक्रमहरू निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिनुपर्ने
	वन उपभोक्ता समूहको व्यवस्थापन	✓				
	मध्यवर्ती क्षेत्रको सामुदायिक, धार्मिक र कबुलियती वनको व्यवस्थापन		✓		स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यक्रमको अभाव	नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यक्रमहरू निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिनुपर्ने
	नदी किनार, नदी उकास, नहर किनार तथा सडक किनारमा वृक्षारोपण व्यवस्थापन		✓		स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यक्रमको अभाव	नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यक्रमहरू निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिनुपर्ने
	निजी तथा व्यवसायिक वनको प्रबर्द्धन र नियमन		✓		स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यक्रमको अभाव	नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यक्रमहरू निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिनुपर्ने
	सार्वजनिक खाली जग्गा, पाखा वा क्षेत्रमा वृक्षारोपण, सम्भार, उपयोग र व्यवस्थापन		✓		स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यक्रमको अभाव	नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यक्रमहरू निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिनुपर्ने

	जडीबुटी तथा अन्य गैरकाष्ठ वन पैदावार सम्बन्धी, सर्भेक्षण, उत्पादन, सालन, प्रबद्धन, प्रशोधन, बजार व्यवस्थापन		✓		स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यक्रमको अभाव	नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यक्रमहरू निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिनुपर्ने
	वनबीउ बगँचा स्थापना, व्यवस्थापन र प्रबद्धन		✓		स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यक्रमको अभाव	नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यक्रमहरू निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिनुपर्ने
	नसरी स्थापना, विरुद्ध उत्पादन, वितरण, रोपण र प्रवद्धन		✓		स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यक्रमको अभाव	नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यक्रमहरू निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिनुपर्ने
	वन्यजन्तु र चराचुरुहाँको संरक्षण व्यवसायिक पालन, उपयोग र अनुगमन		✓		स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यक्रमको अभाव	नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यक्रमहरू निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिनुपर्ने
	वन्यजन्तुबाट स्थानीय समुदायमा पर्ने प्रभाव रोकथाम, व्यवस्थापन	✓				
	स्थानीय प्राणी उद्यान(चिडियाखाना) को स्थापना र सञ्चालन		✓		स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यक्रमको अभाव	नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यक्रमहरू निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिनुपर्ने
	स्थानीय वन्यजन्तु पर्यटन र आयआर्जन	✓				
	स्थानीय स्तरमा आखेटो पहारको व्यवस्थापन	✓				
	वन, वन्यजन्तु तथा चराचुरुहाँको अभिलेखान र अध्ययन अनुसन्धान	✓				
	रैथाने प्रजातिको	✓				

	संरक्षण र प्रबद्धन					
	मिचाहा प्रजातिको नियन्त्रण		✓		स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यक्रमको अभाव	नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यक्रमहरू निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिनुपर्ने
	जैविक विविधताको अभिलेख		✓		स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यक्रमको अभाव	नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यक्रमहरू निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिनुपर्ने
	सामुदायिक भूसंरक्षण र सोमा आधारित आय आर्जन कार्यक्रम		✓		स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यक्रमको अभाव	नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यक्रमहरू निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिनुपर्ने
	भूसंरक्षण र जलाधार व्यवस्थापन जन्य सामुदायिक अनुकूल		✓		स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यक्रमको अभाव	नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यक्रमहरू निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिनुपर्ने
	जलवायू परिवर्तन अनुकूलन कार्य			✓	स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यक्रमको अभाव	नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यक्रमहरू निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिनुपर्ने
	आय आर्जनमा आधारित जडीबूटीको संरक्षण, प्रबद्धन, व्यवस्थापन	✓				
	पहिरो नियन्त्रण तथा जलवायू परिवर्तन अनुकूलन कार्यक्रम	✓				
	फोहरमैला संैलन, पुनःउपयोग, प्रशोधन विसर्जन र सोको सशुल्क निर्धारण र नियमन		✓		जनशक्ति अभाव र नीति, मापदण्ड लागु नभएको	वातावरण शाखामा जनशक्तिको व्यवस्था गरि नीति निर्माण गरि लागु गर्नुपर्ने
	ल्याण्डफिल साईट व्यवस्थापन		✓		प्राविधिक र तरिकाको अभाव	प्राविधिक तथा मापदण्डको व्यवस्था गरिनुपर्ने
	सरसफाई तथा स्वास्थ्य जन्य			✓	स्थानीय स्वास्थ्य जन्य, स्कूल तथा अन्य	स्थानीय कार्यलयहरूमा नियमित सरसफाई र

	फोहोरमैलाको व्यवस्थापन			कार्यालयमा त्रुटी रहेको	व्यवस्थापन गर्नुपर्ने
	सार्वजनिक शौचालय व्यवस्थापन		✓	सार्वजनिक शौचालयको व्यवस्थापन नभएको	सार्वजनिक शौचालय निर्माण र जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्ने
	विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तथा स्थानीय स्तरका आयोजनाको कार्यान्वयन र नियमन		✓	नीति, कानून, मापदण्ड लागु नभएको र जनशक्ति अभाव विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी पूर्व तयारीको अभाव	नीति, कानून, मापदण्ड लागु गर्नु र जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने वैज्ञानिक र प्रभावकारी पूर्व तयारीका योजना निर्माण गरिनुपर्ने
	विपद्पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, जोखिम न्यूनीकरण कार्य योजना		✓	नीति, कानून, मापदण्ड लागु नभएको र जनशक्ति अभाव विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी पूर्व तयारीको अभाव	नीति, कानून, मापदण्ड लागु गर्नु र जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने वैज्ञानिक र प्रभावकारी पूर्व तयारीका योजना निर्माण गरिनुपर्ने
	विपद्पूर्व तयारी, खोज ^{उद्धार, राहत} सामग्रीको पूर्व भण्डारण, वितरण र समन्वय		✓	नीति, कानून, मापदण्ड लागु नभएको र जनशक्ति अभाव विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी पूर्व तयारीको अभाव	नीति, कानून, मापदण्ड लागु गर्नु र जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने वैज्ञानिक र प्रभावकारी पूर्व तयारीका योजना निर्माण गरिनुपर्ने
	विपद्जोखिम क्षेत्रका नक्साँन तथा बस्तीहरूको पहिचान र स्थानान्तरण		✓	नीति, कानून, मापदण्ड लागु नभएको र जनशक्ति अभाव विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी पूर्व तयारीको अभाव	नीति, कानून, मापदण्ड लागु गर्नु र जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने वैज्ञानिक र प्रभावकारी पूर्व तयारीका योजना निर्माण गरिनुपर्ने
	विपद् व्यवस्थापनमा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय समुदाय, संघसंस्था, निजी क्षेत्रसँग सहयोग, समन्वय र सहकार्य		✓	नीति, कानून, मापदण्ड लागु नभएको र जनशक्ति अभाव विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी पूर्व तयारीको अभाव	नीति, कानून, मापदण्ड लागु गर्नु र जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने वैज्ञानिक र प्रभावकारी पूर्व तयारीका योजना निर्माण गरिनुपर्ने
	विपद्कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र	✓			

	स्रोत परिचालन	साधनको					
	विपद् स्थानीय पुनर्स्थापना पुनर्निर्माण	पश्चात् स्तरको र		✓	नीति, कानून, मापदण्ड लागु नभएको र जनशक्ति अभाव विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी पूर्व तयारीको अभाव	नीति, कानून, मापदण्ड लागु गर्नु र जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने वैज्ञानिक र प्रभावकारी पूर्व तयारीका योजना निर्माण गरिनुपर्ने	
	विपद् तथ्यार्थ व्यवस्थापन अध्ययन अनुसन्धान	सम्बन्धी र		✓	नीति, कानून, मापदण्ड लागु नभएको र जनशक्ति अभाव विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी पूर्व तयारीको अभाव	नीति, कानून, मापदण्ड लागु गर्नु र जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने वैज्ञानिक र प्रभावकारी पूर्व तयारीका योजना निर्माण गरिनुपर्ने	
	प्राकृतिक रोकथाम र पूर्व तयार	प्रकोपका		✓	नीति, कानून, मापदण्ड लागु नभएको र जनशक्ति अभाव विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी पूर्व तयारीको अभाव	नीति, कानून, मापदण्ड लागु गर्नु र जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने वैज्ञानिक र प्रभावकारी पूर्व तयारीका योजना निर्माण गरिनुपर्ने	
	विपद् न्यूनीकरणका लागि पूर्व सूचना प्रणाली सम्बन्धी कार्यक्रमको तर्जुमा र कार्यान्वय	जोखिम		✓	नीति, कानून, मापदण्ड लागु नभएको र जनशक्ति अभाव विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी पूर्व तयारीको अभाव	नीति, कानून, मापदण्ड लागु गर्नु र जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने वैज्ञानिक र प्रभावकारी पूर्व तयारीका योजना निर्माण गरिनुपर्ने	
	बारूण यन्त्र तथा एम्बुलेन्सको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन	यन्त्र		✓	नीति, कानून, मापदण्ड लागु नभएको र जनशक्ति अभाव विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी पूर्व तयारीको अभाव	नीति, कानून, मापदण्ड लागु गर्नु र जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने वैज्ञानिक र प्रभावकारी पूर्व तयारीका योजना निर्माण गरिनुपर्ने	
	स्थानीय कालीन सञ्चालन प्रणाली	आपत्ति कार्य		✓	नीति, कानून, मापदण्ड लागु नभएको र जनशक्ति अभाव विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी पूर्व तयारीको अभाव	नीति, कानून, मापदण्ड लागु गर्नु र जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने वैज्ञानिक र प्रभावकारी पूर्व तयारीका योजना निर्माण गरिनुपर्ने	

	शहरीकरण, बस्ती विकास सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तथा सो सम्बन्धी योजना तर्जुमा, आयोजना पहिचान, अध्ययन, कार्यान्वयन र नियमन		✓		योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन नभएको	योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्नुपर्ने
	आधारभूत आवासका योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन		✓		योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन नभएको	योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्नुपर्ने
	गाउँपालिकामा अन्यवस्थित बसोबास व्यवस्थापन कार्यक्रमको तर्जुमा कार्यान्वयन		✓		योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन नभएको	योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्नुपर्ने
	आधारभूत बसोबास सम्बन्धमा प्रदेश सरकारसँग समन्वय		✓		योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन नभएको	योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्नुपर्ने
	योजनाबद्ध र व्यवस्थित वस्ती विकासका कार्यक्रमको तर्जुमा कार्यान्वयन		✓		योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन नभएको	योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्नुपर्ने
	एकीकृत बस्ती विकासका लागि जग्गाको एकीकरण तथा जग्गा विकास र व्यवस्थापन		✓		योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन नभएको	योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्नुपर्ने
	आँनो क्षेत्रको भूउपयोग नीति, योजना, कार्यक्रम तर्जुमा र कार्यान्वयन		✓		योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन नभएको	योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्नुपर्ने
	व्यवस्थित बस्ती विकासका कार्यक्रमको तर्जुमा र कार्यान्वयन		✓			
	बमोजिम स्थानीय तहमा सुकुम्वासी पहिचान र अभिलेख			✓	योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन नभएको	योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्नुपर्ने

	ब्यवस्था					
	स्थानीय स्तरमा सुकुम्वासी सम्बन्धी जीविको पार्जन र वसोवास ब्यवस्था			✓	योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन नभएको	योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्नुपर्ने
	विकासका लागि जग्गाको एकीकरण तथा जग्गा विकास र ब्यवस्थापन			✓	योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन नभएको	योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्नुपर्ने
	घरजग्गा धनी दर्ता प्रमाणपुर्जा वितरण तथा लगत ब्यवस्थापन	✓				
	भूमिको वर्गीकरण अनुसारको लगत		✓		योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन नभएको	योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्नुपर्ने
	जग्गाको कित्ताकाट र भूमी लगत(नक्शा,स्रेस्ता) निर्माण र संरक्षण	✓				
	सरकारी प्रयोजनका लागि जग्गा प्राप्ति, मुआब्जा निर्धारण तथा वितरणमा समन्वय र सहजीकरण		✓		योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन नभएको	योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्नुपर्ने
	जग्गा विवाद समाधानमा मेलमिलाप र मध्यस्थता		✓		नियम विपरित कार्य हुने गरेको	नियमको कडाईका साथ पालना गरिनुपर्ने
	विश्व सम्पदा सूचीमा परेका स्मारक र पुरातात्त्विक महत्त्व लगायत वन, सीमसार क्षेत्र, तटवर्ती क्षेत्रका जग्गा सम्बन्धी लगत		✓		नीति कानून, मापदण्ड तयार नभएको	नीति, कानून, र मापदण्डको कार्यान्वयन गर्नुपर्ने
	भवन सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तथा सो सम्बन्धी योजना			✓	योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन नभएको	योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्नुपर्ने

	तर्जुमा, आयोजना पहिचान, अध्ययन, कार्यान्वयन र नियमन,					
	राष्ट्रिय भवन संहिता तथा मापदण्ड बमोजिम भवन निर्माण अनुमति र नियमन		✓		योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन नभएको	योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्नुपर्ने
	भवन निर्माणको नक्शा स्वीकृति, संशोधन, नियमन			✓	योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन नभएको	योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्नुपर्ने
	पुरातत्व, प्राचीन स्मारक र संग्रहालय संरक्षण, सम्बर्द्धन र पुनःनिर्माण,		✓		पुरातत्व तथा प्राचीन स्मारकहरूको पहिचान गर्न बाँकी रहेको	जनशक्ति व्यवस्थापन गरि परिचालन गरिनुपर्ने
	सरकारी भवन, विद्यालय, सामुदायिक भवन, सभागृह तथा अन्य सार्वजनिक भवन तथा संरचना निर्माण र मर्मत संभार				योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन नभएको	योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्नुपर्ने
	संघीय तथा प्रदेश कानूनको अधिनमा रहि नगर प्रहरीको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन नीति, कानून, मापदण्ड, कार्यान्वयन र नियमन,		✓		उपशाखा स्थापना र नीति, कानून, मापदण्ड कार्यान्वयन नभएको	उपशाखा स्थापना र नियम, मापदण्ड कार्यान्वयन गर्नुपर्ने
	नगर प्रहरी मार्फत देहायका कार्य सम्पादनको अवस्था (नीति, कानून, मापदण्ड, निर्णयहरू कार्यान्वयनमा सहयोग (सम्पत्तिको संरक्षण,	✓				
	(गाउँपालिकामा हुने सभा समारोह, परम्परा	✓				

	तथा जात्रा चाडपर्वको ब्यवस्थापनमा सहयोग,				
	स्थानीय बजार तथा पार्किंग स्थलको ब्यवस्थापनमा सहयोग,	✓			
	गाउँप्रहरी सम्बन्धी कार्यपालिकाले तोके बमोजिमका नीति, योजना, कार्यक्रम कार्यान्वयन,	✓			
	गाउँबस्ती सरसफाई सम्बन्धी मापदण्डको कार्यान्वयन र कसूर उपर छानविन र अनुसन्धान,	✓			
	स्थानीय न्यायिक समितिले गरेका आदेश, फैसला कार्यान्वयनमा सहयोग	✓			
	कार्यालय परिसर, सम्पदा, सार्वजनिक, ऐलानी, पर्ति जग्गा, सार्वजनिक भवन तथा भौतिक पूर्वाधारको संरक्षण र सुरक्षा,	✓			
	विपद् ब्यवस्थापनमा सहयोग,	✓			
	अपराध रोकथाम तथा अनुसन्धानमा सहयोग	✓			
	फूटपाथ ब्यवस्थापन निर्माण नियमन गुणस्तर नियन्त्रण	✓			
	नगर प्रहरी सम्बन्धी अन्य कार्य ।	✓			
	ब्यक्ति र समुदायबीच मेलमिलाप र मध्यस्थताको ब्यवस्था पन	✓			

	न्यायिक निर्णय तथा फैसला कार्यान्वयन	✓				
	कार्यपालिका तथा सभामा पेश गर्नु विभिन्न नीति, नियम तथा कानूनको मस्यौदामा संयोजन समन्वय		✓		उपशाखा स्थापना र नीति, कानून, मापदण्ड कार्यान्वयन नभएको	उपशाखा स्थापना र नियम, मापदण्ड कार्यान्वयन गर्नुपर्ने
	नीति, कानूनका प्रमाणीक प्रतिक संरक्षण, प्रकाशन अभिलेख		✓		उपशाखा स्थापना र नीति, कानून, मापदण्ड कार्यान्वयन नभएको	उपशाखा स्थापना र नियम, मापदण्ड कार्यान्वयन गर्नुपर्ने
	विकास आयोजना तथा परियोजना सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना र नियमन		✓		उपभोक्ताको काम प्रति रूचि नभएको	काम प्रति रूचि जगाई विकासमा जन सहभागितालाई वृद्धि गर्नुपर्ने
	स्थानीय विकास नीति, अल्पकालीन, मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन विकास योजना एवं गुरुयोजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्यांकन		✓		योजना कार्यान्वयनमा तर्जुमा ठिलाइ भएको	योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन छिटो पर्ने।
	आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक, वातावरणीय, प्रविधि र पूर्वाधार जन्य विकासको लागि आवश्यक आयोजना तर्जुमा		✓		योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन नभएको	योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्नुपर्ने
	परियोजनाहरूको तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्यांकन	✓				

	वार्षिक विकास कार्यक्रम, आयोजना तर्जुमा, कार्यान्वयन	✓				
	विकास निर्माण कार्यम स्थानीय जनसहभागिता अभिवृद्धिका कार्यक्रम तर्जुमा र कार्यान्वयन		✓		विकास निर्माण कार्यमा जनसहभागिता घट्दै गएको	उपभोक्ता समितिहरूलाई तालिम र योजना संकलन गर्दा बिशेष ग्रहायत दिनुपर्ने
	विकास योजनाहरूको वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन			✓	प्रभाव मूल्यांकन गर्ने नगरेको	प्रभाव मूल्यांकन गर्ने नगरेको
	उपभोक्ता समितिको विवरण, क्षमता विकास		✓		कार्य प्रति रूचीका समस्या	तालिममा सहभागी गराउनुपर्ने
	विकासका प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्र निर्धारण		✓		गर्ने नगरेको	प्राथमिकता निर्धारण गर्नु पर्ने
	संघीय र प्रादेशिक आयोजना, परियोजना कार्यान्वयनमा समन्वय, सहजीकरण र सहयोग		✓		समयमा परिपत्र तथा निर्देशन नआउनु	समयमा परिपत्र तथा निर्देशन दिनुपर्ने
	विकास आयोजना तथा परियोजना सम्बन्धी अन्य कार्य।	✓				
	विकास आयोजनाको अनुगमन, आवधिक प्रगति तथा प्रतिफलको समीक्षा		✓		योजना तर्जुमा कार्यान्वयनमा ढिलाइ	योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन छिटो हुनु पर्ने
	विकास योजनाको अनुगमन तथा मूल्यांकनको आधार तथा प्रक्रिया निर्धारण	✓				
	आयोजनाको अध्ययन अनुसन्धान तथा प्रभाव मूल्यांन	✓				
	विषयक्षेत्रगत नीतिको अनुगमन तथा मूल्यांकन		✓		कार्यालयमा जनशक्तिको अभाव	आवश्यकता अनुसार जनशक्तिको व्यवस्था गरिनुपर्ने
	तथ्यांक संकलन,		✓		योजना तर्जुमा	योजना तर्जुमा र

	व्यवस्थापन तथा प्रयोग सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन			कार्यान्वयनमा भएको	दिलाइ	कार्यान्वयन छिटो हुनु पर्ने ।
	सूचना तथा अभिलेख केन्द्रको स्थापना तथा सञ्चालन		✓	कम्प्युटर प्रविधिका दक्ष जनशक्तिको अभावसूचना अभिलेख केन्द्रको स्थापना नभएको	कम्प्युटर प्रविधिको दक्ष जनशक्तिको व्यवस्था गरिनुपन सूचना अभिलेख केन्द्र स्थापना हुनु पर्ने	
	स्थानीय तथ्याङ्क संकलन, प्रशोधन, अभिलेखिकरण तथा वितरण		✓	वैज्ञानिक अभिलेखिकरणको अभाव	आवश्यक तालिम, जनशक्ति तथा संयन्त्रको व्यवस्था गरिनुपर्ने	
	सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी स्थानीय तथ्यांक र सूचना व्यवस्थापन	✓				
	सम्पन्न भएका तथा चालू योजनाको विवरण विषय क्षेत्रगत सूचना तथ्यांकको संकलन, अभिलेख	✓				
	प्रदेश तथा संघसँग तथ्यांक एवं सूचना आदानप्रदान र समन्वय	✓				
	सम्बन्ध प्राकृतिक श्रोत तथा साधनको अभिलेख(प्रोफाईल) व्यवस्थापन		✓	योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन नभएको	योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्नुपर्ने	
	गाउँपालिको आवधिक तथा वार्षिक कार्यक्रम र बजेट स्वीकृति ।	✓				
	आधारभूत तथ्यांक संकलन र व्यवस्थापन (जनसांख्यिक, प्राकृति		✓	दक्ष जनशक्तिको अभाव तथा स्पष्ट नीति, कानून र मापदण्ड समेत नभएको ।	दक्ष जनशक्तिको व्यवस्था गर्ने तथा स्पष्ट नीति, कानून र मापदण्ड समेत तर्जुमा गर्ने ।	

	आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, भौतिक पूर्वाधार, रोजगारीक अवस्था, कूल ग्राहस्थ्य उत्पादन, प्रतिब्यक्ति आय, मानव विकास सूचकांक, राजश्व तथा आयब्यय)				
	तथ्यांक संलग्न र प्रशोधन गरी सूचना प्रणालीमा आवद्धता र पार्श्व चित्र तथा श्रोत नक्साको अद्यावधिक एवं अभिलेख (वेरोजगारको तथ्यांक संकलन (स्थानीय व्यापार, व्यवसायको तथ्यांक प्रणाली र अध्ययन अनुसन्धान	✓		दक्ष जनशक्तिको अभाव तथा स्पष्ट नीति, कानून र मापदण्ड समेत नभएको ।	दक्ष जनशक्तिको व्यवस्था गर्ने तथा स्पष्ट नीति, कानून र मापदण्ड समेत तर्जुमा गर्ने ।

३.१.७ उपरोक्त तालिकाको आधारमा क्षमता विकास प्रयोजनार्थ पहिचान भएका आवश्यकता तथा सम्बोधन गर्नुपर्ने क्षेत्रहरू

➤ सामान्य प्रशासन

स्थानीय सेवा तथा जनशक्ति विकास सम्बन्धमा

- संगठनात्मक व्यवस्थापन अद्यावधिक गरी रीक्त दरबन्दी पदपूर्ति गर्नुपर्ने,
- कर्मचारीलाई उच्च मनोवलका साथ उत्प्रेरित गराई खटाउनुपर्ने,
- वृत्ति विकासको पर्याप्त अवसर हुनुपर्ने,
- स्थानीय सेवाको व्यवस्थापन सम्बन्धी तत्काल कानून बनाउनुपर्ने,
- मानव संसाधनको विकास सम्बन्धी तत्काल नियम बनाउनुपर्ने,
- सबै वडाहरूमा तत्काल विद्युत र इन्टरनेटको पहुँच पुऱ्याउनु पर्ने,
- कडा नियमन र विद्युतीय हाजिरीको कडाईका साथ लागु गर्नुपर्ने,
- सूचना प्रविधि सम्बन्धी थप ज्ञान तथा तालिम दिनुपर्ने
- स्थानीय शान्ति समिती सक्रिय बनाई काम लगाउनुपर्ने ।

सार्वजनिक खरिद तथा सम्पत्ति व्यवस्थापन सम्बन्धमा

- जिन्सी निरिक्षण नियमित गराउनुपर्ने,
- गाउँपालिकामा दक्ष जनशक्ति हुनुपर्ने,
- कानूनी सहजता हुनुपर्ने,
- स्थानीय तहमा कानून बनाई व्यवस्थित गर्नुपर्ने,
- सार्वजनिक सम्पत्तीको विवरण संकलन र अभिलेखिकरण गर्नुपर्ने,
- उद्योग व्यापार व्यवसायको दर्ताप्रिमाण-पत्र र नविकरण गर्ने,
- गाउँपालिकामा सेवा तथा निर्माण व्यवसाय दर्ता, नविकरण, अनुगमन र निमन गर्नुपर्ने,
- सूचना प्रविधि सम्बन्धी थप ज्ञान तथा तालिम दिनुपर्ने
- तत्काल ऐन, कानून निर्माण गरी समन्वयको वातावरण बनाउनुपर्ने ।

बेठक व्यवस्थापन सम्बन्धमा

- पर्याप्त मात्रामा दक्ष जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने
- सूचना प्रविधि सम्बन्धी थप ज्ञान तथा तालिम दिनुपर्ने

बजार अनुगमन, गुणस्तर, नापतौल, खाद्य सुरक्षा र उपभोक्ता हित संरक्षण गर्न

- ऐन, कानून निर्माण गरी दक्ष जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्ने ।
- स्थानीय ब्यापार, वाणिज्य, वस्तुको माग आपुर्ति व्यवस्थापन तथा अनुगमन हुनुपर्ने ।
- बजार तथा हाट बजारको लागि ठाउँ तोकनुपर्ने वा व्यवस्था गर्नुपर्ने
- बजार तथा हाट बजारका ठेकका व्यवस्थित गर्नुपर्ने
- कानून जनशक्ति र उपयुक्त कार्य वातावरण हुनुपर्ने
- पर्याप्त मात्रामा छलफल गरी कानून प्रविधि र जनशक्ति हुनुपर्ने
- कानून, नीति, योजना, कार्यक्रम, जनशक्ति, प्रविधि आदि सबै आवश्यक हुने
- जनशक्ति र कानून पूर्व कार्यविधिको अभाव
- खानेपानीको गुणस्तर नियमित रूपमा आवश्यक अनुगमन, परिक्षण गर्ने
- खानेपानीको गुणस्तरिय बनाउन जनशक्ति आवश्यक
- स्थानीय ब्यापार प्रवर्द्धन सहजीकरण र नियमन हुनुपर्ने
- स्थानीय बौद्धिक सम्पत्तिको संरक्षण, प्रवर्द्धन र अभिलेखांकनको लागि जनशक्ति, साधन स्रोत आवश्यक हुने

आन्तरिक लेखापरीक्षण

- तत्काल आ.ले.प. शाखामा आवश्यक कर्मचारी खटाउनु पर्ने,
- लेखापरीक्षण विवरण (बेरुजूको लगत समेत) को अभिलेख व्यवस्थापन समयमै हुनुपर्ने,
- लेखा अधिकृत र अन्य कर्मचारीलाई लेखा तालिम दिनुपर्ने,
- आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्बन्धि मार्गदर्शण कार्यविधि, कार्ययोजना तथा आचारसंहिता तयार पार्नुपर्ने ।

विदा, उत्सव, उर्दी, जात्रा, उपाधी, विभुषण

- विदा, उत्सव, उर्दी, जात्रा, उपाधी, विभुषण सम्बन्धी कार्यविधि निर्माण गर्नुपर्ने,
- स्थानीय चाडपर्व, सार्वजनिक विदा, उत्सव, जात्रा, उर्दी, अदिको व्यवस्थापन र उपाधी तथा विभुषण सम्बन्धी आवश्यक निर्देशिका र कार्यविधि निर्माण गर्नु पर्ने ।

● राजश्व तथा आर्थिक प्रशासन

रावश्व नीति तथा प्रशासन सम्बन्धमा

- राजश्व सम्बन्धी कानून र क्षमता अभिवृद्धि तालिम दिनुपर्ने,
- राजश्व नीति सम्बन्धी ऐननियम स्थानिय तहका कानून पूरा हुनुपर्ने,
- नयाँ कानून निर्माण गरि प्राविधिक समस्या न्यूनिकरण गर्नुपर्ने,

- कानून बमोजिम हुँगाटी, गिटबालुवा, माटो, नून, स्लेट, फायरक्ले जस्ता खानी खनीज पदार्थको अन्वेषण, उत्खनन र सो सम्बन्धी रोयलटी संकलन गर्नुपर्ने,
- गाउँपालिकाबाट प्राप्त रोयलटी संकलन सम्बन्धी कानून पुरा हुनुपर्ने,
- प्राकृतिक स्रोतको उपयोग सम्बन्धी नीति निर्धारण र कार्यान्वयन कानून पुरा हुनुपर्ने,
- प्रचलित कानून बमोजिम दण्ड जरिवानाको नियम लागु हुनुपर्ने,
- करदाता शिक्षा तथा करदाता विवरण अद्यावधिक हुनुपर्ने,
- वित्तीय स्रोत साधनको समतामूलक बाँडफाँड हुनुपर्ने ।

➤ शहरी पूर्वाधार विकास

सडक तथा यातायात व्यवस्था सम्बन्धमा

- एकिकृत शहरी विकास योजना अनुसार योजना तथा कार्यक्रमहरू सञ्चालन हुनु पर्ने,
- स्थानीय सडक, ग्रामीण सडक, कृषि सडक तथा यातायात सम्बन्धी आवश्यक नीति, कानून, मापदण्ड तथा नियमनको प्रभावकारी व्यवस्था गरीगाउँसडक गुरुयोजनालाई कार्यान्वयन गरिनुपर्ने,
- सम्पूर्ण सडकहरूको स्तर उन्नती गरि सुविधा सम्पन्न बनाउनुपर्ने,
- गुरुयोजनाको तर्जुमा, कार्यान्वयन र स्तर उन्नतिका आयोजनाको पहिचान, अध्ययन, कार्यान्व संभार गर्नुपर्ने,
- यातायात सुरक्षालाई सुनिश्चित गर्न दक्ष जनशक्तिको विकास तथा आवश्यक नियम कानूनहरूला कडाईका साथ पालना गरिनुपर्ने,
- स्थानीय सार्वजनिक यातायातको रूट निर्धारण, अनुमति, नवीकरण, खारेजी, सेवाको गुणस्तर, निर्धारणको नियमनकारी संयन्त्रको निर्माण गरिनुपर्ने,
- ट्याक्सी सेवा अनुमति, व्यवस्थापनमा नियमनकारी संयन्त्रको निर्माण गरिनुपर्ने,
- ट्रली बस, ट्राम जस्ता मध्यम क्षमताका मास ट्रान्जिट प्रणालीको सम्भाव्यता अध्ययन गरि नीति, योज मापदण्ड, कार्यान्वयन तथा नियमनमा आवश्यक संयन्त्रको निर्माण गरिनुपर्ने,
- नातावरण मैत्री, जलवायु परिवर्तन अनुकूल अपांत्ता र लैंकमैत्री यातायात प्रणालीको प्रवर्द्धन गरिनुपर्ने,
- यातायात क्षेत्रमा लगानी योग्य वातावरण निर्माण गरिनुपर्ने,
- यातायात सुविधामा नागरिकको सरल, सहज र समान पहुँच पुऱ्याउन सार्वजनिक यातायातलाई प्रभावकारी बनाई ग्रामिण क्षेत्र सम्म पहुँच पुऱ्याउनुपर्ने,
- यातायात क्षेत्रमा वातावरणमैत्री प्रविधिलाई प्रोत्साहन गरिनुपर्ने,
- निजी यातायात नियमन व्यवस्थापन प्रभावकारी बनाईनुपर्ने ।

जलविद्युत, उर्जा, सडक, वर्ती सम्बन्धि,

- नवीकरणीय उर्जा तथा वैकल्पिक उर्जा सम्बन्धी आवश्यक नीति कानून, मापदण्ड, योजना, कार्या र नियमन गरिनुपर्ने,
- वैकल्पिक उर्जा सम्बन्धी प्रविधि, विकास र हस्तान्तरण, क्षमता अभिवृद्धि /प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्ययोजना निर्माण गरिनुपर्ने,
- विद्युत सेवालाई थप प्रभावकारी बनाउनुपर्ने,
- जन सहभागितामा आधारित स्वदेशी लगानीलाई प्राथमिकता दिई जलस्रोतको बहुउपयोगी कार्यक्रमको तर्जुमा र कार्यान्वयन गरि लगानि योग्य तावरणको निर्माण गरिनुपर्ने,
- सडक वर्तीको व्यवस्था गरिनुपर्ने,
- सिंचाई प्रणालीको विकासका लागि आवश्यक परियोजना निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिनुपर्ने,

सूचना तथा सञ्चार प्रविधि विकास तथा विस्तार र एफ.एम. सञ्चालन

- सूचना तथा सञ्चारको समुचित विकास गर्न आवश्यक नीति, कानून र मापदण्डको विकास गर्नुपर्ने,
- आफ्नो क्षेत्रभित्र इन्टरनेट सेवा, टेलि सेन्टर, केबुल तथा तारविहीन टेलिभिजन प्रसारणको नविकरण र नियन्त्रणको सम्पूर्ण काम सहजिकरण गाउँपालिकाद्वारा गरिनुपर्ने,
- एक सय वाट सम्मको एफ.एम. रेडियो सञ्चालन, अनुमति, नवीकरण र नियमन गाउँपालिकाले गर्नुपर्ने,
- आफ्नो क्षेत्रभित्र पत्रपत्रिकाको प्रकाशन अनुमति, अभिलेख तथा गाउँपालिकाले नियमन गर्नुपर्ने,
- अभिलेख व्यवस्थापनमा नवीनतम सूचना प्रविधिको प्रयोग गर्न आवश्यक तालिम तथा जनशक्ति व्यवस्था गरिनुपर्ने,
- सूचना तथा प्रविधिमा आधारित तथ्यांक व्यवस्थापनमा आवश्यक तालिम तथा जनशक्तिको व्यवस्था गरिनुपर्ने ।

खानेपानी व्यवस्थापन सम्बन्धि

- खानेपानी व्यवस्थापन उपशाखा यथाशिग्र निर्माण गरि खानेपानी सम्बन्धी सम्पूर्ण समस्याहरूलाई सम्बोधन गर्न आवश्यक निति निर्माण तथा सम्भावित परियोजनाहरू सञ्चालन गरिनुपर्ने ।

सार्वजनिक निजी साफेदारी तर्फ

- स्थानीय सार्वजनिक-निजी साफेदारी सम्बन्धी आवश्यक नीति तथा योजनाको निर्माण तथा कार्या गरिनुपर्ने,

- स्थानीय सार्वजनिक-निजी साभेदारीका आयोजना छनौट तथा कार्यान्वयनमा आवश्यक ब्यवस्था गरिनुपर्ने,
- सार्वजनिक सामुदायिक साभेदारीमा आवश्यक ब्यवस्था गरिनुपर्ने,
- स्थानीय विकासमा निजी क्षेत्रको प्रबद्धन आवश्यक ब्यवस्था गरिनुपर्ने ।

➤ आर्थिक विकास

कृषि

- कृषि ब्यवस्थापन उपशाखा यथाशिघ्र निर्माण गरि कृषि सम्बन्धी सम्पूर्ण समस्याहरूलाई सम्बोधन गर्न आवश्यक निती निर्माण तथा सम्भावित परियोजनाहरू सञ्चालन गरिनुपर्ने,
- कृषि बजार तथा हाटबजारको ब्यवस्थापनका लागि आवश्यक योजनाहरू निर्माण गरिनुपर्ने ।

सहकारी

- सहकारी बचत तथा ऋण परिचालन सम्बन्धी स्थानीय मापदण्ड निर्धारण र नियमनमा आवश्यक मापदण्ड तथा नियमनकारी ब्यवस्था गरिनुपर्ने ।

खानी तथा खनिज

- खानी तथा खनिजको सम्भाव्यता अध्ययन गरि आवश्यक नीति, कानून तथा मापदण्ड निर्माण पश्चात उत्खनन् तथा प्रसोधन गर्ने ब्यवस्था मिलाउनु पर्ने ।

आधारभूत तथा माध्यामिक शिक्षा

- प्रारम्भिक बाल शिक्षा तथा विद्यालय शिक्षा, अनौपचारिक शिक्षा, तथा वैकल्पिक शिक्षा,(गुरुकुल, मदरसा, गुम्बा आदि) निरन्तर सिकाई तथा शिक्षा सम्बन्धी आवश्यक कार्ययोजना निर्माण तथा त्यसको प्रभावकारी कार्यान्वयन र नियमनको ब्यवस्था हुनुपर्ने,
- विद्यालयको नक्सांकन, अनुमति, स्वीकृति, समायोजन तथा नियमनमा आवश्यक संयन्त्र निर्माण कार्यान्वयन गरिनुपर्ने,
- स्थानीय स्तरको शैक्षिक ज्ञान, सीप र प्रविधिको संरक्षण, प्रबद्धन र स्तरिकरण गरि ठोस नीति तथा कार्यक्रमको ब्यवस्था गरिनुपर्ने,
- माध्यामिक तह सम्मको शैक्षिक कार्यक्रमको समन्वय र नियमनमा संयन्त्र निर्माण गरिनुपर्ने,
- स्थानिय पुस्तकालय, वाचनालय तथा सामुदायिक अध्ययन केन्द्र संचालन तथा ब्यवस्थापन गरिनु पर्ने ।

आधारभूत स्वास्थ्य तथा सरसफाई सम्बन्धी

- राष्ट्रिय लक्ष्य र मापदण्ड बमोजिम स्थानीय स्तरको स्वास्थ्य सम्बन्धी लक्ष्य गुणस्तरको हुनुपर्ने कार्यान्वयन गर्नुपर्ने,
- अस्पताल र अन्य स्वास्थ्य संस्थाको स्थापना तथा सञ्चालन मापदण्डलाई कडाईका साथ लागू गर्ने,
- औषधीजन्य वनस्पति, जडीबुटी र अन्य औषधीजन्य वस्तुको उत्पादन, प्रशोधन र वितरणलाई गरी त्यस किसिमका उद्योग भएमा नियमन गर्नुपर्ने,
- औषधीको उचित प्रयोग र सूक्ष्मजीव निरोधक, न्यूनिकरण सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गरिनुपर्ने,
- औषधी र स्वास्थ्य उपकरणको खरीद भण्डारर वितरणमा पर्याप्त बजेटको व्यवस्था गरी समयमै औषधी खरीद गर्नुपर्ने,
- स्वास्थ्य सूचना प्रणालीको व्यवस्थापनको लागि कानून निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनुपर्ने,
- स्वास्थ्य जीवनशैली, पोषण, शारीरिक व्यायाम, योग अभ्यास, स्वास्थ्य बृत्तको पालना, पचकर्म लगायतका जनस्वास्थ्य सेवाको प्रवर्द्धनको लागि पर्याप्त बजेटको व्यवस्था गरी कार्यक्रमहरू गरिनुपर्ने,
- आयुर्वेदिक, युनानी, आम्बी, होमियोप्याथिक, प्राकृतिक चिकित्सा लगायत परम्परागत स्वास्थ्य सेवाको व्यवस्थापनको लागिपर्याप्त कोषहुनुपर्ने र सोको लागि बजेटको व्यवस्था गरिनुपर्ने,
- सर्वा तथा नसर्ने रोगको नियन्त्रण तथा रोकथामको लागि बजेट तथा कार्यक्रमको पर्याप्त हुनुपर्ने।

महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक सम्बन्धि

- हिंसा पीडित महिलालाई कानूनमा पहुँच पुऱ्याउनका लागि बजेटको व्यवस्था, कानून सम्बन्धी तालिम, पीडित पक्षलाई कानूनी उपचार गर्नुपर्ने,
- बालबालिकाको हकहित संरक्षण सम्बन्धी जनचेतनाका कार्यक्रमहरूलाई व्यापक रूपमा सञ्चालन गरिनुपर्ने,
- बालमैत्री शासकीय प्रवन्ध, बाल क्लब, बाल संरक्षण समिति तथा संज्ञाल प्रभावकारी बनाइनुपर्ने,
- बालबालिकाको हित संरक्षण सम्बन्धमा संघ, तथा अन्य निकायसंग सम्पर्क, समन्वय तथा सहकाय प्रभावकारी बनाइनुपर्ने,
- वैकल्पिक स्याहार पद्धतिको कार्यान्वयनमा आवश्यक व्यवस्था गरिनुपर्ने,
- आमाबाबुको सम्बन्ध विच्छेदका कारण आमासँग वसेको बच्च्याले नागरिकता प्राप्त गर्न गाहो हुँदा सहज तरिकाले नागरिकता प्रदान गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्ने,
- युवा सीप, उद्यमशिलता तथा नेतृत्व विकासका लागि आवश्यक तालिम तथा युवा स्वरोजकारका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनुपर्ने,

- संघीय सरकारको समन्वयमा अपांता पुनःस्थापना सेवा केन्द्र तथा अशत् केन्द्रको संचालन र व्यवस्थापन गरिनुपर्ने ।

गैरसरकारी संस्था परिचालन, समन्वय तथा नियमन सम्बन्धी

- गुठी, कोष तथा अन्य ट्रष्टहरूको प्रभावकारी व्यवस्थापनको प्रवन्ध गरिनुपर्ने,

संस्कृति, सम्पदा, ललितकला तथा पर्यटन प्रबद्धन सम्बन्धी

- पुरातत्व, प्राचीन, स्मारक तथा संग्रहालयको संरक्षण, सम्भार, प्रबद्धन र विकासको लागि आवश्यक योजना निर्माण गरि अगाडी बढनुपर्ने,
- परम्परागत रूपमा चलिआएका जात्रा तथा पर्वको आवश्यक संयन्त्र निर्माण गरि व्यवस्थापन गरिनुपर्ने,
- स्थानीय महत्वका धार्मिक तथा सांस्कृतिक सम्पदाको व्यवस्थापनको लागि आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरि सम्पदा संरक्षण गरिनुपर्ने,
- पर्यटकीय महत्वका स्थल तथा सम्पदाको पहिचान, संरक्षण र प्रबद्धनको लागि आवश्यक कार्यत्र निर्माण गरि सम्पदा संरक्षण गरिनुपर्ने,
- पर्यटकीय क्षेत्रको पहिचान गरि पूर्वाधार विकासमा जोड दिनुपर्ने,
- पुरातात्विक, धार्मिक महत्वका सम्पदाहरूको संरक्षण सम्बद्धनतथा गर्न आवश्यक कार्यक्रम निर्माण सम्पदा संरक्षण गरिनुपर्ने ।

वन, बन्यजन्तु तथा भू-संरक्षण सम्बन्धी

- वनजंगल संरक्षण सम्बन्धी ठोस नीति तथा कार्यक्रम निर्माण गरि वन क्षेत्रको व्यवस्थापन, हरित तथा पार्कको निर्माण साथै संरक्षणको कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गरिनुपर्ने,
- स्थानीय पर्यावरणीय प्रणालीको दिगो विकास तथा संरक्षण, जलाधार संरक्षण तथा वातावणीय सरसफाईका लागि ठोस कार्यक्रमहरू निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिनुपर्ने,
- फोहोरमैला व्यवस्थापन उपशाखाको व्यवस्था गरि स्थानीय स्तरमा उत्सर्जन हुने फोहोरलाई गरि सोहि अनुसार वैज्ञानिक विसर्जनका उपायहरूको अवलम्बन गर्नुपर्ने,
- सार्वजनिक शौचालय व्यवस्थापनको लागि शौचालय निर्माण गर्नुपर्ने,
- ल्याण्डफिल्ड साइटको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने,
- योजना संचालन गर्दा प्रारम्भिक वातावरणिय परिक्षण अनिवार्यरूपमा गरिनुपर्ने,
- सार्वजनिक स्थलहरू, सरकारी कार्यालय, विद्यालय, सडकहरूको नियमित सरसफाईको व्यवस्था गरिनु पर्ने ।

विपद् ब्यवस्थापन, बारूण यन्त्र, एम्बुलेन्स सम्बन्धी

- विपद्पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, जोखिम न्यूनीकरण कार्य योजनाको वैज्ञानिक र तयारीका योजना निर्माण गरिनुपर्ने,
- विपद्जोखिम क्षेत्रको नक्साईन तथा वस्तीहरूको पहिचान र स्थानान्तरण गरिनुपर्ने,
- विपद्भ्य वस्थापनमा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय समुदाय, संघ संस्था, निजीक्षेत्रसँग सहयोग, समन्वय सहकार्यमा आवश्यक समन्वयकारी संयन्त्रको निर्माण गरिनुपर्ने,
- विपद्कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत साधनको परिचालन गर्न आवश्यक कोषको ब्यवस्था गरिनुपर्ने,
- प्राकृतिक प्रकोपको रोकथामको पूर्व तयारी गरिनुपर्ने ।

➤ भूमि ब्यवस्थापन तथा भवन नियमन सम्बन्धी

भू-उपयोग तथा वस्ती विकास सम्बन्धी

- गाउँपालिकामा ब्यवस्थित बसोबास ब्यवस्थापन कार्यक्रमको तर्जुमा र कार्यान्वयन योजना निर्माण गरिनुपर्ने,
- स्थानीयस्तरमा सुकुम्वासी सम्बन्धी जीविकोपार्जन र बसोबास ब्यवस्था गरिनुपर्ने,
- एकीकृत वस्ती विकासका लागि जग्गाको एकीकरण तथा जग्गा विकास र ब्यवस्थापनको लागि योजना निर्माण गरिनुपर्ने ।

जग्गा नापी तथा नक्सा, घरजग्गा धनी पुर्जा सम्बन्धी

- जग्गाको वर्गीकरण गर्दा कार्यान्वयन गर्न सक्ने र सोही अनुसार नीति निर्माण गर्ने,
- यसको लागी केन्द्र देखि गाउँ स्तरसम्मसो सम्बन्धी लगत राख्ने ब्यवस्था मिलाउने र सोको रेक्ड केन्द्रमा पठाउने ब्यवस्था मिलाउने,
- नियम विपरितका कार्यहरू हुँदा जग्गा विवाद समाधानको लागि प्रभावकारी संयन्त्रको निर्माण गरिनुपर्ने,

भवन तथा भवन संहिता एवं निर्माण इजाजत(डिजाइन समेत) सम्बन्धी

- भवन निर्माणको नक्शा स्वीकृति, संशोधन, नियमनको लागि प्रभावकारी संयन्त्रको निर्माण गरिनुपर्ने
- पुरातत्व, प्राचीन स्मारक र संग्रहालय संरक्षण, सम्बर्द्धन र पुनःनिर्माणको लागि यस्ता स्थलहरूको पहिचान गरि आवश्यक ईकाईको गठन गरिनुपर्ने ।

योजना सम्बन्धी

- विकास आयोजना तथा परियोजना सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना र नियमनलाई प्रभावक कार्यान्वयन गरिनुपर्ने,
- आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक, वातावरणीय, प्रविधि र पूर्वाधारजन्य विकासका लागि आवश्यक आयोजना तथा परियोजनाहरूको तर्जुमागर्दा स्थानीय स्तरको वस्तुगत अवस्था तथा वातावरणलाई मध्यनजर गर्दै सोकोकार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्यांन गरिनुपर्ने,
- विकास योजनाहरूको वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनुपर्ने,
- विकासमा जनसहभागित वृद्धिका लागि सचेतना कार्यक्रम तथा तालिमको व्यवस्था गरिनुपर्ने ।

अनुगमन तथा मूल्यांकन सम्बन्धी

- विकास योजनाको अनुगमन तथा मूल्यांकनको आधार तथा प्रक्रिया निर्धारणको लागि आवश्यक संयन्त्रको विकास गरिनुपर्ने,
- आयोजनाको अध्ययन, अनुसन्धान तथा प्रभाव मूल्यांन संयन्त्रको विकास गरिनुपर्ने,
- बिषयक्षेत्र गत नीतिको अनुगमन तथा मूल्यांकन संयन्त्रको विकास गरिनुपर्ने ।

तथ्यांक व्यवस्थापन सम्बन्धी

- तथ्यांक संकलन, व्यवस्थापन तथा प्रयोग सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमनको लागि आवश्यक तालिम, जनशक्ति तथा संयन्त्रको व्यवस्था गरिनुपर्ने,
- प्रदेश तथा संघसँग तथ्यांक एवं सूचना आदान प्रदान र समन्वय गरिनुपर्ने,
- सम्भान्य प्राकृतिक श्रोत तथा साधनको अभिलेख(प्रोफाईल) तयार गरिनु पर्ने ।

३.१.८ वडाको, वडा अध्यक्ष र वडा सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार

गाउँपालिको काम, कर्तव्य र अधिकारको लेखाजोखा मूल्यानको लागि सहभागीहरूलाई दिएको तालिकामा समस्या नभएको, केही समस्या भएको र धेरै समस्याहरू मध्ये कुनै एउटा रेजा (✓)चिन्ह कोठामा लगाउन भनिइको थियो र अन्य दुई कोठामा समस्या छ/छन् भने समस्याका कारणहरू र समाधानका उपायहरू समेत उल्लेख गर्न लगाईएको थियो ।

सर्वप्रथम विज्ञले छलफलमा सहभागीहरूलाई जानकारी संकलन फाराम बारे प्रष्ट पार्नु भयो साथै प्रश्नको जवाफ कसरी दिनेभनी विस्तृतरूपमा बताउनु भएको थियो । त्यस पछि सहभागीहरूलाई छ समूहमा विभाजन गरी समूहगत रूपमा जानकारी संकलन गर्नेकार्य भएको थियो । छलफलका सहभागीहरूले दिएका समूहगत जवाफहरू तल उल्लेख छन् ।

तालिका नं. २२ वडाको काम कर्तव्य तथा अधिकारको विषयहरू

क्र.सं	विषय	समस्या नभएको	केही समस्या भएको	धेरै समस्याहरू भएको	समस्याका कारणहरू	समाधानका उपायहरू
वडाभित्रका योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा अनुगमन						
	सहभागितामूलक योजना तर्जुमा प्रणाली अनुसार बस्ती वा टोलस्तरबाट योजना तर्जुमा प्रक्रिया अवलम्बन गरी बस्ती तथा टोल स्तरीय योजनाको माग संकलन प्राथमिकीकरण तथा छनौट गर्ने		✓		योजनाको माग धेरै तर बजेट थोरै हुँदा बजेट र योजनाको वचिमा तालमेल गर्न गाह्रो भएको	योजनाको प्राथमिकिरण गर्दा आवश्यकता तथा औचित्यको आधारमा गर्ने साथै बजेट र योजनाको विचमा प्राथमिकिकरण र तालमेल गर्ने
	टोल विकास संस्थाको गठन र परिचालन तथा बडाभित्र सञ्चालन हुने योजनाहरूका लागि उपभोक्ता समितिको गठन, योजना कार्यान्वयन तथा सो को अनुगमन गर्ने		✓		योजनाको कार्यान्वयनमा प्राविधिक ज्ञानको कमिले समस्या आउने गरेका	प्राविधिक पक्षलाई ध्यानमा राखि तालमि, गोष्ठि, तथा सेमिनार लगायत क्षमता विकासका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने

	वडाभित्रका योजना तथा भौतिक पूर्वाधारको संरक्षण, मर्मत सम्भार, रेखदेख तथा व्यवस्थापन गर्ने		✓		नियमित संभार नगरेका हुने	मर्मत संभार कोष स्थापना हुनु पर्ने
	निजी घर तथा घरपरिवारको लगत राख्ने		✓		घर नक्सा अध्यावधिक नभएको	घर नक्सा अध्यावधिक हुनु पर्ने
	ऐतिहासिक, पुरातात्त्विक, सांस्कृतिक तथा धार्मिक महत्वका सम्पदा, प्राचिन स्मारक, सार्वजनिक तथा सामुदायिक भवन, सार्वजनिक ऐलानी पर्ती जग्गाको लगत राख्ने तथा संरक्षण गर्ने		✓		लगत नभएका	लगत राख्नु पर्ने
	खुला क्षेत्र चोक घाट, पाटी, पौवा, सत्तल, धर्मशाला, मठ, गुम्बा, मस्जिद, देवस्थल, मदरसा, पर्ति जग्गा, डाँडापाखा, चरनक्षेत्र, पानीको मूल, पोखरी, तलाउ, इनारकुवा धारा, दुईधारा, गठीघर, बाटा, सडक, पुल पुलेस कुलो नहर, पानी घट, मिलको तग्यांक संकलन गरी सूचना सहितको लागत राख्ने		✓		लगत नभएका	लगत राख्नु पर्ने
	खण्डीकृत तथ्यांक र सूचना सहितको वडाको पाश्वीचित्र, तयारी तथा अध्यावधिक गर्ने		✓		लगत नभएका	लगत राख्नु पर्ने
	सार्वजनिक पार्क, मनोरञ्जन स्थल तथा बाल उद्यानको निर्माण तथा संचालनको व्यवस्था गर्ने,		✓		व्यस्थापनमा समस्या रहेको	व्यवस्थापनको जिम्मा तोकिनु पर्ने
	अनौपचारिक शिक्षा कार्यक्रम तथा प्रारम्भिक बाल विकास केन्द्र संचालन र व्यवस्थापन गर्ने,	✓				
	पुस्तकालय, वाचनालय, सामुदायिक सिकाई केन्द्र बालकलब, बालभेला तथा बालसबालको संचालन र व्यवस्थापन गर्ने,		✓		व्यस्थापनमा समस्या रहेको	व्यवस्थापनको जिम्मा तोकिनु पर्ने साथै कार्यविधि तयार पार्नुपर्ने
	वडा तहको स्वास्थ्य केन्द्र तथा उप केन्द्र संचालन तथा व्यवस्थापन गर्ने		✓		व्यस्थापनमा समस्या रहेको	व्यवस्थापनको जिम्मा तोकिनु पर्ने
	बालबालिकाहरूलाई बिसिजि.,	✓				

	पोलियो, भिटामिन, ए लगायतका खोप कार्यक्रमको संचालन व्यवस्थापन, एवं समन्वय गर्ने ,					
	पोषण कार्यक्रमको संचालन तथा समन्वय गर्ने ,	✓				
	वडा तहमा स्वास्थ्य जनचेतना, विकास तथा स्वास्थ्य सूचना कार्यक्रम संचालन गर्ने	✓				
	शहरी तथा ग्रामीण स्वास्थ्य क्लिनिकको संचालन गर्ने गराउने,		✓		व्यस्थापनमा समस्या रहेको	व्यवस्थापनको जिम्मा तोकिनु पर्ने
	सार्वजनिक शैचालय, प्रतिक्षालय तथा स्नान गृहको निर्माण र व्यवस्थापन गर्ने गराउने,		✓		व्यस्थापनमा समस्या रहेको	व्यवस्थापनको जिम्मा तोकिनु पर्ने
	वडास्तरीय सामुदायिक धाराको प्रबन्ध, कुवा, इनार, तथा पोखरीको निर्माण , संरक्षण र गुणस्तर नियन्त्रण गर्ने ,		✓		व्यस्थापनमा समस्या रहेको	व्यवस्थापनको जिम्मा तोकिनु पर्ने
	चिहान स्थल, तथा मसानघाट निर्माण, संचालन तथा व्यवस्थापन,		✓		जनशक्ति तथा बजेटको अभाव	जनशक्ति तथा बजेटको व्यवस्था गरिनुपर्ने
	एम्बुलेन्स तथा शब वाहन सेवा संचालन तथा व्यवस्थापन	✓				
	घरबाट निकास हुने फोहरमैलाको संकलन व्यवस्थापन, चोक तथा गल्लीहरूको सरसफाई , ढल निकास, मरेका जनावरहरूको व्यवस्थापन, सतही पानीको निकास तथा पानीको स्रोत संरक्षण गर्ने गराउने ,		✓		व्यस्थापनमा समस्या रहेको	व्यवस्थापनको जिम्मा तोकिनु पर्ने
	कृषि तथाफलफूल नर्सरीको स्थापना, समन्व र प्रबद्धन तथा वडास्तरीय अगुवा कृषक तालिमको अभिमुखीकरण गर्ने, गराउने,		✓		व्यस्थापनमा समस्या रहेको	व्यवस्थापनको जिम्मा तोकिनु पर्ने
	कृषि मलको माग संकलन गर्ने,		✓		जनशक्ति तथा बजेटको अभाव	जनशक्ति तथा बजेटको व्यवस्था गरिनुपर्ने
	कृषिमा लाग्ने रोगहरूको विवरण तयार गर्ने र रोग नियन्त्रणका		✓		जनशक्ति तथा बजेटको	जनशक्ति तथा बजेटको व्यवस्थ

	कार्यक्रम संचालन गर्ने,			अभाव	गरिनुपर्ने
	पशुपंक्षी विकास तथा छाडा चौपायाको व्यवस्थापन गर्ने,		✓	व्यस्थापनमा समस्या रहेको	व्यवस्थापनको जिम्मा तोकिनु पर्ने
	वडाभित्रको चरन क्षेत्र संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्ने,		✓	व्यस्थापनमा समस्या रहेको	व्यवस्थापनको जिम्मा तोकिनु पर्ने
	स्थानीय समुदायका चाडपर्व, भाषा संस्कृतिका विकासको लागि कला, नाटक, जनचेतनामूलक तथा सांकृतिक कार्यक्रम गर्ने गराउने		✓	वडासंग समन्वयको अभाव	वडासंग समन्वयकारी भूमिका निर्वाह गरिनुपर्ने
	स्थानिय मौलिकता भलिक्ने सांकृतिक, रीतिरीवाजलाई संरक्षण तथा प्रबर्द्धन गर्ने,		✓	वडासंग समन्वयको ऋभाव	वडासंग समन्वयकारी भूमिका निर्वाह गरिनुपर्ने
	वडाभित्र खेलकुद पूर्वाधारको विकासगर्ने,	✓			
	अन्तर विद्यालय तथा बालकलव मार्फत खेलकुद कार्यक्रमको संचालन गर्ने गराउने,	✓			
	वडाभित्रको बाटोघाटो चालू अवस्थामा राख्ने तथा राख्न सहयोग गर्ने ,		✓	व्यस्थापनमा समस्या रहेको	व्यवस्थापनको जिम्मा तोकिनु पर्ने
	वडाभित्रका सडक अधिकार क्षेत्रमा अवरोध र अतिक्रम गर्न नदिने,		✓	व्यस्थापनमा समस्या रहेको	व्यवस्थापनको जिम्मा तोकिनु पर्ने
	बाटोघाटोका बाढी पहिरो पन्छाउने,		✓	व्यस्थापनमा समस्या रहेको	व्यवस्थापनको जिम्मा तोकिनु पर्ने
	घरेलु उद्योगका लगत संकलन तथा सम्भान्यता पहिचान गर्ने ,		✓	वडाबाट समन्वयको अभाव	वडाबाट समन्वयकारी भूमिका निर्वाह गरिनुपर्ने
	वडाभित्र घरेलु उद्योगको प्रबर्द्धन गर्ने,		✓	वडाबाट समन्वयको अभाव	वडाबाट समन्वयकारी भूमिका निर्वाह गरिनुपर्ने
	प्रचलित कानून बमोजिम व्यक्तिगत घटना, अद्यावधिक, तथा सोको	✓			

	अभिलेख संरक्षण गर्ने,				
	व्यक्तिगत घटना दर्ता सम्बन्धी जनचेतना कार्यक्रम संचालन गर्ने	✓			
	सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण, तथा अभिलेख अद्यावधिक गर्ने,	✓			
	वडालाई बालमैत्री बनाउने,		✓	वडासंग समन्वयको अभाव	वडासंग समन्वयकारी भूमिका निर्वाह गरिनुपर्ने
	वडाभित्र आर्थिक तथा सामाजिक रूपमा पछाडी परेका महिला, बालबालिका, दलित, अपाईंता भएका व्यक्ति, जेष्ठ नागरिक, अल्पसंस्क्यक, सीमान्तकृत समुदायको अभिलेख राखी सामाजिक र आर्थिक उत्थान सम्बन्धी काम गर्ने,		✓	वडाबाट समन्वयको अभाव	वडाबाट समन्वयकारी भूमिका निर्वाह गरिनुपर्ने
	विभिन्न समुदायका बीच सामाजिक सदभाव र सौहार्दता कायम गर्ने	✓			
	बालविवाह, महिला विरुद्धको हिंसा, देवकी, बोक्सा-बोक्सी, छुवाछुत दहेज, तथा दाइजो, कमै प्रथा, हलिया प्रथा, छाउपडी, कमलरी प्रथा, बालश्रम, लैँईक भेदभाव, मानव बेचबिखन, निरक्षरता, जस्ता सामाजिक कुरिती र अन्धविश्वासको अन्त्य गने गराउने,		✓	वडाबाट समन्वयको अभाव	वडाबाट समन्वयकारी भूमिका निर्वाह गरिनुपर्ने
	प्रचलित कानूनको अधिनमा रही मालपोत तथा भूमि कर, व्यवसाय कर, बहाल कर, विज्ञापन कर, सःशुल्क पार्किंग, नयाँ व्यवसाय दर्ता, सिफारिस दस्तुर, सवारी साधन कर, मनोरञ्जन करको लेखाजोखा र संकलन गरी गाउँपालिकामा प्रतिवेदन सहित रकम बुझाउने		✓	व्यस्थापनमा समस्या रहेको	व्यवस्थापनको जिम्मा तोकिनु पर्ने
	असक्त बिरामी भएको बेवारिस वा असहाय व्यक्तिलाई नजिकको अस्पताल वा स्वास्थ्य केन्द्रमा पुऱ्याई औषधोपचार गराउने,	✓			

	सङ्क बालबालिकाको उद्धार र पुनर्स्थापना गर्ने गराउने,		✓		वडाबाट समन्वयको अभाव	वडाबाट समन्वयकारी भूमिका निर्वाह गरिनुपर्ने
	वडाभित्रको सामुदायिक वन, वनजन्य सम्पदा र जैविक विविधताको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्ने,		✓		व्यस्थापनमा समस्या रहेको	व्यवस्थापनको जिम्मा तोकिनु पर्ने
	वडा, टोल, वस्तीस्तरमा हरियाली क्षेत्र विस्तारगर्ने गराउने,		✓		व्यस्थापनमा समस्या रहेको	व्यवस्थापनको जिम्मा तोकिनु पर्ने
	वडालाई वातावरणमैत्री बनाउने तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलनका कार्यहरू गर्ने,		✓		व्यस्थापनमा समस्या रहेको	व्यवस्थापनको जिम्मा तोकिनु पर्ने
	प्राङ्गणिक कृषिमल, सुरक्षित मातृत्व, विद्यार्थी भर्ना, पूर्ण सरसफाई, खोप, खुला दिशामुक्त क्षेत्र वातावरणमैत्री शासन तथा प्रवर्द्धनात्मक कार्यहरू गर्ने र गराउने		✓		व्यस्थापनमा समस्या रहेको	व्यवस्थापनको जिम्मा तोकिनु पर्ने

नियमण गर्ने

	वडाभित्र सञ्चालित विकास योजना, आयोजना तथा संलग्न उपभोक्ताहरूको कार्यको नियमन गर्ने		✓		व्यस्थापनमा समस्या रहेको	व्यवस्थापनको जिम्मा तोकिनु पर्ने
	घर निर्माण गुणस्तरिय तथा भवन संहिता र मापडण्ड अनुसार भए नभएको अनुगमन गर्न सिकर्मीलाई भूकम्प प्रतिरोधी भवन निर्माण सम्बन्धी तालिम दिने,		✓		व्यस्थापनमा समस्या रहेको	व्यवस्थापनको जिम्मा तोकिनु पर्ने
	खाद्यान्न, माछा, मासु, तरकारी, फलफूल, पेय पदार्थ तथा उपभोग्य सामग्रीको गुणस्तर, स्वच्छता र मूल्यसूची अनुगमन गरी उपभोक्ता हित संरक्षण गर्ने,		✓		जनशक्ति तथा बजेटका अभाव	जनशक्ति तथा बजेटको व्यवस्था गरिनुपर्ने
	वडाभित्रका उद्योग धन्दा र व्यवसायको प्रबढ्दन गरी लगत राख्ने,		✓		जनशक्ति तथा बजेटका अभाव	जनशक्ति तथा बजेटको व्यवस्था गरिनुपर्ने
	हाट बजारको व्यवस्थापन गर्ने गराउने,		✓		व्यस्थापनमा समस्या रहेको	व्यवस्थापनको जिम्मा तोकिनु पर्ने
	विद्युत चुहावट तथा चोरी नियन्त्रण गर्ने।		✓		वडाबाट समन्वयको	वडाबाट समन्वयकारी

				अभाव	भूमिका निर्वाह गरिनुपर्ने
प्रमाणित तथा सिफारिस गर्ने					
	नाता प्रमाणित गर्ने,	✓			
	नागरिकता तथा नागरिकताको प्रतिलिपि लिनका लागि सिफारिस गर्ने,	✓			
	बहाल करको लेखाजोखा सिफारिस गर्ने,	✓			
	कोठा खोल्न रोहवरमा वस्ने	✓			
	मोही लगत कटाको सिफारिस गर्ने,	✓			
	घर जग्गा करको लेखाजोखा गरी सिफारिस गर्ने,	✓			
	जन्म मिति प्रमाणित गर्ने गराउने,	✓			
	ब्यापार ब्यवसाय बन्द भएको, संचालन नभएका वा ब्यापार ब्यवसाय हुँदे नभएको अनुगमन गर्ने		✓	बडाबाट समन्वयकारी अभाव	बडाबाट समन्वयकारी भूमिका निर्वाह गरिनुपर्ने
	मिलापत्रको कागज गराउने निवेदन दर्ता गर्न सिफारिस गर्ने,	✓			
	विवाह प्रमाणित तथा अविवाहित प्रमाणित गर्ने	✓			
	निःशुल्क वा सःशुल्क स्वास्थ्य उपचारको सिफारिस गर्ने,	✓			
	अंग्रेजी माध्यममा सिफारिस तथा प्रमाणित गर्ने,	✓			
	घर बहाल प्रमाणित गर्ने	✓			
	ब्यक्तिगत विवरण प्रमाणित गर्ने,	✓			
	पुर्जामा घर कायम गर्न सिफारिस गर्ने	✓			
	फरक-फरक नाम, थर, जन्म मिति तथा प्रमाणित दुवै नाम गरेको ब्यक्ति एकै हो भन्ने सिफारिस गर्ने,	✓			
	नाम, थर, जन्म मिति संशोधनको सिफारिस गर्ने	✓			
	जग्गा धनीपूर्जा हराएको सिफारिस गर्ने,	✓			

	कागज र मन्जुरीनामा प्रमाणित गर्ने,	✓				
	कित्ताकाट गर्न सिफारिस गर्ने,	✓				
	संरक्षक प्रमाणित गर्ने संस्थागत संरक्षक सिफारिस गर्ने,	✓				
	जीवितसंगको नाता प्रमाणित गर्ने,	✓				
	हकवाला वा हकदार प्रमाणित गर्ने,	✓				
	नामसारी गर्न सिफारिस गर्ने,	✓				
	जग्गाको हक सम्बन्धमा सिफारिस गर्ने,	✓				
	मूतकसंगको नाता प्रमाणित तथा सिफारिस गर्ने,	✓				
	उद्योग ठाउँसारी गर्न सिफारिस गर्ने,	✓				
	जीवित रहेको सिफारिस गर्ने,	✓				
	विद्यालय खोल्न सिफारिस र अनुमति गर्ने,	✓				
	जग्गा मूल्यांकन सिफारिस प्रमाणित गर्ने,	✓				
	विद्यालयको कक्षा थप गर्न सिफारिस गर्ने,	✓				
	पालन पोषणको लागि सिफारिस गर्ने,	✓				
	वैवाहिक असंकृत नागरिकता सिफारिस गर्ने	✓				
	आर्थिक अवस्था कमजोर वा विपन्नता प्रमाणित गर्ने वा आर्थिक अवस्था बलिया वा सम्पन्नता प्रमाणित गर्ने,	✓				
	विद्यालय ठाउँसारी सिफारिस गर्ने,	✓				
	धारा तथा विद्युत जडानका लागि सिफारिस गर्ने,	✓				
	प्रचलित कानून अनुसार प्रत्यायोजित अधिकार बमोजिमको अन्य सिफारिस वा प्रमाणित गर्ने,	✓				
	गाउँपालिको अध्यक्ष ले तोकेको अन्य काम गने	✓				

तालिका नं. २३ वडा अध्यक्षका काम कर्तव्य तथा अधिकारको विषयहरू

क्र.सं	विषय	समस्या नभएको	केही समस्या भएको	धेरै समस्याहरू भएको	समस्याका कारणहरू	समाधानका उपायहरू
■	वडा समितिको अध्यक्ष भई कार्य गर्ने	✓				
■	वडा समितिको सदस्यहरूको काममा समन्वय र सहजीकरण गर्ने	✓				
■	वडा अध्यक्षको निर्देशनमा वडा समितिको बैठक बोलाउने र बैठक सम्बन्धी आवश्यक कार्य गर्ने गराउने	✓				
■	वडाबाट कार्यान्वयन हुने योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने गराउने सो को अनुगमन तथा आवधिक समीक्षा गर्ने, गराउने		✓		जनशक्ति तथा बजेटका अभाव	जनशक्ति तथा बजेटको व्यवस्था गरिनुपर्ने
■	सिफारिस तथा प्रमाणित सम्बन्धी कार्य गर्ने	✓				
■	सात दिनभन्दा बढी समय वडामा अनुपस्थित हुने भएमा वडाको दैनिक प्रशासनिक तथा सिफारिस सम्बन्धी कार्य गर्न सम्बन्धित वडा समितिको कुनै सदस्यलाई जिम्मेवारी तोकी सोको जानकारी अध्यक्ष वा प्रमुखलाई दिने	✓				
■	कार्यपालिका, सभा वा वडा समितिले तोकेका अन्य कार्य गर्ने	✓				

तालिका नं. २४ वडा सचिव काम कर्तव्य तथा अधिकारको विषयहरू

क्र.सं	विषय	समस्या नभएको	केही समस्या भएको	धेरै समस्याहरू भएको	समस्याका कारणहरू	समाधानका उपायहरू
■	वडा सचिवको रूपमा काम गर्ने	✓				
■	वडा समितिको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने गराउने	✓				
■	वडा समितिको निर्णय प्रमाणित गर्ने	✓				

	तथा निर्णयको अभिलेख सुरक्षित गर्ने				
	वडा अध्यक्षको निर्देशनमा वडा समितिको बैठक बोलाउने र बैठक सम्बन्धी आवश्यक कार्य गर्ने गराउने	✓			
	प्रचलित कानून बमोजिम वडाबाट हुने आर्थिक कारोबारको हिसाव तथा अभिलेख दुरुस्त राख्न लगाउने गाउँपालिकामा मासिक रूपमा प्रतिवेदन पेश गर्ने	✓			
	वडाभित्रको गाउँपालिको चल अचल सम्पत्तिको संरक्षण गर्ने लगत राख्ने तथा अद्यावधिक गर्ने गराउने		✓	लगत कायम नभएको	लगत कायम हुनु पर्ने ।
	वडा अध्यक्षले तोकेका अन्य कार्य गर्ने गराउने	✓			

३.१.८ समस्या समाधानको लागि सहभागिहरूले पहिचान गरेका मुख्य आवश्यकताहरू

- गाउँपालिको चल अचल सम्पत्तिको संरक्षण गरि लगत राख्ने र अद्यावधिक गराउन आवश्यक जनशक्तिका व्यवस्था गर्ने,
- ऐतिहासिक, पुरातात्त्विक, सांस्कृतिक तथा धार्मिक महत्वका सम्पदा, प्राचिन स्मारक, सार्वजनिक तथा सामुदायिक भवन र सार्वजनिक ऐलानी पर्ति जग्गाको अभिलेख राख्ने ,
- वडाको काम, कर्तव्य र अधिकार बारे सचिवहरूहरूलाई अभिमुखिकरण गर्ने ,
- वडाले अनुसरण गर्नुपर्ने नीति, मापदण्ड , कार्यविधि र योजना समयमा बनाउने,
- निःशुल्क वा सःशुल्क स्वास्थ्य उपचारको लागि अध्ययन तथा पहिचान हुनुपर्ने ,
- अंग्रेजी भाषामा सिफारिस तथा प्रमाणित लागि ढाँचा तयार गरी सचिवहरूलाई उपलब्ध गराउने र अभिमुखिकरण समेत गर्ने,
- आर्थिक अवस्था कमजोर वा विपन्नता प्रमाणित वा आर्थिक अवस्था बलियो वा सम्पन्नता प्रमाणित गर्न पहिचानका आधारहरू तयार गरी उपलब्ध गराउने,
- पूर्जामा घर कायम गर्ने सिफारिस गर्न प्राविधिक कर्मचारीको व्यवस्था हुनुपर्ने,
- वडाटोल, वस्तीस्तरमा हरियाली क्षेत्र विस्तार गर्न जनचेतना मूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,

- प्राज्ञारिक कृषि, सुरक्षित मातृत्व, विद्यार्थी भर्ना, खोप, खुला दिशामुक्त क्षेत्र सरसफाई वातावरणमैत्री तथा सुशासन जस्ता प्रवर्द्धनात्म कार्यहरू गर्न गराउन जनचेतना विस्तार गर्दा वडाद्वारा समन्वय गरिनुपर्ने,
- वडाभित्रको चरन क्षेत्र संरक्षण तथा ब्यवस्थापन वडाद्वारा समन्वय गर्नुपर्ने,
- बाटोधाटोका बाढी पहिरो पन्छाउन आवश्यक बजेट तथा जनशक्तिको ब्यवस्था गरिनुपर्ने,
- निजी घर तथा घरपरिवारको लगत राख्न जनशक्तिको ब्यवस्था हुनुपर्ने,
- खाद्यान्न, माछा, मासु, तरकारी, फलफूल, पेय पदार्थ तथा उपभोग्य सामग्रीको गुणस्तर, स्वच्छ तथा मूल्यसूची अनुगमन गरी उपभोक्ता हित संरक्षण गर्न आवश्यक संयन्त्रको निर्माण गरिनुपर्ने,
- वडाभित्रका उद्योग धन्दा र ब्यवसायको प्रबढ्न गरी लगत राख्न बजेट तथा जनशक्तिको ब्यवस्था गरिनुपर्ने,
- नागरिकता तथा नागरिकताको प्रतिलिपि लिनका लागि सिफारिस गर्न फोटो आवश्यकपर्ने भ फोटो स्टुडियोको ब्यवस्था वडा कार्यालय हुनुपर्ने ।

भाग ४: क्षमता विकास योजना

४.१ क्षमता विकास योजनाका आधारहरु

बंगलाचुली गाउँपालिको क्षमता विकास योजनाका आधारहरु निम्न प्रकार रहेका छन्:

- गाउँपालिको काम, कर्तव्य र अधिकार बारे जानकारीको स्थिति,
- गाउँपालिका अन्तरगतका वडा कार्यालयको काम, कर्तव्य र अधिकार बारे जानकारीको स्थिति,
- गाउँपालिका पदाधिकारीहरुको काम, कर्तव्य र अधिकार बारे जानकारीको स्थिति,
- प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत तथा वडा सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार बारे जानकारीको स्थिति,
- उपभोक्ता समितिको काम तथा जिम्मेवारीको लेखाजोखा,
- गाउँकार्यपालिकामा रहने शाखागत(शाखा, कार्यालय, उपशाखा, इकाई) को कार्य विवरण बारे जानकारीको स्थिति,
- गाउँपालिका पदाधिकारी तथा कर्मचारी र शाखागत कर्मचारी संगको छलफल एवं सूचना संकलन।

४.२ बंगलाचुली गाउँपालिको प्रस्तावित क्षमता विकास योजना

**तालिका नं. २५: बंगलाचुली गाउँपालिको क्षमता विकास योजना प्रस्ताव आ.व.
२०८०/२०८१**

क्षमता विकासका क्रियाकलाप	संख्या तम्क लक्ष	अपेक्षित नतिजा	प्राथमिक जिम्मेवार सहयोगी संस्था	कहिले गर्ने	अनुगमण	बजेटरु हजारमा	कैफियत
(क) नीति, कानून, मापदण्ड र योजना निर्माण							
१. राजश्व सम्बन्धी नीति, कानून, तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन दस्तावेज निर्माण	१	राजश्व सम्बन्धी नीति, कानून, तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन दस्तावेज निर्माण भई राजश्व परिचालनमासुधार भएको हुनेछ।	राजश्व तथा आर्थिक प्रशासन	भाद्र मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१०००	
२. आर्थिक(कार्यविधि) नीति, कानून, मापदण्ड, कार्यान्वयन र नियमन दस्तावेज निर्माण	१	आर्थिक(कार्यविधि) नीति, कानून, मापदण्ड, कार्यान्वयन र नियमन	आर्थिक प्रशासन उपशाखा	असोज मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१०००	

		दस्तावेज निर्माण भई आर्थिक नियमिततामा सुधार भएको हुनेछ ।					
३. स्थानीय सडक, ग्रामीण सडक, कृषि सडक तथा यातायात सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तथा नियमन दस्तावेज निर्माण	१	स्थानीय सडक, ग्रामीणसडक, कृषि सडक तथा यातायात सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तथा नियमन दस्तावेज निर्माण भई सडक यातायात सेवामा सुधार भएको हुनेछ ।	सडक तथा यातायात व्यवस्था उपशाखा,	असोज मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१०००	
४. स्थानीय खानेपानी सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन दस्तावेज निर्माण	१	स्थानीय खानेपानी सम्बन्धी नीति , कानून, मापदण्ड, योजना , कार्यान्वयन र नियमन दस्तावेज निर्माण भई स्थानीय खानेपानी सेवामा सुधार भएको हुने	खानेपानी व्यवस्थापन उपशाखा,	भाद मसान्त	अनुगमन तथा मूल्यांकन उपशाखा	१० ००	
५. स्थानीय सार्वजनिक निजी सार्भेदारी सम्बन्धी स्थानीय नीति, योजना, निर्माण	१	स्थानीय सार्वजनिक निजी सार्भेदारी सम्बन्धी स्थानीय नीति, योजना, निर्माण भई स्थानीय सार्वजनिक निजी	आर्थिक विकास शाखा	कार्तिक मसान्त	अनुगमन तथा मूल्यांकन उपशाखा	५००	
६. कृषि, कृषि प्रसार, कृषि उत्पादन व्यवस्थापन सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून , मापदण्ड योजना, कार्यान्वयन र नियमन दस्तावेज निर्माण	१	सार्भेदारी प्रबर्द्धन भएको हुनेछ । कृषि, कृषि प्रसार कृषि उत्पादन व्यवस्थापन सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड योजना, कार्यान्वयन ८ नियमन दस्तावेज तयार भई कृषि	कृषि विकास उपशाखा	असोज मसान्त	अनुगमन तथा मूल्यांकन उपशाखा	१००	

		उत्पादनमा वृद्धिभएको हुनेछ।					
७. गरिवी निवारण सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून मापदण्ड, नियमन दस्तावेज निर्माण	१	गरिवी निवारण सम्बन्धीस्थानीय नीति, कानून मापदण्ड, नियमन दस्तावेज निर्माण भई गरीवमुखी कार्यक्रम संचालन हुने	सामाजिक विकास शाखा	मंसिर मसान्त	अनुगमन तथा मूल्यांकनउ पशाखा	१००	
८. शहरीकरण, बस्ती विकास सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तथा सो सम्बन्धी योजना तर्जुमा, आयोजना पहिचान, अध्ययन, कार्यान्वयन र नियमन दस्तावेज निर्माण	१	गरिवी अवस्थामा सुधार भएको हुनेछ। शहरीकरण, बस्ती विकास सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तथा सो सम्बन्धी योजना तर्जुमा, आयोजन पहिचान, अध्ययन, कार्यान्वयन र नियमन दस्तावेज निर्माण भई शहरीकरणमा सुधार भएको हुनेछ।	शहरि पूवाधार विकास तथा भवन निर्माण र नियमण उपशाखा	कार्तिक मसान्त	अनुगमन तथा मूल्यांकन उपशाखा	१००	
९. विकास आयोजना तथा परियोजना सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना र नियमन दस्तावेज निर्माण	१	विकास आयोजना तथा परियोजना सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना र नियमन दस्तावेज निर्माण भई विकास योजना तर्जुमा गर्न सहज हुनेछ।	योजना अनुगमन तथा मूल्यांकन उपशाखा,	भाद्र मसान्त	अनुगमन तथा मूल्यांकन उपशाखा	५००	
१०. तथ्यांक संकलन, व्यवस्थापन तथा प्रयोग सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन दस्तावेज निर्माण	१	तथ्यांक संकलन, व्यवस्थापन तथा प्रयोग सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन दस्तावेज	तथ्यांक तथा अभिलेख उपशाखा	असोज मसान्त	अनुगमन तथा मूल्यांकन उपशाखा	५००	

		निर्माण भई सेवा प्रवाहमा सुधार भएको हुने					
११. बंगलाचुली गाउँपालिको भू- उपयोग योजना तर्जुमा	१	भूउपयोगको विश्लेषण । भू योजना स्थान अनुसार विभिन्न प्रकारका आय आर्जन सम्बन्धी उत्पादनहरू, उद्योग व्यवसाय तथा वस्ती क्षेत्रहरू वातावरणीय मैत्री क्रियाकलापहरू विकास तथा विस्तार गर्न सहयोग पुगे हुनेछ ।	पूर्वाधार विकास शाखा	असोज मसान्त	अनुगमन तथा मूल्यांकन उपशाखा	१०००	
१२. बंगलाचुली गाउँपालिका अन्तर्गतका कर्मचारीको कार्य विवरण तयार गर्ने	१	गाउँपालिकाले स्वीकृत गरे नयाँ संरचना अनुसार कर्मचारीको कार्य विवरण तयार भई उनीहरले प्रदान गर्नसेवा प्रभावकारी भएको हुनेछ ।	आन्तरिक तथा सामान्य प्रशासन शाखा	असोज मसान्त	अनुगमन तथा मूल्यांकन उपशाखा	५००	
१३ बंगलाचुली गाउँपालिका सेवा प्रवाह मापदण्ड तथा सेवा प्रवाह सुधार कार्ययोजना तयार गर्ने	१	गाउँपालिकाले प्रवाह गर्नुपर्ने सेवामा प्रभावकारिता भै सेवा सेवा प्रवाह प्रभावकारी भएको हुनेछ ।	आन्तरिक तथा सामान्य प्रशासन शाखा	मंसिर मसान्त	अनुगमन तथा मूल्यांकन उपशाखा	१०००	
१४ बंगलाचुली गाउँपालिका विपद व्यबस्थापन तथा प्रतिकार कार्ययोजना तयार गर्ने	१	गाउँपालिकाले विपद तथा प्रकोपमा प्रतिकार गर्न सक्ने भएको हुनेछ ।	विपद तथा सामान्य प्रशासन शाखा	मंसिर मसान्त	अनुगमन तथा मूल्यांकन उपशाखा	१०००	

(ख) तालिम/गोष्ठी/कार्यशाला संचालन

क्षमता विकासका क्रियाकलाप	संख्यात मक लक्ष	अपेक्षित नतिजा	प्राथमिक जिम्मेवार नकाय	कहिल गर्ने	अनुगमण	बजेट रु हजार मा	कैफिय त
१. गाउँपालिका पदाधिकारी तथा कर्मचारी विषयगत र कार्यालयका प्रमुखहरूको नया जिम्मेवारी सम्बन्धी अभिमुखीकरण तालिम	४० जना	गाउँपालिको कार्य पद्धति र सेवा प्रवाहमा सुधार भएको हुनेछ ।	आन्तरिक प्रशासन तथा योजना उपशाखा	मंसिर मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	३००	
२. गाउँपालिका सदस्यहरूको काम, कर्तव्य र अधिकार सम्बन्धी अभिमूखीकरण तालिम	४० जना	गाउँपालिका सदस्यहरूको ज्ञान, सीपमा वृद्धिभई कार्य सम्पादनमा सुधार आएको हुने छ ।	आन्तरिक प्रशासन तथा योजना उपशाखा	पौष मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	३००	
३. गाउँपालिका वडा सचिव र अन्य कर्मचारीको नया व्यवस्था अनुसार जिम्मेवारी सम्बन्धी अभिमूखीकरण तालिम	२० जना	गाउँपालिका वडा सचिव र प्रशासन तथा लेखासहायकको ज्ञान सीपमा अभिवृद्धिभई कार्य सम्पादनमा सुधार आएको हुने छ ।	आन्तरिक प्रशासन तथा योजना उपशाखा	पौष मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	२००	
४. उपभोक्ता समितिका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको जिम्मेवारी सम्बन्धी तालिम	५००	उपभोक्ता समितिका पदाधिकारी र सदस्यहरूले सम्पादन गर्नुपर्नेकार्य बारे जानकारी भईयोजनाका कार्यान्वयनमा सहयोग पुग्नेछ	आन्तरिक प्रशासन तथा योजना उपशाखा	मंसिर मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००	२ दिनका दर ले प्रति सम्ह ४० जना
५. गाउँपालिका विभिन्न समितिका	२२	गाउँपालिका विभिन्न समितिका पदाधिकारीहरू	आन्तरिक प्रशासन तथा	मंसिर मसान्त		२००	

पदाधिकारहरूको तालिम		उनीहरूले सम्पादन गर्नुपर्ने कार्य बारे जानकारी प्राप्त गरी कृयाशिल भएको हुने	योजना उपशाखा		अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा		
६. गाउँपालिको नयाँ व्यवस्था र गैरसरकारी संस्थाहरूको प्रतिनिधिहरूको जिम्मेवारी बारे अभिभूतीकरण कार्यक्रम	२५	गैर सरकारी संस्थाका प्रतिनिधिहरूलाई गाउँपालिको नयाँ जिम्मेवारी र उनीहरूल निर्वाह गर्नुपर्ने भूमिका बारे जानकारी भई सक्रिय भएका हुनेछन्	आन्तरिक प्रशासन तथा योजना उपशाखा	कार्तिक मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	२००	
७. महिला जनप्रतिनिधिहरूका लागि नेतृत्व तथा संचार सीप विकास तालिम	२० जना	तालिममा भाग लिएका महिला सहभागीहरू नेतृत्व तथा संचारका सीपहरू प्रयोग गरी आफ्नो भूमिकालाई प्रभावकारी बनाउन सक्रिय हुनेछन् ।	आन्तरिक प्रशासन तथा योजना उपशाखा	कार्तिक मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१५०	
८. कर शिक्षा सम्बन्धी तालिम	३००	करदाताहरू करको आवश्यकता र उपादेयता बारे जानकारी भई कर संकलनमा सहयोग पुऱ्णेछ ।	आन्तरिक प्रशासन तथा योजना र राजश्व उपशाखा	भाद्र मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	५००	
९. पञ्जिकरण तथा कम्प्यूटर संचालन सम्बन्धी तालिम	२०	कर्मचरीहरूको कम्प्यूटर सम्बन्धी ज्ञान तथा सीपमा अभिवृद्धिभई कार्यालयको काममा सुधार आएको हुने	सूचना प्रविधि शाखा र सामाजिक सुरक्षा तथा पञ्जिकरण उपशाखा	भाद्र मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१५०	
१०. राजश्व सुधार संभाव्यता अध्ययन तथा कार्ययोजना अद्यावधिक गर्ने	१	राजश्व स्रोतहरू पहिचान तथा परिचालन भई राजश्व संकलनमा वृद्धि भएको हुने	राजश्व उपशाखा	चैत्र मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००	
११. आयोजनाको अनुगमन सम्बन्धी तालिम संचालन	१५	सहभागीहरूले आयोजनाको अनुगमन सम्बन्धी ज्ञान सीप प्राप्तगरी आयोजनाको	योजना अनुगमण तथा मूल्यांकन	मसिर मसान्त		१५०	

		अनुगमन प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्ने क्रियाशिल हुनेछन्	उपशाखा				
१२. कृषि विषयमा कृषक क्षमता विकास कार्यक्रम संचालन गर्ने	१५०	सहभागीहरूको कृषि विकासका तौर तरिका बारे जानकारी भई कृषि उत्पादनमा वृद्धिभएको हुन जाने	कृषि विकास उपशाखा	मंसिर मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	५००	
१३. कृषिमा प्राप्तहुने बिमा विषयमा तालिम संचालन गर्ने	१५०	कृषक सहभागीहरू कृषि बिमा बारे जानकारी प्राप्त गरी कृषि बिमा सुविधा उपभोग गर्नेछन्	कृषि विकास उपशाखा	मंसिर मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	५००	
१४. उच्च मूल्य युक्त कृषि जन्य वस्तुका प्रबर्द्धन, विकास तथा बजारीकरण क्षमता विकासका क्रियाकलाप सम्बन्धी तालिम संचालन गर्ने	५०	सहभागी कृषकहरू उच्च मूल्ययुक्त कृषि जन्य वस्तु उत्पादन बारे ज्ञान सीप प्राप्तगरी आयमा वृद्धि हुनेछ ।	कृषि विकास उपशाखा	मंसिर मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	२००	
१५. पशु बिमा बारे जनचेता फैलाउने तालिम संचालन गर्ने	५०	पशु व्यवसायी सहभागीहरू पशु बिमा बारे जानकारी प्राप्तगरी पशु सेवा बिमा सुविधा उपभोग गर्नेछन्	पशु सेवा उपशाखा	चैत्र मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	२००	
१६. बडा स्तरीय ग्रामीण पशु स्वास्थ्य कार्यकर्ता विकास गर्ने	५०	तालिम प्राप्तग्रामीण पशु स्वास्थ्य कार्यकर्ताहरू पशु सेवा सम्बन्धमा आवश्यक ज्ञान, सीप प्राप्तगरी पशु विकासमा सुधार गर्न सहयोग गर्नेछन् ।	पशु सेवा उपशाखा	चैत्र मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	२००	
१७. उद्योग विकास र प्रबर्द्धनका लागि सहजकर्ताको विकास गर्ने	२०	तालिम प्राप्त सहजकर्ताले बंगलाचुली गाउँपालिकामा उद्योग विकासगर्न सहयोग पुऱ्याउन सहयोग गर्नेछ ।	उद्योग सहकारी उपशाखा	मंसिर मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००	
१८. आयुर्वेदिक, यूना आम्वी, होमियोप्थथिक र प्राकृतिक चिकित्सा	२५	तालिम प्राप्त व्यक्तिहरूले औषधी उपचारका विभिन्न पद्धतिहरू बारे	जनस्वास्थ्य उपशाखा	मंसिर मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००	

सम्बन्धमा जनचेतना जगाउन तालिमको आयोजना गर्ने		जानकारी प्राप्तगरी प्रचार प्रसार गरी ग्रामीण जनतालाई उपयोगमा ल्याउन सहयोग गर्नेछन्					
१८. खानेपानी आयोजना संचालन तथा संरक्षणका लागि स्थानीय समूहका लागि तालिम संचालन गर्ने	२५ जना	तालिम प्राप्तसहभागीहरूले आयोजना संचालन तथासंरक्षणमा सहयोग पुऱ्याउने छन्	शहरि पूर्वाधार विकास शाखा	भाद्र मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००	
२०. हिंसा पीडित महिलाहरूका लागि कानून विषयमा तालिम प्रदान गर्ने	२५ जना	हिंसा पीडित महिलाहरूले कानून विषयमा तालिम प्राप्तगरी हक अधिकार प्रयोग गर्ने छन्।	महिला, वालवालिका तथा जेष्ठ नागरिक उपशाखा	मसिर मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००	
२१. बन, जङ्गल, वन्यजन्तु, जल उपयोग, वातावरण, पर्यावरण, जैविक विविधता सम्बन्धमा प्रचार प्रसार गर्न तालिमको आयोजना गर्ने	२५ जना	तालिम सहभागीहरूले बन, जङ्गल, वन्यजन्तु, जल उपयोग, वातावरण, पर्यावरण, जैविक विविधताक विकास तथा संरक्षण गर्न सहयोग गर्नेछन्	बन, पर्यटन उद्योग तथा सहकारी उपशाखा	पौष मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००	
२२. सडक छेउमा वृक्षारोपण गर्न जनचेतना जगाउने तालिम कार्यक्रमका आयोजना गर्ने	२५	तालिम प्राप्तसहभागीहरूले सडक छेउमा वृक्षारोपण गर्न सक्रिय हुनेछन्	बन, पर्यटन उद्योग तथा सहकारी उपशाखा	चैत्र मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	५००	२ दिने
२३. विवाद समाधानका लागि मेलमिलापकर्ता तालिमको आयोजना गर्ने	१५	तालिम प्राप्त मेलमिलाकर्ताले विवादमा दुवै पक्षलाई चित बुझ्ने गरी समाधान गर्न सहयोग गर्ने छन्	कानून उपशाखा	भाद्र मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००	३ दिने

(ग) विविध कार्यक्रमहरू

क्षमता विकासका क्रियाकलाप	संख्यात मक लक्ष	अपेक्षित नतिजा	प्राथमिक जिम्मेवार नक्तिय	कहिले गर्ने	अनुगमण ।	बजेट रु हजार मा	कैफिय त
१. निःशुल्क वा सशुल्क स्वास्थ्य उपचारका लाग व्यक्ति पहिचानका विवरण संकलनका लागि अध्ययन गर्ने	१	निःशुल्क वा सशुल्क स्वास्थ्य उपचारका लागि विवरण उपलब्ध भई सेवा प्रवाह सहयोग पुँगेछ	जनस्वास्थ्य उपशाखा	मंसिर मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००	
२. सिफारिस तथा प्रमाणित गर्नका लागि अंग्रेजी भाषामा ढाँचा तयार गरी वडासचिवहरूलाई उपलब्ध गराउन	आबश्य कता अनुसार		आन्तरिक प्रशासन र पञ्जिकरण उपशाखा	श्रावण मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	आबश्य कता अनुसार	
३. आर्थिक अवस्था कमजोर वा विपन्नता प्रमाणित गर्न पहिचानका आधारहरू तयार गर्न अध्ययन गर्ने	१	आर्थिक अवस्था कमजोर वा विपन्नता प्रमाणित गर्न पहिचानका आधारहरू तयार भई सेवा प्रवाह गर्न सहज भएको हुनेछ ।	आन्तरिक प्रशासन उपशाखा	श्रावण मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	३००	
४. पूर्जामा घर कायम गर्ने सिफारिस गर्न प्राविधिक कर्मचारीको व्यवस्था गर्ने	आबश्य कता अनुसार		शहरी तथा पूर्वाधार विकास शाखा	श्रावण मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	२००	
५. निजी घर तथा परिवारको लागतरास्न जनशक्तिका व्यवस्था गर्ने	आबश्य कता अनुसार		आन्तरिक प्रशासन उपशाखा	आबश्क ता अनुसार		२००	
६. नागरिकता तथा	सबै	वडाको नजिक फोटो	गाउँपालिका	आबश्य			

नागरिकताको प्रतिलिपि लिनको लागि सिफारिस गर्ने फोटो आवश्यक पर्ने भएकाले फोटो स्टुडियोको व्यवस्था बढा कार्यालयका नजिक गर्ने	बडाहरू	स्टुडियो उपलब्ध भएपछि सेवा ग्राहीहरूलाई छिटो छरितो सेवा प्रदान गर्न सहयोग पुग्नेछ ।		कता अनुसार			
---	--------	---	--	------------	--	--	--

तालिका नं. 26 : बंगलाचुली गाउँपालिको क्षमता विकास योजना प्रस्ताव आ.व.

२०८१/२०८२

(क)नीति, कानून, मापदण्ड, र योजना निर्माण

क्षमता विकासका क्रियाकलाप	संस्थात्म के लक्ष	अपेक्षित नतिजा	प्राथमिक जिम्मेवार नक्तिय	कहिले गर्ने	अनुगमण	बजेटरु हजारमा	कैफियत
१. स्थानीय सेवाको व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, मापदण्ड, सेवा शर्त, योजनाकार्यान्वयन र नियमन दस्तावेज निर्माण	१	स्थानीय सेवाको व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, मापदण्ड, सेवा शर्त, योजनाकार्यान्वयन र नियमन दस्तावेज निर्माण भइ स्थानीय सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता आएको हुने	आन्तरिक प्रशासन शाखा	मंसिर मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००	
२. साना जलविद्युत आयोजना, नवीकरणीय उर्जा तथावैकल्पिकउर्जा सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना कार्यान्वयन र नियमन दस्तावेज निर्माण	१	साना जलविद्युत आयोजना, नवीकरणीय उर्जा तथा वैकल्पिकउर्जा सम्बन्धी नीति कानून, मापदण्ड, योजना कार्यान्वयन र नियमन दस्तावेज निर्माण भई साना जल विद्युत, नवीकरणीय उर्जा र वैकल्पिक उर्जाको	आन्तरिक प्रशासन योजना उपशाखा	मंसिर मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००	

		विकासम बढोत्तरी भएको हुने छ ।				
३. सिंचाई सम्बन्धी नीति , कानून, मापदण्ड निधारण र नियमन दस्तावेज निर्माण	१	सिंचाई सम्बन्धी नीति कानून, मापदण्ड निधारण र नियम दस्तावेज निर्माण भई सिंचित क्षेत्रको विस्तार हुने साथै कृषि उत्पादनमावृद्धि भएको हुनेछ ।	आन्तरिक प्रशासन र योजना उपशाखा	मंसिर मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००
४. पशुपालन र पशु स्वास्थ्य सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना कार्यान्वयन र नियमन दस्तावेज निर्माण	१	पशुपालन र पशु स्वास्थ्य सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना कार्यान्वयन र नियमन दस्तावेज निर्माण भई पशु सेवाको विकासमा सुधार भएको हुने ।		मंसिर मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००
५. सहकारी संस्था सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना कार्यान्वयन र नियमन दस्तावेज निर्माण	१	सहकारी संस्था सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना कार्यान्वयन र नियमन दस्तावेज निर्माण भई सहकारी संस्थाको सुदृढीकरण भएको हुनेछ ।	आन्तरिक प्रशासन र सहकारी सेवा उपशाखा	मंसिर मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००
६. प्रारम्भिक बाल शिक्षा तथा विद्यालय शिक्षा , अनौपचारिक शिक्षा, खुला तथा वैकल्पिक शिक्षा, (गुरुकुल मदरसा, गुम्बा आदि) निरन्तर सिकाई तथा शिक्षा सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, आयोजनाको निर्माण कार्यान्वयन र	१	प्रारम्भिक बाल शिक्षा तथा विद्यालय शिक्षा , अनौपचारिक शिक्षा, खुला तथा वैकल्पिक शिक्षा, निरन्तर सिकाई तथा शिक्षा सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, आयोजनाको निर्माण कार्यान्वयन र नियमन को दस्तावेज निर्माण भई बालबालिकाको शिक्षामा सुधार भएको	यूवा, शिक्षा तथा खेलकुद विकास उपशाखा	मंसिर मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००

नियमन दस्तावेज निर्माण		हुनेछ ।					
७. आधारभूत स्वास्थ्य र सरसफाई सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, सम्बन्ध दस्तावेज निर्माण	१	आधारभूत स्वास्थ्य तथा सरसफाई सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, आयोजनाको निर्माण हुनेछ ।	खानेपानी तथा सरसफाई उपशाखा	चैत्र मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००	
८. महिलाको हक सम्बन्धी नीति, योजना कार्यान्वयन समन्वय र नियमन दस्तावेज निर्माण	१	महिलाको हक सम्बन्धी नीति, योजना कार्यान्वयन, समन्वय र नियमन दस्तावेज निर्माण भई महिलाको हक सुरक्षित भएको हुनेछ ।	महिला, वालबालिका, तथा समाज कल्याण उपशाखा	चैत्र मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००	
९. बालबालिकाको हकहित संरक्षण सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन दस्तावेज निर्माण	१	बाल बालिकाको हकहित संरक्षण सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन दस्तावेज निर्माण भई बालबालिकाको हकहित संरक्षण भएको हुनेछ ।	महिला, वालबालिका, तथा समाजकल्याण उपशाखा	चैत्र मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००	
१०. बन, जल, बन्यजन्तु, जल चराचुरुङ्गी, उपयोग, वातावरण, पर्यावरण तथा जैविक विविधता सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना कार्यान्वयन र नियमन दस्तावेज निर्माण	१	बनजङ्गल, बन्यजन्तु, चराचुरुङ्गी, जल उपयोग, पर्यावरण तथा जैविक विविधता सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन दस्तावेज निर्माण भईउल्लेखित क्षेत्रहरुमा सुधार भएको हुनेछ ।	बन, पर्यटन, उद्योग तथा सहकारी उपशाखा	चैत्र मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००	

(ख) तालिम/गोष्ठी/कार्यशाला

क्षमता क्रियाकलाप	विकासका संस्थात्मक लक्ष	अपेक्षित नतिजा	प्राथमिक निकाय	जिम्मेवार कहिले गर्ने	अनुगमण	बजेटरु हजार मा	कैफियत
१. गाउँपालिका पदाधिकारी तथा कर्मचारी र विषयगत कार्यालयका प्रमुखहरूको नयाँ जिम्मेवारीको कार्यान्वयन अवस्थाको समीक्षा सम्बन्धी कार्यशाला	३० जना	गाउँपालिको कार्य पद्धति सेवा प्रवाहमा सुधार भएको हुने ।	आन्तरिक प्रशासन उपशाखा	भाद्र मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	३००	२ दिने
२.गाउँपालिका पदाधिकारीहरूका लागि लैंगिक उत्तरदायी बजेट तर्जुमा सम्बन्धी कार्यशाला गोष्ठी	२० जना	गाउँपालिको लैंगिक उत्तरदायी बजेटको लेखाजोखा भई बजेट तर्जुमा भएको हुनेछ	योजना उपशाखा	चैत्र मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	२००	२ दिने
३. गाउँपालिका पदाधिकारीहरूका लागि नेतृत्व तथा संचार सीप विकास सम्बन्धी तालिम	२० जना	गाउँपालिका सहभागीहरूको नेतृत्व तथा संचार सीप विकासमा सुधार भई कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता आएको हुनेछ	योजना उपशाखा	चैत्र मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	२००	२ दिने
४. गाउँपालिका सदस्यहरूको काम, कर्तव्य र अधिकारको कार्यान्वयन अवस्थाको समीक्षा सम्बन्धी कार्यशाला	४५ जना	गाउँपालिका सदस्यहरूको ज्ञान, सीपमा वृद्धिभई कार्य सम्पादनमा सुधार आएको हुनेछ ।	आन्तरिक प्रशासन उपशाखा	मंसिर मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	५००	२ दिने
५. महिला जन प्रतिनिधिहरूका लागि	२१ जना	तालिममा भाग लिएका महिला सहभागीहरू	आन्तरिक प्रशासन	मंसिर मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन	२००	२ दिने

लैंगिक उत्तरदायी बजेट तर्जुमा सम्बन्धी कार्यशाला		नेतृत्व तथा संचारका सीपहरु प्रयोग गरी आफ्नो भूमिकालाई प्रभाव बनाउन सक्रिय हुनेछन्	उपशाखा		उपशाखा		
६. कर शिक्षा सम्बन्धी तालिम तालिम कार्यक्रम	३०० जना	करदाताहरु करको आवश्यकता र उपादेयता बारे जानकारी भई कर संकलनमा सहयोग पुग्नेछ ।	राजश्व उपशाखा	भाद्र मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	५००	१ दिने
७. कम्प्यूटर संचालन सम्बन्धी तालिम आयोजना	२० जना	कर्मचारीहरुको कम्प्यूटर सम्बन्धी ज्ञान तथा सीपमा अभिवृद्धिभई कार्यालयको काममा सुधार आएको हुने	आन्तरिक प्रशासन उपशाखा	भाद्र मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००	१ दिने
८. आयोजनाको अनुगमन सम्बन्धी तालिम संचालन	१५ जना	सहभागीहरुले आयोजनाको अनुगमन सम्बन्धी ज्ञान सीप प्राप्तगरी आयोजनाको अनुगमन प्रभावकारी रूपमा गर्न सक्षम हुनेछन्	योजना उपशाखा	भाद्र मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००	१ दिने
९. कृषक क्षमता विकास कार्यक्रम संचालन गर्ने सम्बन्धी पुनर्ताजगी तालिम संचालन गर्ने	२५०	सहभागीहरुको कृषि व्यवसायिक विकासका तौर तरिका बारे जानकारी भई कृषि उत्पादनमा वृद्धि भएकोहुनेछ	कृषि विकास उपशाखा	भाद्र मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	२५०	१ दिने
१०. कृषिमप्राप्तहुने बिमा विषयमा पुनर्ताजगी तालिम संचालन गर्ने सम्बन्धी पुनर्ताजगी तालिम संचालन गर्ने	२५०	सहभागी कृषकहरु कृषि बिमा बारे जानकारी प्राप्त गरी कृषि बिमा सुविधा उपभोग गर्न सक्षम हुने ।	कृषि विकास उपशाखा	भाद्र मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	२५०	१ दिने
११. कृषि जन्य वस्तुको प्रब विकास तथा बजारीकरण सम्बन्धी पुनर्ताजगी	५० जना	सहभागी कृषकहरु तुलनात्मक रूपमा लाभदायी कृषि जन्य वस्तुको उत्पादन बारे	कृषि विकास उपशाखा	भाद्र मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००	१ दिने

तालिम संचालन गर्ने		ज्ञान सीप प्राप्तगरी आयमा वृद्धि हुनेछ ।						
१२. पशु बिमा बारे जनचेता फैलाउन तालिम संचालन गर्ने सम्बन्धी पुनर्तजिगी तालिम संचालन गर्ने	२५० जना	सहभागीहरु पशु व्यवसायी पशु बिमा बारे जानकारी प्राप्तगरी पशु सेवा बिमा सुविधा उपभोग गर्नेसक्ने	पशु सेवा उपशाखा	भाद्र मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	२५०	१ दिने	
१३. बडा स्तरीय ग्रामीण पशु स्वास्थ्य कार्यकर्ता पुनर्तजिगी तालिम संचालन गर्ने	५० जना	तालिम प्राप्तग्रामीण पशु स्वास्थ्य कार्यकर्ताहरु पशु सेव सम्बन्धमा आवश्यक ज्ञान, सीप प्राप्तगरी पशुस्वास्थ्य सुधार गर्न सहयोग गर्न सक्ने छन्	पशु सेवा उपशाखा	भाद्र मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००	२ दिने	
१४. उद्योग विकास र प्रबद्धनका लागि सहजकर्ताको पुनर्तजिगी तालिम संचालन गर्ने	२० जना	तालिम प्राप्त सहजकर्ताले गाउँपालिकामा उद्योग विकास गर्न सहयोग पुऱ्याउन सहयोग गर्ने छन्	बन, पर्यटन, उद्योग तथा सहकारी उपशाखा	असोज मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	२००	२ दिने	
१५. आयुर्वेदिक, यूनानी आ हाईमियोप्यथिक र प्राकृति चिकित्सा सम्बन्धमा जनचेतना जगाउन तालिमकोआयोजना गर्ने	२५ जना	तालिम प्राप्त व्यक्तिहरूले औषधी उपचारका विभिन्न पद्धतिहरु बारे जानकारीप्राप्त गरी प्रचार प्रसार मार्फत ग्रामीण सहयोग गर्नेछन्।	जनस्वास्थ्य उपशाखा	असोज मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००	१ दिने	
१६. स्वानेपानी आयोजना संचालन तथा संरक्षणका लागि स्थानीय समूहका लागि पुनर्तजिगी तालिम संचालन गर्ने	२५ जना	तालिम प्राप्त सहभागीहरूले आयोजना संचालन तथा संरक्षणमा सहयोग पुऱ्याउनने छन् ।	ज्ञ स्वास्थ्य उपशाखा	असोज मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००	१ दिने	
१७. हिंसा पीडित महिलाहरूका लागि कानूनी विषयमा	५० जना	हिंसा महिलाहरूले पीडित कानून विषयमा तालिमप्राप्त	महिला, वालवालिका, तथा	असोज मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००	१ दिने	

उपचारको सहायता विषयमा तालिम प्रदान गर्ने ।		गरी हक अधिकार प्रयोग गर्नेछन्	जेष्ठ नागरिक उपशास्त्रा				
१८. बनजङ्गल, बन्यजन्तु, जल उपयोग, पर्यावरण, जैविक विविधता सम्बन्धमा प्रचार प्रसार गर्न तालिमको आयोजना गर्ने	५० जना	तालिम प्राप्त सहभागीहरूले बनजङ्गल, बन्यजन्तु, जल उपयोग, पर्यावरण, जैविक विविधताको विकास तथा संरक्षण गर्न सहयोग गर्ने छन् ।	बन, पर्यटन, उद्योग तथा सहकारी उपशास्त्रा	असोज मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशास्त्रा	२००	२ दिने
१९. सडक छेउमा वृक्षारोपण गर्न जनचेतना जगाउने तालिम कार्यक्रमको आयोजना गर्ने	१००	तालिम प्राप्त सहभागीहरूले सडक छेउमा वृक्षारोपण गर्न सक्रिय हुनेछन्	बन, पर्यटन, उद्योग तथा सहकारी उपशास्त्रा	असोज मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशास्त्रा	२००	१ दिने

तालिका नं. २७ :बंगलाचुली गाउँपालिको क्षमता विकास योजना प्रस्ताव आ.व. २०८२/२०८३

(क) नीति, कानून, मापदण्ड र योजना निर्माण

क्षमता क्रियाकलाप	विकासका संस्थात्मक लक्ष्य	अपेक्षित नतिजा	प्राथमिक जिम्मेवार निकाय	कहिले गर्ने	अनुगमण	बजेटरु छारमा	कैफियत
१. खानी तथा खनिज पदार्थको संरक्षण सम्बन्धी नीति, कानून मापदण्ड तथा योजनाको कार्यान्वयन र नियमन दस्तावेज निर्माण	१	खानी तथा खनिज पदार्थको संरक्षण सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तथा योजनाको कार्यान्वयन र नियमन दस्तावेज निर्माण भई खानी तथा खनिज पदार्थको समुचित विकास भएको हुने	आन्तरिक प्रशासन उपशास्त्रा	भाद्र मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशास्त्रा	१००	
२. सामाजिक सुरक्षा	१	सामाजिक सुरक्षा	आन्तरिक	भाद्र	अनुगमण	१००	

सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, नियमन र अध्ययन अनुसन्धान दस्तावेज निर्माण		सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, नियमन र अध्ययन अनुसन्धान दस्तावेज निर्माण भई सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम प्रभावकारी भएको हुनेछ ।	प्रशासन उपशाखा	मसान्त	मूल्यांकन उपशाखा		
३. भाषा, संस्कृति र ललितकलाको संरक्षण र विकास सम्बन्धी स्थानीय तहकोनीति, कानून, माप दण्ड, योजना कार्यान्वयन र नियमन दस्तावेज निर्माण	१	भाषा, संस्कृति र ललित कलाको संरक्षण र विकास सम्बन्धी स्थानीय तहको नीति, कानून, मापदण्ड, योजना कार्यान्वयन र नियमन दस्तावेज निर्माण भई भाषा, संस्कृति र ललित कलाको विकासमा टेवा पुग्नेछ ।	आन्तरिक प्रशासन उपशाखा	भाद्र मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००	
४. स्वच्छ तथा स्वस्थ वातावरण र जलाधार तथा वन्यजन्तुको संरक्षण व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, कानून, कार्यक्रम कार्यान्वयन र नियमन दस्तावेज निर्माण	१	स्वच्छ तथा स्वस्थ वातावरण र जलाधार तथा वन्यजन्तुको संरक्षण र व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, कानून, कार्यक्रम तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन दस्तावेज निर्माण भई स्वच्छ तथा स्वस्थ वातावरण र जलाधार तथा वन्यजन्तुको संरक्षण भएको हुनेछ ।	बन, पर्यटन, उद्घोग तथा सहकारी उपशाखा	असोज मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००	
५. विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तथा स्थानीय स्तरका आयोजनाको कार्यान्वयन नियमन दस्तावेज निर्माण	१	विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तथा स्थानीय स्तरका आयोजनाको कार्यान्वयन र नियमन दस्तावेज निर्माण भई विपद् व्यवस्थापनमा	आन्तरिक प्रशासन उपशाखा	भाद्र मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००	

		सहयोग पुगेको हुनेछ ।					
६. भवन सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तथा सो सम्बन्धी योजना तर्जुमा, आयोजना पहिचान, अध्ययन, कार्यान्वयन र नियमन, दस्तावेज निर्माण	१	भवन सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तथा सो सम्बन्धी योजना तर्जुमा, आयोजना पहिचान, अध्ययन, कार्यान्वयन र नियमन, दस्तावेज निर्माण भवनको व्यवस्थापन गर्न सहयोग पुग्नेछ	आन्तरिक प्रशासन र भवन नियमण उपशाखा	भाद्र मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००	
७. संघीय तथा प्रदेश कानूनको अधिनमा रहि नगरप्रहरीको व्यवस्थापन तथा परिचालन नीति, कानून, मापदण्ड, कार्यान्वयन र नियमन दस्तावेज निर्माण	१	संघीय तथा प्रदेश कानूनको अधिनमा रही गाउँप्रहरीको व्यवस्थापन तथा परिचालन, नीति, कानून, मापदण्ड, कार्यान्वयन र नियमनको दस्तावेज निर्माण भई प्रहरीको परिचालन र व्यवस्थापनमा सुधार आएको हुनेछ ।	आन्तरिक प्रशासन गाउँ शान्ति सुरक्षा उपशाखा	भाद्र मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००	
८. कार्यपालिका तथा सभामा पेश गर्नुपर्ने विभिन्न नीति, नियम तथा कानूनको मस्यौदाको संयोजन र समन्वय दस्तावेज निर्माण	१	कार्यपालिका तथा सभामा पेश गर्नुपर्ने विभिन्न नीति नियम तथा कानूनको मस्यौदामा संयोजन र समन्वयबाट दस्तावेज निर्माण भई कानूनको मस्यौदा तथा तर्जुमा गर्न सहज हुनेछ ।	आन्तरिक प्रशासन र कानून उपशाखा	भाद्र मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००	

ख. तालिम/गोष्ठी/कार्यशाला

क्षमता विकासका क्रियाकलाप	विकासका संस्थात्मक लक्ष	अपेक्षित नतिजा	प्राथमिक जिम्मेवार निकाय	कहिले गर्ने	अनुगमण	बजेटरु हजारमा	कैफियत
१. गाउँपालिका पदाधिकारी तथा कर्मचारी र विषयगत	३० जना	गाउँपालिको कार्यक्रममा लैट्रिक समानता तथा	आन्तरिक प्रशासन उपशाखा	भाद्र मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	३००	३ दिने

कार्यालयका प्रमुखहरूका लागि लैंगिक समानता तथा समावेशीकरण सम्बन्धी कार्यशाला		सामाजिक समावेशीकरणमा सुधार भएको हुने छ						
२. गाउँपालिका र वडाका पदाधिकारीहरू र कर्मचारीहरूको लागि सकारात्मक सोच सम्बन्धी तालिम	७० जना	गाउँपालिका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूमा सकारात्मक सोच अभिवृद्धि भएको हुने	आन्तरिक प्रशासन उपशाखा	असोज मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	४००	२ दिने	
३.गाउँपालिका र वडाका पदाधिकारीहरू र कर्मचारीहरूको लागि समूह निर्माण सम्बन्धी तालिम	७० जना	गाउँपालिका सहभागीहरू बीच समूहनिर्माणको भावना विकास भई एक अर्कालाई गर्ने व्यवहारमा परिवर्तन कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता आएको हुने	आन्तरिक प्रशासन उपशाखा	असोज मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	४००	२ दिने	
४. गाउँपालिका तथा वडाका पदाधिकारीहरू र कर्मचारीको लागि तर्कयुक्त आयोजना तर्जुमा सम्बन्धी तालिम	७० जना	गाउँपालिका पदाधिकारीहरूको तर्कयुक्त आयोजना तर्जुमा सम्बन्धी ज्ञान तथा सीप अभिवृद्धि भई आयोजना तर्जुमा कार्यमा सुधार भएको हुनेछ ।	आन्तरिक प्रशासन र योजना उपशाखा	असोज मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	४००	२ दिने	
५. गाउँपालिका वडा सचिव र अन्य कर्मचारीका लागि लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी तालिम	७० जना	गाउँपालिका वडा सचिव र प्रशासन तथा लेखा सहायकको लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण विषयमा ज्ञान अभिवृद्धि भई कार्य सम्पादनमा सुधार आएको हुने छ ।	आन्तरिक प्रशासन र योजना उपशाखा	असोज मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	४००	२ दिने	
६.उपभोक्ता समितिका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको	५००	उपभोक्ता समितिका पदाधिकारी र सदस्यहरूले सम्पादन	आन्तरिक प्रशासन र योजना	असोज मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१०००	१ दिने १० समुहमा	

जिम्मेवारी सम्बन्धी तालिम		गर्नुपर्नेकार्य बारे जानकार भई योजनाको कार्यान्वयनमा सहयोग पुग्ने	उपशाखा					
७. कर शिक्षा	३००	करदाताहरु करको स्थानीय सेवा आवश्यकता र उपादेयता तथा जनशक्ति बारे जानकार भई कर विकास संकलनमा सहयोग पुग्नेछ ।	राजश्व उपशाखा	असोज मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	४००	१ दिने १० समुहमा	
८. गाउँपालिका पदाधिकारीहरूका लागि आयोजनाको अनुगमन सम्बन्धी तालिम	२०	सहभागीहरूले आयोजनाको अनुगमन सम्बन्धी ज्ञान प्राप्त गरी आयोजनाको अनुगमन प्रभावकारी रूपमा गर्न सक्षम हुने छन् ।	योजना उपशाखा	कार्तिक मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	२००	२ दिने	
९. कृषक क्षमता विकास कार्यक्रम संचालन गर्ने	२५०	सहभागी कृषकले व्यवसायिक कृषि विकासका तौर तरिका बारे जानकार भई कृषि उत्पादनमा वृद्धि भएको हुनेछ	कृषि विकास उपशाखा	कार्तिक मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	५००	२ दिने ५ समुह मा	
१०. तुलनात्मकरूपमा लाभदायी कृषि जन्य वस्तुको प्रबद्धन, विकास तथा बजारीकरण सम्बन्धी	५०	सहभागी कृषकहरु उच्च मूल्ययुक्त कृषि जन्य वस्तु उत्पादन बारे ज्ञान सीप्राप्त गरी आयमा वृद्धि हुनेछ ।	कृषि विकास उपशाखा	कार्तिक मसान्त	अनुगमण मूल्यांकन उपशाखा	१००	२ दिने ५ समुह मा	

क्र.सं.	सन्दर्भ सामग्री
१.	स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४
२.	बंगलाचुली गाउँपालिको आर्थिक ऐन २०७०
३.	स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन २०७४
४.	नेपालको संविधान (२०७२)
५.	बंगलाचुली गाउँपालिको कार्यविभाजन नियमावली २०७४
६.	बंगलाचुली गाउँपालिको कार्यसंचालन नियमावली २०७४

बंगलाचुली गाउँपालिका
कमिरेचौर, दाङ्ग

गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजना तयार पार्ने सम्बन्धि प्रारम्भिक छलफल

आर्थिक सहयोग

प्रदेश सरकार

लुम्बिनी प्रदेश

मूल्य मन्त्री तथा मन्त्री परिषदको कार्यालय

प्रदेश सुशासन केन्द्र

नेपालगंज बाँके

परामर्शदाता

शान्ति ईन्जिनियरिङ

कन्सल्टेन्सी एण्ड रिसर्च प्रा.लि.

तुल्सीपुर, दाङ्ग नेपाल

लुम्बिनी प्रदेश

मिति: २०७९ चैत्र २४ गते

बरलालुली गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिका कार्यालय
कमिटीचौर, दाग, सुन्मित्री प्रदेश
सहभागीहरुको विवरण

गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजना निर्माण सम्बन्धी अभियुक्तीकरण कार्यक्रम,

मिति २०७९/१२/२४ गते

क्र.सं	स्थानिकालीको नाम चर	पद	ठेगान	ताज्जल नम्र	हाजीरी दृष्टि गते के
१	तुन्तराम पुन मगर	अध्यक्ष		९८५७८२०३५७	
२	भक्त बहादुर चि.सी.	उपाध्यक्ष		९८५७८२०४०३	
३	विष्णु कवर	बडा अध्यक्ष	१	९८५२७९१९९६	
४	मेले पुन मगर	बडा अध्यक्ष	२	९८५७८२०४६०	
५	शोभाराज विष्णुकर्मा	बडा अध्यक्ष	३	९८०९७८२०५६२	
६	दास बहादुर दीगी	बडा अध्यक्ष	४	९८६२९०२९६८	
७	सिला बहादुर घटी	बडा अध्यक्ष	५	९८५४४२२५५०	
८	दोम बहादुर के.सी.	बडा अध्यक्ष	६	९८५७८००५५०	
९	गिर बहादुर चापा	बडा अध्यक्ष	७	९८६०८०२८५०	
	झालिन्द बहादुर				
१०	गाहा/मगर	बडा अध्यक्ष	८	९८१०८०९३८	
११	विजा कुमारी दमाई	कार्यपालिका सदस्य	९	९८५३०११४२	
१२	हुमा कुमारी घर्तीमगर	कार्यपालिका सदस्य	२	९८०६२५८३४	
१३	नारायणी गिरी	कार्यपालिका सदस्य	४	९८०९५०९०२५	
१४	रमा कुमारी पुन	कार्यपालिका सदस्य	५	९८६३११७०००	
१५	हरी राम कामी	कार्यपालिका सदस्य	६	९८६९७४९९४२	
१६	गोरी विष्णुकर्मा	कार्यपालिका सदस्य	७	९८६४९९३०९८	
१७	चन्द्रकान्त फैटेल	प्रमुख उत्तराखण्डी अधिकारी		९८५४८२२११	
१८	नारायण इलाह आचार्य	निष्ठा अधिकारी	आधिकारी	९८५७८२२१२५	
१९	संप्रति के.सी.	अधिकारी देखी/प्रतारन	प्रतारन	९८५४८२२१०	
२०	नुमाइन्द बलवीरी	अधिकारी देखी/प्रतारन	प्रतारन		
२१	विकेश गोप्तारे	इन्हालिका अधिकारी देखी	प्रतारन	९८५४८२१११	
२२	ओन प्रसाद के.सी.	अधिकारी देखी	प्रतारन	९८५४८२१११	
२३	नीराजन बहादुर नेपाली	अधिकारी देखी	प्रतारन	९८५४८२१११	
२४	काशी हर चामी	अधिकारी देखी	प्रतारन	९८५४८२१११	
२५	मानक बहादुराई	प्र.सं.सा.	प्र.सं.सा.	९८५४८२१११	
२६	बरत कुमार दीगी	प्र.सं.सा.	प्र.सं.सा.	९८५४८२१११	
२७	हुमा कुमारी घर्ती बहर	प्र.सं.सा.	प्र.सं.सा.	९८५४८२१११	
२८	बहादुर गर्वा	प्र.सं.सा.	प्र.सं.सा.	९८५४८२१११	
२९	लिलिता बलवीर	प्र.सं.सा.	प्र.सं.सा.	९८५४८२१११	
३०	हेम राज पुन	मानामक दीगी	प्र.सं.सा.	९८५४८२१११	
३१	कल्पला के.सी.	मानामक दीगी	मानामक दीगी	९८५४८२१११	
३२	विजयला रामियर	ललिताखण्ड निष्ठा	ललिताखण्ड निष्ठा	९८५४८२१११	
३३	हरी प्रकार चौहानी मगर	ललिताखण्ड दीगी	ललिताखण्ड दीगी	९८५४८२१११	

बंगलाचुली गाउँपालिका
कम्त्रैचौर, दाङ

गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजनाको मस्यौदामाथि छलफल

आर्थिक सहयोग

प्रदेश सरकार
बुन्देलखण्ड प्रदेश

मुख्य मन्त्री तथा मन्त्री परिषदको कार्यालय

प्रदेश सुशासन केन्द्र

नेपालगंज बाँके

परामर्शदाता

शान्ति ईन्जिनियरिङ
कन्सल्टेन्सी एण्ड रिसर्च प्रा.लि.
तुल्सीपुर, दाङ नेपाल
बुन्देलखण्ड प्रदेश

मिति: २०८० जेष्ठ ०५ गते

REDMI NOTE 9
SAHITY

2023/5/19 11:53

बंगलाचुली गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
कमिशनर दाढ़
सहभागीहरुको हाजीरी
मिति २०८०।०२।०५ गते
बंगलाचुली गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजना
२०७९।१०८० को अन्तिम प्रतिवेदन छलफल कार्यक्रम

**बंगलाचुली गाउँपालिका गाउँकार्यपालिका सदस्यहरु तथा अन्तरगत शाखा प्रमुख र
कर्मचारीहरुका समुपस्थितिमा यस गाउँपालिकाको क्षमता विकास योजना २०७९।८० को
प्रतिवेदन छलफल गरी अनुमोदन गरीयो**

सि न	सहभागीहरुको नामवर	पद	कार्यालय	मोबाइल नं	०५ गते	के
					दस्तखत	
१	तुलसीराम पुन मगर	अध्यक्ष	बंगलाचुली गापा	९८५७८२०३५७		
२	भक्त बहादुर जि सी	उपाध्यक्ष	बंगलाचुली गापा	९८५७८३४४७३		
३	चन्द्रकान्त पौडेल	प्रमुख प्रशासकीय अ	बंगलाचुली गापा	९८५७८३५२९६		
४	विष्णु कवर	बढा अध्यक्ष		१ ९८४२७१८९९८		
५	भेतो पुन मगर	बढा अध्यक्ष		२ ९८४७८२४६८७		
६	शोभाराज विश्वकर्मा	बढा अध्यक्ष		३ ९८०९७७२५६२		
७	डास बहादुर डौमी	बढा अध्यक्ष		४ ९८६२१०५९८		
८	लिला बहादुर घर्ती	बढा अध्यक्ष		५ ९८४४९२४२१०		
९	डोम बहादुर के.सी.	बढा अध्यक्ष		६ ९८५७८७०५५०		
१०	गिर बहादुर थापा	बढा अध्यक्ष		७ ९८६४८०३८४०		
११	झाविन्द्र बहादुर गाहा	बढा अध्यक्ष		८ ९८१०८१०९२८		
१२	चित्रा कुमारी दमाई	कार्यपालिका सदस्य		१ ९८४९३०११४२		
१३	सुमा कुमारी घर्तीमगर	कार्यपालिका सदस्य		२ ९८०६२५८५३४		
१४	नारायणी गिरी	कार्यपालिका सदस्य		४ ९८०९५०९०२५		
१५	रमा कुमारी पुन	कार्यपालिका सदस्य		५ ९८६३११७००७		
१६	सर्वी राम कामी	कार्यपालिका सदस्य		६ ९८६९७४११४२		
१७	गणेश विश्वकर्मा	कार्यपालिका सदस्य		७ ९८६४९९३०९८		
१८	प्रकाश केसी	विज्ञ	शान्ति इन्जिनियरी	९८६८७२२३५१		
१९	नारायण प्रसाद आचार्य	लेखा अधिकृत	आ प्र शाखा प्रमुख	९८५७८३४१२५		

२०	गोपाल के सी	प्रशासन अधिकृत	प्रशासन शाखा प्रमुख	९८५७८४५६०१	
२१	नुमाकान्त कालायोकी	योजना अधिकृत	योजना शाखा प्रमुख	९८५७८३२३४	
२२	विकेश न्यौपाने	इन्जीनियर	पूर्वाधार विकास शाखा	९८४३७९३६११	
२३	ओम प्रकाश के सी	शिक्षा अधिकृत	शिक्षा शाखा प्रमुख	९८६६९६५२१०	
२४	दुन्दा कुमारी जिएम	सिवानमी अधिकृत	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख	९८५७८५८३३०	
२५	गोविन्द नेपाली	अधिकृत	पशु सवा शाखा प्रमुख	९८४७८५७२१४	
२६	महेन्द्र शर्मा	आलेप	आलेप शाखा	९८४७८४६०६७	
२७	सतन शाहे	सूचना प्रबिधि अधिकृत	सूचना प्रबिधि शाखा	९८६६६९१८१०	
२८	बुद्धिराम डॉगी	अधिकृत	रोजगार सेवा केन्द्र	९८४४९३१७४६	
२९	कमल कवर	एमआइएस अपरेटर	पंजीकरण शाखा	९८४७८४७५२६	
३०	अनिता बुढा	अमिन	पूर्वाधार विकास शाखा	९८६६९३९२१७	
३१	प्रेम वहादुर डीमी	सकार	प्रशासन शाखा	९८६६६९१११४१	
३२	अन्जना वस्तेत	उविस	उद्यम विकास शाखा	९८४७८४९०८२	
३३	शान्ता राना	प्रतिनिधि	शान्ति इन्जीनियरीड	९८०९७९८६३०	
३४	गीरभान के सी	प्रतिनिधि	शान्ति इन्जीनियरीड	९८४७८३१७८४	
३५	भगवती सुबेदी	प्रतिनिधि	शान्ति इन्जीनियरीड	९८०९८१८०६०	
३६	लक्ष्मण पुन	असई	नगर प्रहरी प्रमुख	९८६६९९६६०	
३७	राम स्लैटन चौधरी	हस्ता	प्रशासन शाखा	९८६६९९९६६७	
३८	टेक बहादुर पुन	हस्ता	प्रशासन शाखा	९८६६८५८९५३	
३९	सहमी के सी	कास	प्रशासन शाखा	९८६६८१८५७८	०८२११
४०	दिल्लीपठेत	ए. ई.	स्ट्रोम्पर्स		
४१	दिल्लीपठेत	ए. ई.	स्ट्रोम्पर्स		
४२	कल्पना ए. ई.	ए. ई. ए.	स्ट्रोम्पर्स		
४३	आर्जन गुरुर्ज	पर्सनल	पर्सनल		
४४	टोपेन्ट जली	संचयन ए. ई.	जली ए. ई.	८८८७०४०४७०	
४५	टोपेन्ट जली	संचयन ए. ई.	जली ए. ई.	८८८८५५१०५५	
४६	प्रकाश जंगी	संचयन ए. ई.	जंगी ए. ई.	१८६०५८७७९८	
४७	प्रकाश जंगी	फिल्डसफ्ट	फिल्डसफ्ट	१८६६७०३५२२	
४८	पुरन लोकेश	फिल्डसफ्ट	फिल्डसफ्ट		
४९	जिट्टु चौधरी	उत्तरांचल	उत्तरांचल	९८६६९९६४५२	
५०	कुमुन पुन	ए. ई. ए.	ए. ई. ए.		